

มาตรการทางกฎหมายในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของ
วิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
พ.ศ. 2558

**Legal Measures on Mutual Recognition Arrangements of the Legal
Profession for the Countries of the ASEAN Economic Community**

Pattakrit Tiamswate

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2015

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
ชื่อผู้เขียน	พัทธกฤต เทียมเสวต
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ พิณิจ ทิพย์มณี
ปีการศึกษา	2557

บทคัดย่อ

การรวมกลุ่มของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศเพื่อเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) มีเป้าหมายในการรวมตัวทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างความเจริญมั่งคั่งในภูมิภาค ให้มีความสามารถในการแข่งขันกับภูมิภาคอื่น สนับสนุนให้เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้า การบริการ การลงทุน ซึ่งจะทำให้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (Single Market and Single Production Base) ซึ่งการกำหนดข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) เป็นกลไกสำคัญของการเคลื่อนย้ายบริการ โดยในปัจจุบันได้มีการกำหนดข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพทั้งหมด 7 วิชาชีพและ 1 กลุ่มวิชาชีพ ประกอบด้วยวิชาชีพแพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ วิศวกร สถาปนิก นักบัญชี นักสำรวจ และกลุ่มอาชีพการท่องเที่ยวและโรงแรม อย่างไรก็ตามสำหรับวิชาชีพนักกฎหมาย ในปัจจุบันยังไม่มีข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติในเรื่องดังกล่าว ทั้งที่วิชาชีพนักกฎหมายมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศทั้งในด้านการค้าและการลงทุน

จากการศึกษาได้พบว่ามีประเทศในกลุ่มสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ยินยอมให้ชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพทนายความในประเทศของตน 3 ประเทศ ได้แก่ เนการาบรูไนดารุสซาลาม สหพันธรัฐมาเลเซียและสาธารณรัฐสิงคโปร์ นอกจากนี้จากการศึกษาเรื่องดังกล่าวในกฎหมายของสหภาพยุโรป ก็ได้พบว่าในสหภาพยุโรป วิชาชีพทนายความก็สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีและสามารถประกอบธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุที่ได้กล่าวมา วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเป็นการสนับสนุนให้เกิดการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการใช้ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วเป็นตัวอย่าง อีกทั้งยังนำรูปแบบของนักกฎหมายในสาธารณรัฐสิงคโปร์และสหภาพยุโรปมาเป็นแบบอย่างของนักกฎหมายที่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีตามข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายใน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้วิชาชีพนักกฎหมายเป็นกลไกสำคัญในการวางโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจของอาเซียน สร้างมาตรฐานของวิชาชีพ และสร้างความเสมอภาคให้กับบางภูมิภาคของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ยังขาดแคลนวิชาชีพนักกฎหมาย

DRPU

Thesis Title	Legal Measures on Mutual Recognition Arrangements of the Legal Profession for the Countries of the ASEAN Economic Community
Author	Pattakrit Tiamswate
Thesis Advisor	Associate Professor Pinit Tipmanee
Academic Year	2014

ABSTRACT

The integration of the 10 Southeast Asian countries as the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) with aims to strengthen the region's economy and its economic competency to be more competitive in the ASEAN Economic Community (AEC) are the main intensifying efforts to implement the region's initiatives to achieve a Single Market and Production Base allowing the Free Flows of goods, services, investments and skilled labor as well as the Freer Movement of Capital across the region. The Mutual Recognition Arrangements (MRAs) is one of the essential mechanisms applied to liberalise trade and services. Presently, there have been MRAs for 7 professions and 1 professional group namely; Medical, Nurse, Dentist, Engineer, Architect, Accountant, Surveyor, and Tourism and Hotel services. However, the MRAs in the Legal Profession have not been included despite its importance and necessity for the International Business in sectors of both investment and trades.

The findings in the Studies revealed that the three AEC countries; Brunei, Malaysia, and Singapore, have acknowledged and approved the foreigners' legal practices in their countries. As compared to the European Union, the EU Law states that the Free Mobility of Lawyers helps promoting an efficient business environment within the European Community.

In conclusion, this thesis strongly supports an agreement on Mutual Recognition Arrangements of the Legal Profession in the AEC by adopting cases of the existing MRAs in other professions and the Legal practices of Lawyers in Singapore and European Union to be a model for the Mobility of Lawyers and the MRAs for the Legal Professionals in the AEC. The framework agreements for the Legal Practices will definitely be an effective tool in development of the countries' infrastructure, economic development as well as the harmonization of rules and

regulations in the Law Professionals within the AEC. Especially in the AEC countries where the need for the Law Professionals is highly required by many sectors of the international business.

APU

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงของ รองศาสตราจารย์ พิณิจ ทิพย์มณี ที่สละเวลาอันมีค่ากรุณา รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน ซึ่งท่านอาจารย์ได้สนับสนุนและทำให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นจริงขึ้นมาได้ด้วยคำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ รวมถึงกำลังใจตลอดมาในการทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ชีระ ศรีธรรมรักษ์ ที่กรุณาให้เกียรติรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำปรึกษาแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ โชคเหมาะ และรองศาสตราจารย์ ดร. โกเมศ ขวัญเมือง ที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอขอบคุณมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตที่ให้ความรู้และประสบการณ์ที่ดีมากมาย และคณาจารย์สาขานิติศาสตร์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้จนสำเร็จการศึกษา ผู้เขียนขอสัญญาว่าจะใช้ความรู้ที่ได้จากการศึกษามาจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตไปสร้างประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

เหนือสิ่งใด ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบคุณบิดา มารดา ที่สนับสนุน และให้โอกาส รวมถึงความรักและกำลังใจในการศึกษาของผู้เขียนตลอดมา ผู้เขียนขอขอบคุณกำลังใจและความช่วยเหลือของจากเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคน ที่คอยติดตามและเป็นแรงกระตุ้นการศึกษาของผู้เขียนจนประสบความสำเร็จสมความตั้งใจ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการอยู่บ้างผู้เขียนขออุทิศให้แก่บุพการีและบุคคลสำคัญที่ล่วงมาข้างต้น และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตอันเป็นที่รักยิ่งของผู้เขียน

สุดท้ายนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีข้อผิดพลาดหรือบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว

พัทธกฤต เทียมเสวต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรความร่วมมือประชาชาติในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้.....	6
2.1 องค์กรสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ. หรือ ซีโต้)	6
2.2 สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือ สมาคมอาสา.....	8
2.3 องค์กรกลุ่ม มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์-อินโดนีเซีย หรือมาฟิลินโด	9
2.4 สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน	10
2.5 ประชาคมอาเซียน	13
2.6 หลักการและสาระสำคัญของข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ	27
3. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักกฎหมายของประเทศสมาชิก ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและสหภาพยุโรป	55
3.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักกฎหมายของประเทศสมาชิก ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	55
3.2 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักกฎหมายความของ สหภาพยุโรป	94

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของ วิชาชีพนักกฎหมายของประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	103
4.1 ปัญหาเรื่องวิชาชีพนักกฎหมายยังไม่ได้รับการสนับสนุนในการจัดทำข้อตกลง ยอมรับร่วมในด้านคุณสมบัติวิชาชีพ (MRAs).....	104
4.2 ปัญหาในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมาย ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.....	107
4.3 ข้อดีและข้อเสียของการจัดทำข้อตกลงร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ นักกฎหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	114
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	118
5.1 บทสรุป.....	118
5.2 ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม	126
ภาคผนวก	133
ระเบียบวิชาชีพนักกฎหมายปี พ.ศ. 2554 (การทดสอบนักกฎหมายต่างชาติ) ของสาธารณรัฐสิงคโปร์	134
ประวัติผู้เขียน	137

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน โลกของเราได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วยความเจริญทางเทคโนโลยี และการพัฒนาด้านเครือข่ายการสื่อสาร การเติบโตทางเศรษฐกิจของโลกที่มาพร้อมกับการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรงทำให้รัฐมีความจำเป็นในการติดต่อค้าขายระหว่างประเทศมากขึ้น ทุกรัฐพยายามสร้างนโยบายทางกฎหมายเพื่อความได้เปรียบเทียบทางธุรกิจ เช่น การจัดตั้งกำแพงภาษี การจำกัดโควตาจำนวนสินค้านำเข้าและส่งออก นอกจากนี้ในระดับของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศรัฐต่าง ๆ ได้มีการนำนโยบายการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจมาใช้เช่น เขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) การลงทุนทางตรง (Direct Investment) การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic integration) เป็นต้น ทั้งนี้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อชาวไทยคือ การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ของประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC)

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ ประกอบด้วย ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ราชอาณาจักรกัมพูชา เนการาบรูไนดารุสซาลาม สหพันธรัฐมาเลเซีย และสาธารณรัฐสิงคโปร์ จะเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อย่างสมบูรณ์ โดยมีเป้าหมายของการรวมตัวทางเศรษฐกิจเพื่อการอำนวยความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน อันจะทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความเจริญมั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้ โดยมุ่งให้เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของ สินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคม และทำให้ภูมิภาคนี้มีตลาดและฐานการผลิตเดียว (Single Market and Single Production Base)

หนึ่งในเป้าหมายของการรวมตลาดและฐานการผลิตเดียวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) คือการไหลเวียนอย่างเสรีของแรงงานภายใต้กรอบข้อตกลงการเปิดเสรีการบริการ (ASEAN Framework Agreement On Services: AFAS) ซึ่งข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของ

วิชาชีพ (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) จะเป็นกลไกสำคัญในการเคลื่อนย้ายแรงงาน แต่อย่างไรก็ตามเรื่องดังกล่าวยังคงจำกัดอยู่ในเฉพาะแรงงานฝีมือหรือแรงงานวิชาชีพเท่านั้น

ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) เกิดขึ้นในการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 ณ บันดาร์เสรีเบกาวัน ในเนการาบรูไนดารุสซาลาม¹ ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) คือข้อตกลงที่เกี่ยวกับข้อกำหนดแสวงหาจุดยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติของผู้ทำงานด้านบริการ โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นนักวิชาชีพ โดยผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) จะสามารถเลือกทำงานที่ใดก็ได้ใน 10 ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งในปัจจุบันได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) แล้วใน 7 สาขาอาชีพ 1 กลุ่มวิชาชีพ อย่างไรก็ตามข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าวมิใช่การเปิดเสรีแรงงานวิชาชีพ เพียงแต่เป็นการอำนวยความสะดวกให้วิชาชีพในสาขาที่กำหนด สามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ได้อย่างสะดวก โดยยังต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของประเทศนั้น ๆ ที่เข้าไปทำงาน

ทั้งนี้วิชาชีพใดที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ได้กำหนดให้มีข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ย่อมหมายความว่าวิชาชีพดังกล่าวได้รับการสนับสนุนหรืออนุญาตให้เกิดการเคลื่อนย้ายทางแรงงาน หรืออาจกล่าวได้ว่าวิชาชีพดังกล่าวเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญตรงตามวัตถุประสงค์หลักของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่จะทำให้ประเทศสมาชิกมีความมั่นคง มั่นคง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้โดย 4 วิชาชีพแรกที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ได้กำหนดให้มีข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติได้แก่ วิชาชีพวิศวกร วิชาชีพสถาปนิก วิชาชีพนักสำรวจ และ วิชาชีพพยาบาล

จากการสังเกตลักษณะของ 4 วิชาชีพแรก และวิชาชีพอื่น ๆ ที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ได้กำหนดให้มีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ทำให้เราสามารถทราบถึงหลักเกณฑ์ของลักษณะที่จำเป็นของวิชาชีพ ที่เหมาะสมในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ได้ดังนี้

1) เป็นวิชาชีพที่จำเป็นต่อการวางโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ หมายถึง การที่ วิชาชีพดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ของประเทศ ซึ่งจำเป็นต่อการบุกเบิกในภูมิภาคที่ต้องการการพัฒนา เช่น วิศวกรหรือสถาปนิกในการก่อสร้างถนน สะพาน หรือ สิ่งก่อสร้างอื่น ๆ นักสำรวจน้ำมันดิบ หรือแหล่งแร่ฐาน

¹ จาก *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Fact book)* (น. 25), โดย กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2554, นนทบุรี: ศูนย์บริการข้อมูลประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.

2) เป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) หมายถึง วิชาชีพดังกล่าวมีความสำคัญ และเป็นแหล่งรายได้ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อันจะทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแหล่งดึงดูดการลงทุน เช่น วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3) เป็นวิชาชีพที่มีความจำเป็นในการสร้างมาตรฐานของวิชาชีพ หมายถึง เนื่องจากการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (Single Market and Single Production Base) ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จะนำไปสู่การใช้กฎระเบียบทางการค้าในประเทศสมาชิกทั้งหมดอย่างสอดคล้องกัน (Harmonization of Rules and Regulations) ทั้งในด้านมาตรฐาน คุณภาพ ราคา รวมทั้งการขจัดมาตรการและข้อกีดกันต่าง ๆ ดังนั้นความเป็นมาตรฐานในวิชาชีพย่อมเป็นส่วนหนึ่งในเรื่องดังกล่าวด้วย เช่น มาตรฐานของวิชาชีพวิศวกร, สถาปนิก หรือ แพทย์

4) เป็นวิชาชีพที่ขาดแคลนในบางภูมิภาคของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หมายถึง เนื่องจากความสามารถในการผลิตวิชาชีพและความเชี่ยวชาญในบางสาขาวิชาของแต่ละประเทศในกลุ่มสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) มีไม่เท่ากัน ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่ในบางสาขาวิชาชีพที่จำเป็นอาจจะขาดแคลนในบางภูมิภาคเช่น พยาบาล ทันตแพทย์ เป็นต้น

ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของประชาชนส่วนหนึ่งของประเทศ และเป็นเรื่องที่ต้องการการเตรียมการและวางแผนรองรับ แม้ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) จะเป็นเพียงการวางมาตรฐานของคุณสมบัติของวิชาชีพต่าง ๆ ในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพเท่านั้น อย่างไรก็ตาม วิชาชีพที่สำคัญแต่ไม่ได้ถูกกำหนดให้มีข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ได้แก่ วิชาชีพนักกฎหมาย ทั้งที่วิชาชีพนักกฎหมายเป็นวิชาชีพที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน ทั้งนี้การที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ยังไม่ได้กำหนดข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ นักกฎหมายอาจก่อให้เกิดผลเสียในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านการวางโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ กล่าวคือ การขาดนักกฎหมาย หรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายจะส่งผลต่อการสร้างกฎระเบียบของโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

2) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) กล่าวคือ การขาดของนักกฎหมายจะทำให้การเจรจาธุรกิจระหว่างประเทศของอาเซียนจะขาดตัวกลางในการเชื่อมต่อทางธุรกิจ

3) ด้านการสร้างมาตรฐานของวิชาชีพ กล่าวคือ การขาดของนักกฎหมายจะเป็นการชะลอพัฒนาการด้านกฎหมายของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ให้มีความทัดเทียมกัน

4) การขาดแคลนวิชาชีพในบางภูมิภาคของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) กล่าวคือ จะเกิดการขาดแคลนของนักกฎหมายหากกลุ่มวิชาชีพดังกล่าวไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี

อย่างไรก็ตามอุปสรรคสำคัญในการเจรจาข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมาย ก็คือการใช้ประเทศส่วนใหญ่ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ยังมีกฎหมายที่ห้ามชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับนักกฎหมายดังเช่นเดียวกันกับราชอาณาจักรไทยที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 ซึ่งได้บัญญัติถึงวิชาชีพที่ชาวต่างชาติไม่สามารถประกอบวิชาชีพได้ เช่นการให้บริการทางกฎหมาย เป็นต้น อย่างไรก็ตามในอนาคตอันใกล้นี้ ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะรวมกันเป็นหนึ่งเดียวภายใต้ชื่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ดังนั้นจึงเป็นการสมควรที่ประชากรทุกคนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จะมีสัญชาติเดียวกันคือสัญชาติอาเซียน และกฎหมายใด ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจำกัดทางเชื้อชาติจะถือว่ากฎหมายดังกล่าวขัดต่อวัตถุประสงค์หลักของการเปิดเสรีทางการค้าและการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพอย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรความร่วมมือประชาชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในด้านคุณสมบัติของวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ

2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับวิชาชีพนักกฎหมายของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง

3. เพื่อศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาในการกำหนดข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

4. เพื่อเสนอแนะแนวทางหรือแนวความคิดเพื่อสนับสนุนการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2558 จะทำให้ประเทศสมาชิกมีตลาดและฐานการผลิตร่วมกันซึ่งจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี สำหรับการเจรจาจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ซึ่งได้ทำเสร็จสิ้นไปแล้ว 7 วิชาชีพและ 1 กลุ่มวิชาชีพ โดยยังขาดวิชาชีพที่มีสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศอีกหนึ่งวิชาชีพ คือ วิชาชีพนักกฎหมาย ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(AEC)

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาเกี่ยวกับระเบียบและกฎหมายต่าง ๆ ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีบริการและการเคลื่อนย้ายวิชาชีพ โดยจะศึกษาถึงข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ทั้งนี้เพื่อที่จะหาแนวทางที่จะจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้ได้ทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือ การศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากบทบัญญัติกฎหมาย หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ตลอดจนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระบบกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ รวมถึงการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ทั้งของไทยและต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรความร่วมมือประชาชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในด้านคุณสมบัติของวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ
2. ทำให้ทราบมาตรการทางกฎหมายของวิชาชีพนักกฎหมายในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง
3. ทำให้ทราบปัญหาและข้อจำกัดในการกำหนดข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
4. ทำให้ทราบแนวทางหรือแนวความคิดเพื่อสนับสนุนการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

บทที่ 2

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การความร่วมมือประชาชาติ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีความพยายามหลายครั้งในการที่จะจัดตั้งองค์การความร่วมมือประชาชาติขึ้นมา โดยประวัติและกระบวนการพัฒนาองค์การดังกล่าวได้เริ่มต้นจากการจัดตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ. หรือ ซีโต้) (Southeast Asia Treaty Organization: SEATO) และได้พัฒนาเรื่อยมาจนได้กลายเป็น สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือสมาคมอาสา (Association of South East Asia: ASA) สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือ อาเซียน (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) ตามลำดับ นอกจากนี้เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2558 จะเกิดการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) อย่างสมบูรณ์

2.1 องค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ. หรือ ซีโต้) (Southeast Asia Treaty Organization: SEATO)

2.1.1 ภูมิหลังของการจัดตั้ง

จุดกำหนดของอาเซียนเกิดจากการรวมกลุ่มกันของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงระยะเวลาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศมหาอำนาจแต่เดิมโดยเฉพาะสหราชอาณาจักรและสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประสบความเสียหายจากสงครามต้องบูรณะฟื้นฟูประเทศ จึงยังไม่เข้ามามีบทบาทในการเมืองระหว่างประเทศเท่าใดนัก ในขณะที่ประเทศที่ก้าวขึ้นมามีอำนาจคือสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต ซึ่งความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองของมหาอำนาจทั้งสองได้นำโลกเข้าสู่สงครามในรูปแบบใหม่ที่รู้จักกันในนามของ “สงครามเย็น”¹

¹ ความเป็นมา วัตถุประสงค์ และกรอบความร่วมมือ เพื่อก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community). สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

โดยในปี พ.ศ. 2497 หลังการก่อตัวและเผยแพร่อุดมการณ์ของลัทธิคอมมิวนิสต์ใน สหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือที่เรียกว่า ยุคสงครามเย็น อันเป็นยุคของการต่อสู้ ทางลัทธิอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ กับเสรีนิยมประชาธิปไตย² ได้มีการรวมตัวกันก่อตั้งองค์การระหว่างประเทศขึ้น เรียกว่า องค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ. หรือ ซีโต้) (Southeast Asia Treaty Organization: SEATO) โดยองค์การ สนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) เป็นองค์การที่ก่อตั้งขึ้นตาม สนธิสัญญามะนิลา ลงนามเมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2497 ณ กรุงมะนิลา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2498 ในช่วงสงครามเย็น

2.1.2 สมาชิก

8 ประเทศ ที่ลงนามร่วมในการก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) คือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐฝรั่งเศส เครือรัฐ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน ราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์³

2.1.3 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) คือเพื่อต่อต้านการแผ่ขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยหลักการยับยั้งทางการทหารควบคู่ไปกับการกระชับความมั่นคงและความร่วมมือ ด้านสังคม เศรษฐกิจและการศึกษาระหว่างกัน⁴

อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมาเนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองของโลกได้เปลี่ยนแปลง ไปอย่างมาก สหรัฐอเมริกาถอนกำลังทหารออกจากเวียดนามใต้ และรัฐบาลที่อเมริกาสนับสนุน ประสบความพ่ายแพ้ทั้งในเวียดนาม ลาว และกัมพูชา และทำให้องค์การซีโต้หมดความจำเป็นใน ฐานะเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคนี้ อีกทั้งการที่สมาชิก ซีโต้ทั้ง 8 ประเทศนั้น มีเพียงสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และราชอาณาจักรไทยเท่านั้นที่มีดินแดนอยู่ใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงทำให้ผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิกมีน้อยมาก

² ฐานันท์ ฐานันท์. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

<http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1363555206.news>

³ วันนีในอดีต: การก่อตั้งองค์การ SEATO. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

<http://sport.truelife.com/detail/94594/highlight/วันนี้ในอดีต-การก่อตั้งองค์การ-SEATO>

⁴ พัฒนาการของอาเซียน. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/491557>

ทำให้ต่อมาองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) จึงได้ถูกยกเลิกอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2520⁵

2.2 สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือ สมาคมอาสา (Association of South East Asia: ASA)

2.2.1 ภูมิหลังของการจัดตั้ง

แม้ความพยายามในการจัดตั้งองค์กรภายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จ แต่ความพยายามดังกล่าวนั้นก็มิถูกได้หยุดยั้งลง ด้วยโดยความริเริ่มของตนกู อับดุล ราห์มาน นายกรัฐมนตรีแห่งสหพันธรัฐมาลายาในสมัยนั้น⁶ จึงเกิดความร่วมมือกันในการรวมกลุ่มของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือ องค์กรที่เรียกว่า “อาสา” (ASA) หรือ สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2504⁷

2.2.2 สมาชิก

สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA) ได้ถูกก่อตั้งร่วมกันโดยสหพันธรัฐมาลายา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และราชอาณาจักรไทย โดยสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA) ถือได้ว่าเป็นองค์การระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แห่งแรกที่ได้รับการก่อตั้งจากการริเริ่มของสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.2.3 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA) คือเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้า ความเจริญทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อย่างไรก็ตามเพียงสองปีหลังการก่อตั้งสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA) ก็เกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งเรื่องดินแดนระหว่างสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสหพันธรัฐมาเลเซียในกรณีซาบাহ์ (Sabah) อีกทั้งในปีดังกล่าวสาธารณรัฐสิงคโปร์ก็ได้ขอแยกตัวจากสหพันธรัฐมาเลเซียเนื่องจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นจึงทำให้สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA) ถูกมองว่าไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA) ยังมีสมาชิกเพียงไม่กี่ประเทศในภูมิภาคและถูกมองว่าเป็นเครื่องมือของสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านการแผ่ขยายลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยในท้ายที่สุดสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA)

⁵ รัฐไทย ฐู้อาเซียน. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

<http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1363555206.news>

⁶ พัฒนาการของประชาคมอาเซียน: ย่างเข้าสู่อาสา. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

<http://www.supremecourt.or.th/file/asean/ASEANCommunity2.pdf>

⁷ พัฒนาการของอาเซียน. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/491557>

ได้ยุติบทบาทลงในปี พ.ศ. 2510 หลังการก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือ อาเซียน (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN)

2.3 องค์การกลุ่ม มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์-อินโดนีเซีย หรือมาฟิลินโด (MAPHILINDO)

2.3.1 ภูมิหลังของการจัดตั้ง

ในปี พ.ศ. 2506 ได้เกิดการร่วมก่อตั้งองค์การกลุ่มประเทศขึ้นมาใหม่คือองค์การกลุ่ม มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์-อินโดนีเซีย หรือสามารถเรียกตามชื่อประเทศโดยรวมกันเรียกว่า มาฟิลินโด (Maphilindo)⁸ โดยการรวมกลุ่มดังกล่าวเกิดจากแนวคิดที่จะรวมชนเผ่าเชื้อชาติมาเลย์ด้วยกัน

2.3.2 สมาชิก

องค์การกลุ่ม มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์-อินโดนีเซีย (Maphilindo) เกิดขึ้นโดยการก่อตั้งของกลุ่มประเทศสหพันธรัฐมาลายา, สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

2.3.3 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ขององค์การกลุ่ม มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์-อินโดนีเซีย (Maphilindo) คือความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการต่อต้านรัฐจักรวรรดินิยมในภูมิภาค

อย่างไรก็ตามองค์การกลุ่ม มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์-อินโดนีเซีย (Maphilindo) ก็ไม่สามารถดำรงสถานะเป็นองค์การระหว่างประเทศที่ถาวรได้ เนื่องจากผลกระทบทางการเมืองของสหพันธรัฐ มาเลเซียที่อยู่ ระหว่างก่อตั้ง ประกอบกับปัญหาการแย่งชิงสิทธิการครอบครองดินแดนบอร์เนียวเหนือ (North Borneo) หรือ ซาบาห์ (Sabah) ระหว่างสาธารณรัฐฟิลิปปินส์กับสหพันธรัฐมาลายา ผสมกับความพยายามของสาธารณรัฐอินโดนีเซียและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ที่จะขัดขวางการเกิดของสหพันธรัฐมาเลเซียจึงให้ทำให้องค์การกลุ่ม มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์-อินโดนีเซีย (Maphilindo) ไม่ประสบความสำเร็จ และทำให้ความพยายามของเหล่าประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่จะร่วมกันสร้างประชาคมเพื่อความสงบเรียบร้อยและเจริญรุ่งเรืองต้องล้มเหลวอีกครั้ง

⁸ *บันทึกอาเซียน*. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

2.4 สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN)

2.4.1 ภูมิหลังของการจัดตั้ง

ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นว่าความผันผวนของสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศในยุคสงครามเย็น (พ.ศ. 2490- พ.ศ. 2534) ซึ่งเป็นการต่อสู้ทางอุดมการณ์ระหว่างประเทศฝ่ายเสรีนิยมประชาธิปไตยโดยการนำของสหรัฐอเมริกา กับประเทศฝ่ายสังคมนิยมโดยการนำของสหภาพโซเวียตส่งผลให้ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตระหนักถึงภาวะล่อแหลมต่อภัยอันตรายรอบด้านทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะการแพร่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์และการแทรกแซงทางการเมืองจากประเทศมหาอำนาจภายนอกภูมิภาค ซึ่งสภาวการณ์เช่นนี้กระตุ้นให้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หาทางออกโดยการรวมกลุ่มกันอีกครั้งเพื่อสร้างกลไกในระดับภูมิภาคคือการก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) ทั้งนี้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้ถือกำเนิดขึ้นโดยการลงนามในเอกสารเพื่อก่อตั้งคือปฏิญญากรุงเทพ (The Bangkok Declaration) หรือปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ณ วังสราญรมย์ กรุงเทพฯ ภายหลังจากที่มีการหารือกันถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) พร้อมกับการยกร่างปฏิญญากรุงเทพที่แหลมแท่น จังหวัดชลบุรี

2.4.2 สมาชิก

สมาชิกผู้ก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 5 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทย โดยมีผู้นำที่เป็นตัวแทนของประเทศต่าง ๆ ดังนี้

- 1) นายอาดัม มาลิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย
- 2) นายตุน อับดุล ราซิก บิน ฮุสเซน รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ สหพันธรัฐมาเลเซีย
- 3) นายนาซิโซ รามอส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์
- 4) นายเอส ราชารัตนัม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์
- 5) พันเอก (พิเศษ) ดร.ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ราชอาณาจักรไทย

⁹ จาก การศึกษากลไกการขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียน (น. 28-29), โดย ว. อำพรธม, 2556, กรุงเทพฯ: แสงดาว.

2.4.3 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์สำคัญของการก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้ถูกระบุไว้ในปฏิญญากรุงเทพฯ โดยเป็นการส่งเสริมความเป็นสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 7 ประการดังนี้

- 1) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร
- 2) เพื่อส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค
- 3) เพื่อเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและมุ่งพัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาคนั้น ๆ ให้คงอยู่
- 4) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในกลุ่มประเทศสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี
- 5) เพื่อส่งเสริมการศึกษาในรูปแบบของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น ให้มีการฝึกงาน อบรม วิจัยแบบที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกัน
6. เพื่อส่งเสริมด้านการค้า เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ขยายขอบเขตอุตสาหกรรม การค้า ปรับปรุงเส้นทางขนส่งให้เกิดความคล่องตัวและสะดวกขึ้น
7. เพื่อเสริมสร้างความร่วมมืออันดีกับประเทศภายนอก แก่องค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่น ๆ และองค์การระหว่างประเทศ อย่างมีทิศทางที่สอดคล้องกัน

หลังจาก 5 ประเทศได้ลงนามในปฏิญญากรุงเทพฯ ได้มีสมาชิกเพิ่มเติมต่อมาได้แก่ บรูไน ดารุสซาลาม เข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2527 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์เข้าเป็นสมาชิกพร้อมกันเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 และราชอาณาจักรกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2542 สำหรับสาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์เลสเต (ติมอร์ตะวันออก) ซึ่งเป็นประเทศเกิดใหม่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ได้รับเอกราชจากประเทศอินโดนีเซียเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2545) ปัจจุบันอยู่ในสถานะผู้สังเกตการณ์ของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.4.4 พัฒนาการของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 46 ปีที่ผ่านมา โดยเราอาจแบ่งการดำเนินงานความร่วมมือของสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออกเป็น 4 ระยะด้วยกันคือ

ระยะที่ 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2510–2520 ช่วง 10 ปีแรกของการก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) เป็นช่วงแห่งการปรับเปลี่ยนทัศนคติเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันที่เคยมีมาก่อนในภูมิภาค ความร่วมมือในช่วงนี้จึงเป็นด้านการพัฒนาสังคม วัฒนธรรมเป็นสำคัญ

ระยะที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2520-2530 เป็นช่วงของการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ มีการก่อตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) และการสถาปนาความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจา จึงเป็นช่วงการขยายสาขาความร่วมมือเพื่อรับปัญหาใหม่ ๆ เช่นด้านสิ่งแวดล้อม และด้านโรคเอดส์ เป็นต้น

ระยะที่ 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2540 เป็นช่วงที่สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้ขยายสมาชิกภาพจนครบ 10 ประเทศ และเป็นช่วงที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประสบวิกฤตการณ์ทางการเงินและเศรษฐกิจ รวมทั้งการเกิดกระแสโลกาภิวัตน์ ดังนั้นในช่วงเวลาดังกล่าว สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ.2020 (พ.ศ. 2563) และจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการตามวิสัยทัศน์และรณรงค์ให้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือกันมากขึ้น โดยกำหนดเป้าหมายว่าภายในปี พ.ศ. 2563 สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) จำเป็นต้องมีลักษณะดังนี้

- 1) วงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A Concert of Southeast Asian Nations)
- 2) หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต (A Partnership in Dynamic Development)
- 3) มุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก (An Outward-Looking ASEAN)
- 4) ประชาคมแห่งสังคมที่เอื้ออาทร (A Community of Caring Societies)

ระยะที่ 4 พ.ศ. 2540 - ปัจจุบัน เป็นช่วงของการปรับปรุงองค์การให้มีการรวมกลุ่มกันในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น ให้ดำรงอยู่ได้ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในบริบทการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในภูมิภาคและโลก ในกรณีนี้ได้มีการประกาศใช้กฎบัตรอาเซียนเพื่อเป็นกรอบกฎหมายในการดำเนินงานของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) และมีการกำหนดการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) ซึ่งประกอบด้วยประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community: APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และประชาคมสังคม

และวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) ให้เป็นผลแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2558¹⁰

2.5 ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC)

2.5.1 ภูมิหลังของการจัดตั้ง

ประชาคมอาเซียน (AC) เกิดจากการพัฒนาการรวมกลุ่มกันของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) โดยการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (AC) เป็นไปเพื่อการเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถของการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศ ทั้งนี้แรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ผู้นำประเทศของสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ตกลงจัดตั้งประชาคมอาเซียน (AC) ก็คือ สภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมซึ่งทำให้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ เช่น โรคระบาด อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ภาวะโลกร้อน และการแข่งขันทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐอินเดียที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด¹¹ โดยประชาคมอาเซียน (AC) ถือได้กำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 9 ที่เกาะบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียนหรือที่มักเรียกกันว่า “บาหลีคอนคอร์ด 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II)” เพื่อเห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน (AC) ภายในปี พ.ศ. 2563 ตามที่ได้กำหนดไว้ใน “วิสัยทัศน์อาเซียน 2563” หรือ “ASEAN Vision 2020” จากการประชุมผู้นำประเทศ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2540 นั้นเอง¹² ซึ่งต่อมาในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 12 ในเดือน มกราคม พ.ศ. 2550 ที่เมืองเซบู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เป้าหมายในการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียน (AC) ถูกเปลี่ยนให้เร็วขึ้นกว่าเดิม 5 ปี คือจาก พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) มาเป็น พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015)

¹⁰ จาก *บันทึกการเดินทางอาเซียน ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2556* (น. 10-11), โดย กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2556, กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

¹¹ แหล่งเดิม.

¹² จาก *50 คำคุณแจไขอาเซียน* (น. 25), โดย พิกพ อุดร, 2556, กรุงเทพฯ: สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

2.5.2 สมาชิก

ปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน ฉบับที่ 2 เป็นการตกลงและลงร่วมนามกันเป็นครั้งแรกของผู้นำทั้ง 10 ประเทศ ที่จะเดินหน้าผลักดันให้เกิดประชาคมอาเซียน (AC) อย่างเป็นทางการเป็นจริงเป็นจัง โดยมีสมาชิกจำนวน 10 ประเทศ ดังนี้

- 1) เนการาบรูไนดารุสซาลาม
- 2) ราชอาณาจักรกัมพูชา
- 3) สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
- 4) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 5) สหพันธรัฐมาเลเซีย
- 6) สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์
- 7) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์
- 8) สาธารณรัฐสิงคโปร์
- 9) ราชอาณาจักรไทย
- 10) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

2.5.3 วัตถุประสงค์

การจัดตั้งประชาคมอาเซียน (AC) เป็นผลต่อเนื่องของการที่สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้ยกระดับความร่วมมือขึ้นเป็นการรวมตัวกันในระดับภูมิภาค ที่มุ่งไปสู่ความร่วมมือเพื่อการมี สันติภาพ เสถียรภาพ และความก้าวหน้ารุ่งเรืองของภูมิภาค โดยพัฒนาการดังกล่าวได้เกิดขึ้นอย่างเป็นลำดับตั้งแต่มีการกำหนดวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 (ASEAN Vision 2020) ในวาระครบรอบ 30 ปีอาเซียนเมื่อ พ.ศ. 2540 ทั้งนี้แผนการก่อตั้งประชาคมอาเซียน (AC) ซึ่งจะมีผลอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ตามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน 2 โดยสาระสำคัญของปฏิญญานี้ คือ ความเห็นชอบร่วมกันที่จะให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (AC) ซึ่งจะเน้นความร่วมมือใน 3 ด้านหรือ 3 เสาหลักอันได้แก่

- 1) ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community: ASC) ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC)
- 2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)
- 3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Community: ASCC)

2.5.4 กฎบัตรอาเซียน

ปฏิญญากรุงเทพ (The Bangkok Declaration) เป็นเอกสารหลักในการจัดตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) อย่างไรก็ตามเอกสารดังกล่าวเป็นเพียงคำประกาศเจตนารมณ์ทางการเมืองในการจะจัดตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลผูกพันทางกฎหมายใด ๆ ทำให้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ไม่มีสถานะบุคคลอย่างเป็นทางการ และด้วยเหตุผลดังกล่าว ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 11 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ จึงได้มีเห็นชอบในการร่างกฎบัตรอาเซียนขึ้น เพื่อเป็นเสมือนธรรมนูญของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ที่จะวางกรอบกฎหมายและโครงสร้างองค์กร เพื่อให้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) เป็นองค์กรที่มีกฎกติกาในการทำงาน มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น¹³

ในการสร้างประชาคมอาเซียน (AC) ภายใต้ 3 เสาหลักนั้นจำเป็นต้องจัดโครงสร้างองค์กรของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) เพื่อรองรับภารกิจและพันธกิจรวมทั้งแปลงสภาพจากองค์กรที่มีการร่วมมือกันแบบหลวม ๆ ให้เป็นนิติบุคคล ดังนั้นจึงต้องมีการร่างกรอบกฎหมาย หรือ “กฎบัตรอาเซียน” เพื่อเป็นธรรมนูญของประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ทั้ง 10 ประเทศ ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้เป็นหนึ่งเดียวกันดังปรากฏตามคำขวัญที่ว่า “สิบชาติหนึ่งประชาคม” (Ten Nations, One Community)

ผู้นำอาเซียนทั้ง 10 ประเทศได้ร่วมลงนามในกฎบัตรอาเซียนเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 และเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 โดยกฎบัตรอาเซียนดังกล่าวได้บัญญัติให้นิติฐานะแก่สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) และวางกรอบการดำเนินการตามกฎหมายสำหรับประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการให้แก่สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) และเป็นพื้นฐานในการสร้างประชาคมอาเซียน (AC) ที่มีกฎเกณฑ์กติกาที่ชัดเจนและมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

กฎบัตรอาเซียนประกอบด้วยข้อบทต่าง ๆ 13 บท 55 ข้อ โดยมีประเด็นใหม่ ๆ ที่แสดงถึงความก้าวหน้าของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) เช่น

- 1) การจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน (ASEAN Human Rights Body: AHBR)
- 2) การให้อำนาจเลขาธิการสอดส่องและรายงานการทำความตกลงของประเทศสมาชิก
- 3) การจัดตั้งกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาทต่างระหว่างประเทศสมาชิก

¹³ บันทึกการเดินทางอาเซียน ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2556 (น. 12). เล่มเดิม.

4) การให้ผู้นำเป็นผู้ตัดสินว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อประเทศผู้ละเมิดพันธกรณีตามกฎหมายอาเซียนอย่างร้ายแรง

5) การเปิดช่องให้ใช้วิธีการอื่นในการตัดสินใจได้หากไม่มีฉันทมติ

6) การส่งเสริมการปรึกษาหารือกันระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อผลประโยชน์ร่วม ซึ่งทำให้การตีความหลักการห้ามแทรกแซงกิจการภายในมีความยืดหยุ่นมากขึ้น

7) การเพิ่มบทบาทของประธานอาเซียนเพื่อให้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันทั่วทั้งที่

8) การเปิดช่องทางให้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรภาคประชาสังคมมากขึ้น

9) การปรับปรุงโครงสร้างองค์การให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ให้มีการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) 2 ครั้งต่อปี การจัดตั้งคณะมนตรีเพื่อประสานความร่วมมือในแต่ละเสาหลัก และการมีคณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียนที่กรุงจาการ์ตา เพื่อลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการประชุมของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) เป็นต้น

2.5.5 สามเสาหลักของประชาคมอาเซียน (3 Pillars of ASEAN Community)

คำว่า “สามเสาหลัก” ที่เรามักได้ยินเมื่อพูดถึงประชาคมอาเซียน โดยแท้จริงแล้ว คำดังกล่าวนี้หมายถึง กรอบความร่วมมือสำคัญทั้ง 3 ด้านที่จะนำไปสู่การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนอันได้แก่

- 1) เสาหลักด้านการเมืองและความมั่นคง
- 2) เสาหลักด้านเศรษฐกิจ
- 3) เสาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ในการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 14 ที่อำเภอชะอำ วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2552 ยังได้มีการมีการรับรองปฏิญญาชะอำ-หัวหิน หรือแผนงานสำหรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2552-2558 (Roadmap for ASEAN community 200 -2015) โดยในแผนงานดังกล่าวได้กำหนดแนวทางดำเนินการ หรือพิมพ์เขียว (Blueprint) ของทั้งสามเสาหลักไว้อย่างชัดเจน¹⁴ โดยทั้ง 3 เสา นั้นประกอบไปด้วยประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Community: ASCC)

¹⁴ 50 คำกฎหมายอาเซียน (น. 30). เล่มเดิม.

2.5.5.1 ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community: APSC)

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนเป็นกลไกสืบเนื่องจากปฏิญญาบาหลี่ 2 (Bali Concord II) ซึ่งแต่เดิมใช้ชื่อว่า ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASC) โดยประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (APSC) ได้รับการก่อตั้งอย่างเป็นทางการภายหลังจากที่กฎบัตรอาเซียนมีผลบังคับใช้ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551¹⁵ โดยความสำคัญของประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน (APSC) เกิดจากความตระหนักของอาเซียนว่า สันติภาพ ความมั่นคง และเสถียรภาพทางการเมืองนั้นจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC) จึงเป็นหนึ่งในสามเสาหลักของประชาคมอาเซียนที่เน้นการสร้างควมไว้เนื้อเชื่อใจ เสถียรภาพ และสันติภาพในภูมิภาคเพื่อให้ประชาชนในอาเซียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและปราศจากภัยคุกคามรูปแบบดั้งเดิม (Traditional Security) และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-traditional Security) เช่น ภัยพิบัติ ภัยอาชญากรรมข้ามชาติ¹⁶

โดยแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน (APSC Blueprint) ได้ระบุเป้าหมายหลัก 3 ประการ ได้แก่¹⁷

1) การสร้างประชาคมที่มีกติกา ค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน อันได้แก่การสร้าง ความเข้าใจในระบบสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่แตกต่างของประเทศสมาชิก การส่งเสริมพัฒนาการทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หลักการประชาธิปไตย การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การต่อต้านการทุจริต การส่งเสริมหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล เป็นต้น

2) การทำให้ประชาคมอาเซียน (AC) มีความเป็นเอกภาพ มีความสงบสุข มีความแข็งแกร่ง มีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้สามารถเผชิญกับภัย คุกคามความมั่นคงรูปแบบดั้งเดิม และรูปแบบใหม่ รวมทั้งส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ อันได้แก่การร่วมมือเพื่อสร้างมาตรการ สร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างประเทศสมาชิกและการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีเพื่อป้องกัน สงครามเพื่อให้ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนสามารถอยู่ด้วยกันโดยสงบสุข นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นที่จะต้องขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การก่อการร้าย

¹⁵ บันทึกรายการเดินทางอาเซียน ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2556 (น. 17). เล่มเดิม.

¹⁶ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน. สืบค้น 9 มิถุนายน 2558, จาก

<http://www.aseancommunityroadshow.com/asean-community/stability.html>

¹⁷ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน. สืบค้น 9 มิถุนายน 2558, จาก

<http://asean.bangkok.go.th/index.php/2014-02-15-13-59-41/2014-02-15-14-00-47/13-2014-03-20-05-40-52>

อาชญากรรมข้ามชาติต่าง ยาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและจัดการกับภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ

3) การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับประชาคมโลก มิตรประเทศและองค์การระหว่างประเทศ โดยทำให้ประชาคมอาเซียน (AC) เป็นองค์การที่มีบทบาทในภูมิภาคที่จะช่วยส่งเสริมเสถียรภาพและความมั่นคงของภูมิภาค โดยเน้นการดำเนินการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ และแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี ทั้งนี้ การจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC) จะช่วยสนับสนุนให้ประชาคมอาเซียนพัฒนาเป็นองค์กรที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยทุกภาคส่วนของสังคมจะมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากกระบวนการรวมตัวและการสร้างประชาคม

2.5.5.2 ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Community: ASCC)

จุดมุ่งหมายในการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) ในปี พ.ศ. 2558 ก็เพื่อมุ่งหวังให้ประชาคมอาเซียนการเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นสังคมที่มีความเอื้ออาทรและแบ่งปันกัน การทำให้ประชากรของประชาคมอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีพัฒนาการในทุก ๆ ด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน¹⁸ ทั้งนี้เพื่อให้เป้าหมายดังกล่าวเกิดขึ้นได้ ประชาคมอาเซียนจึงได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Community: ASCC Blueprint) ซึ่งประกอบไปด้วยความร่วมมือใน 6 ด้านสำคัญ ได้แก่

1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development)

ประชาคมอาเซียนจะส่งเสริมความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการศึกษา เน้นการบูรณาการด้านการศึกษาให้เป็นวาระสำคัญในการพัฒนาประชาคมอาเซียน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ส่งเสริมการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัยและสร้างความตระหนักรับรู้เรื่องประชาคมอาเซียนในกลุ่มเยาวชนผ่านการศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการด้านการโดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านการศึกษา และได้ดำเนินงานเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคม สังคมและวัฒนธรรมบางส่วนไปบ้างแล้ว เช่น การหารือเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภูมิภาค

¹⁸ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน. สืบค้น 9 มิถุนายน 2558, จาก

2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection)

ประชาคมอาเซียนมีพันธกรณีในการส่งเสริมความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดย ลดความยากจนและส่งเสริมการคุ้มครองและสวัสดิการสังคม การสร้างสภาพแวดล้อมที่ มั่นคง ปลอดภัย และปลอดภัยเสถียร การเตรียมความพร้อมเรื่องภัยพิบัติ และการจัดการกับข้อกังวลเกี่ยวกับปัญหาด้านการคุ้มครองและสวัสดิการสังคม

3) ความยุติธรรมและสิทธิทางสังคม (Social Justice and Rights)

ประชาคมอาเซียนมีพันธกรณีในการส่งเสริมความยุติธรรม โดยให้สิทธิแก่ประชาชนในนโยบายและทุกวิถีของชีวิต ซึ่งรวมถึงสิทธิและสวัสดิการสำหรับกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มที่อ่อนแอ เช่น สตรี เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ และแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน

4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Ensuring Environmental Sustainability)

ประชาคมอาเซียนจะมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมสิ่งแวดล้อมโดยการปกป้องทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้ง การจัดการบริหารและการอนุรักษ์ดิน น้ำ แร่ธาตุ พลังงาน ความหลากหลายทางชีวภาพ ป่าไม้ ทรัพยากรชายฝั่ง และทรัพยากรทางทะเล รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพน้ำและอากาศ สำหรับภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้อาเซียนยังจะมีส่วนร่วมในการจัดการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก เช่นการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และการลดลงของโอโซน เช่นเดียวกับการพัฒนาและการปรับใช้เทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ทั้งนี้ความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution) คือตัวอย่างของความตกลงทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามในปี พ.ศ. 2545 ซึ่ง มีวัตถุประสงค์ในการลดมลพิษจากหมอก

5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building ASEAN Identity)

อัตลักษณ์อาเซียนเป็นพื้นฐานสำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งก็คือ จารีต ประเพณี ค่านิยม และความเชื่อ รวมทั้งความภูมิใจในฐานะพลเมืองของประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ประชาคมอาเซียนจะส่งเสริมความตระหนัก และการมีค่านิยมร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างในทุกชนชั้นของสังคม โดยการส่งเสริมการรับรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในด้าน วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนาและอารยธรรม ซึ่งการรับรู้ดังกล่าวจะสร้างความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่เป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาค และความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรมและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของประเทศสมาชิก รวมทั้ง สร้างความรู้สึกในการหวงแหนความเป็นเอกลักษณ์ของมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียน

6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap)

การลดช่องว่างทางการพัฒนาคือการเสริมสร้างความร่วมมือเพื่อ ลดช่องว่างทางสังคมระหว่างประเทศสมาชิกเก่า 6 ประเทศ และประเทศสมาชิกใหม่ (CLMV) 4 ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และยังรวมถึงบางพื้นที่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่โดดเดี่ยวและยังคงด้อยพัฒนา ทั้งนี้เนื่องมาจากการความเจริญของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนในแต่ละประเทศนั้นยังอยู่ในระดับที่แตกต่างกัน โดยประเทศส่วนมากในประชาคมอาเซียนยังอยู่ในระดับประเทศกำลังพัฒนา ทั้งนี้เป็นหน้าที่ของประเทศสมาชิกที่มีความก้าวหน้ามากกว่าในการที่จะช่วยเหลือประเทศที่ยังมีระดับการพัฒนาที่ต่ำกว่าในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศนั้น ๆ ให้สูงขึ้นตามเจตนารมณ์ของการเป็นอาเซียน (Spirit of ASEAN)

2.5.5.3 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)

การร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนมีพัฒนาการเรื่อยมาเริ่มตั้งแต่การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Agreement: AFTA) ในปี พ.ศ. 2535 อีกทั้งความพยายามในส่งเสริมให้มีความร่วมมือครอบคลุมในด้านอื่น ๆ เช่นการค้าบริการ การลงทุน ซึ่งได้มีการจัดทำกรอบความตกลงด้านการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) และกรอบความตกลงว่าด้วยเขตการลงทุนอาเซียน (Framework Agreement on the ASEAN Investment Area: AIA) ในปี พ.ศ. 2538 และปี พ.ศ. 2541 ตามลำดับ¹⁹ จนถึงปัจจุบันที่ได้มีการผลักดันให้เกิดประชาคมอาเซียน (AC) ในปี พ.ศ. 2558 และหนึ่งในเสาหลักของประชาคมอาเซียนก็คือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งมีเป้าหมายในการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับคู่ค้า เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจในระดับโลกและส่งเสริมให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความเจริญมั่งคั่ง มั่นคง ประชาชนอยู่ดีกินดี

ทั้งนี้ในบรรดา 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน (AC) นั้น เสาหลักประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เป็นเสาหลักที่ได้รับความสนใจมากที่สุดเพราะมีความชัดเจนในแง่ของเป้าหมายและการดำเนินงานในเชิงรูปธรรม อีกทั้งศักยภาพทางเศรษฐกิจประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังมีลักษณะสำคัญดังนี้²⁰

¹⁹ *บันทึกการเดินทางอาเซียน ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2556* (น. 20). เล่มเดิม.

²⁰ *Insight: Moving forward with AEC*. Retrieved June 8, 2015, from

- 1) มีประชากรรวมกันมากกว่า 580 ล้านคน ซึ่งมากกว่าประชากรของสหภาพยุโรป
- 2) มีขนาดผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) เท่ากับ 1.5 ล้านล้าน ดอลลาร์ สหรัฐ หรือเท่ากับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของสาธารณรัฐเกาหลี
- 3) มีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศเท่ากับ 1.6 ล้านล้าน ดอลลาร์ สหรัฐ หรือมากกว่าของราชอาณาจักรไทย 6 เท่า
- 4) มีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) เท่ากับ 50 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณร้อยละ 60 ของสาธารณรัฐประชาชนจีน
- 5) มีจำนวนนักท่องเที่ยว 65 ล้านคน นับเป็นลำดับที่ 2 ในโลกรองจากสาธารณรัฐฝรั่งเศสเท่านั้น

อย่างไรก็ตามความท้าทายยิ่งใหญ่ของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ก็คือ การจัดการกับกฎระเบียบ พิธีการทางการค้า การลงทุนที่แตกต่างกันอย่างมากของแต่ละประเทศสมาชิกให้กลายเป็นระบบเดียวกัน ที่สามารถใช้ร่วมกันได้ในทุกประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีเป้าหมายที่ชัดเจน ในโอกาสครบรอบ 40 ปีของการจัดตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ในที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 13 ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ได้มีการจัดทำแผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint: AEC Blueprint) เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ให้สำเร็จภายในกำหนดเวลาเป้าหมายในปี พ.ศ. 2558²¹

โดยองค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ได้แก่²²

- 1) การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตเดียว (Single Market and Production Base) เป็นแผนงานเพื่อส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมือได้อย่างเสรี
- 2) การเป็นภูมิภาคที่สามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจ (Competitive Economic Region) เป็นแผนงานส่งเสริมการสร้างความสามารถในการแข่งขันด้านต่าง ๆ โดยประเทศสมาชิกอาเซียนมีพันธะผูกพันที่จะต้องส่งเสริมนโยบายและกฎหมายการแข่งขันด้าน การคุ้มครองผู้บริโภค ความร่วมมือด้านสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มาตรการภาษี และการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

²¹ 50 คำกฎแฉอาเซียน (น. 90). เล่มเดิม.

²² จาก *เรียนรู้อาเซียน* (น. 29-30), โดย ชีระ นุชเปี่ยม, 2557, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

3) การเป็นภูมิภาคที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน (Equitable Economic Development) เป็นแผนงานส่งเสริมการร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจของชาติสมาชิกและลดช่องว่างในด้านการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่าและใหม่โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้กิจการในภาคนี้มีส่วนสำคัญในการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้โดยรวม

4) การเป็นภูมิภาคที่บูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (Integration into the Global Economy) เป็นแผนงานส่งเสริมการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก ที่มีตลาดและอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงและพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อให้ธุรกิจของอาเซียนสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

ตามที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น หนึ่งในเป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ได้แก่การทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตเดียวซึ่งหมายถึงการสร้างรายได้เปรียบเทียบในการแข่งขันทางเศรษฐกิจจากขนาดที่ใหญ่ขึ้นของตลาดและฐานการผลิตจากการรวมตัวของประชาคมอาเซียน โดยการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประชาคมอาเซียน จากการรวมทรัพยากรในด้านปัจจัยการผลิต อีกทั้งทรัพยากรธรรมชาติ สินค้า บริการ กำลังคน กำลังทุน ตลอดจนความรู้ความสามารถที่สามารถไหลเวียนถึงกันระหว่างชาติสมาชิก ทั้งนี้ 5 องค์ประกอบสำคัญของการไหลเวียนโดยเสรีได้แก่

1) สินค้า

แผนงานของการไหลเวียนของสินค้าโดยเสรีคือ การยกเลิกภาษีศุลกากร และการกีดกันหรืออุปสรรคทางการค้ารูปแบบอื่น ๆ ในระหว่างประเทศสมาชิกสำหรับสินค้าทุกประเภท ยกเว้นแต่สินค้าในบัญชีรายชื่อสินค้าอ่อนไหวที่ตกลงกันซึ่งอาจสงวนไว้เป็นพิเศษได้ ทั้งนี้แผนงานดังกล่าวจะทำให้ตลาดผู้บริโภคมีขนาดใหญ่ขึ้น และทำให้ผู้บริโภคมีโอกาสในการเลือกซื้อสินค้าอย่างหลากหลายมากขึ้น

2) บริการ

แผนงานของการไหลเวียนของบริการคือ การยกเลิกข้อจำกัดในการให้บริการข้ามประเทศทุกประเภทในประเทศสมาชิก ยกเว้นประเภทบริการที่อ่อนไหวต่อความปลอดภัย และความมั่นคงของประเทศ ทั้งพร้อมเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกเข้ามาถือหุ้นหรือลงทุนได้ไม่น้อยกว่า 70 %

3) การลงทุน

แผนงานของการไหลเวียนการลงทุน ได้แก่การอนุญาตให้มีการโอนเงินทุน กำไร และเงินปันผลในระหว่างประเทศสมาชิกได้อย่างเสรี รวมทั้งการกำหนดนโยบายสนับสนุนการลงทุนให้มีความสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน

4) ตลาดทุน

แผนงานของการไหลเวียนของตลาดทุนได้แก่การผลักดันการพัฒนาตลาดทุนอาเซียนที่บูรณาการการไหลเวียนของเงินทุนในระหว่างประเทศสมาชิกให้เกิดขึ้นโดยง่าย สะดวก และมีประสิทธิภาพ

5) วิชาชีพและแรงงานฝีมือ

แผนงานด้านการไหลเวียนของวิชาชีพและแรงงานฝีมือได้แก่การสนับสนุนการออกวีซ่า และในอนุญาตทำงานในประเทศสมาชิกสำหรับกลุ่มวิชาชีพ และแรงงานฝีมือ โดยในเบื้องต้นนี้ ได้มีการลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) แล้ว 7 วิชาชีพ และ 1 กลุ่มวิชาชีพ

ทั้งนี้การเปิดเสรีภาคบริการภายใต้แผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ได้ดำเนินการตามกรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Service: AFAS) ซึ่งได้ลงนามเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2538 ณ ราชอาณาจักรไทย และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2543 อีกทั้งยังมีการแก้ไขเพิ่มเติมในพิธีสารเมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2546

กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS) มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะขยายความร่วมมือด้านการค้าบริการที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสมาชิก โดยการสนับสนุนการลดอุปสรรคด้านการค้าบริการ และเปิดเสรีด้านการค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิกอย่างเต็มที่ในปี พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ได้กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติให้อยู่ในรูปของแผนงานที่แสดงให้เห็นถึงวิธีดำเนินการและกรอบเวลาอย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

แผนงานการเปิดตลาดด้านการค้าบริการมีรายละเอียดดังนี้

1) สำหรับสาขาบริการสำคัญ (Priority Sectors) อันได้แก่ การขนส่งทางอากาศ คอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม สุขภาพ และการท่องเที่ยว ต้องอนุญาตให้นักลงทุนอาเซียนเข้ามาถือหุ้นในนิติบุคคลที่ให้บริการได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ในปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008) และเพิ่มเป็นร้อยละ 70 ในปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010)

2) สำหรับสาขาโลจิสติกส์ต้องเปิดให้ถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 49 ในปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008) และเพิ่มเป็นร้อยละ 51 ในปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) และเพิ่มเป็นร้อยละ 70 ในปี พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2013)

3) สำหรับสาขาบริการอื่น ๆ ต้องเปิดให้ถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 49 ในปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008) และเพิ่มเป็นร้อยละ 51 ในปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) และร้อยละ 70 ภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ซึ่งเป็นปีเป้าหมายในจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)²³

ทั้งนี้ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS) ประเทศสมาชิกจะเข้าร่วมการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการเป็นรอบ ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดตลาดการค้าบริการ โดยจะมุ่งเน้นการลดหรือยกเลิกข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงตลาดและการแข่งขันด้านราคาระหว่างผู้ให้บริการต่างชาติและในประเทศภายใต้หลักการเปิดเสรีก้าวหน้าอย่างเป็นลำดับ (Progressive Liberalization) โดยประเทศสมาชิกจะต้องเปิดตลาดธุรกิจบริการให้แก่กันมากกว่าที่แต่ละประเทศได้มีข้อตกลงไว้กับองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO)

จากการเจรจาดังกล่าวทำให้ได้ตารางข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการ ซึ่งในปัจจุบันได้สรุปผลการเจรจาการค้าบริการไปแล้ว 5 รอบ และจัดทำข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS) ซึ่งมีผลบังคับใช้ไปแล้ว 7 ชุด ส่วนข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 8 ได้จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วและรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้ลงนามในพิธีสารเพื่ออนุมัติข้อผูกพันดังกล่าวแล้วในการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 17 เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2553 ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม อย่างไรก็ตาม ข้อผูกพันดังกล่าวยังไม่มีผลบังคับใช้ เนื่องจากยังรอขั้นตอนทางพิธีการจากกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อรับรองความมีผลทางกฎหมายของพิธีสารอนุมัติข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการ ชุดที่ 8 โดยข้อผูกพันชุดที่ 8 มีผลเป็นการขยายธุรกิจบริการเพิ่มเป็น 12 สาขา ดังนี้ บริการธุรกิจ/วิชาชีพ (แพทย์ วิศวกร ทนายความ ฯลฯ) บริการด้านการสื่อสาร/โทรคมนาคม บริการด้านการท่องเที่ยว บริการด้านการจัดจำหน่าย บริการด้านการศึกษา บริการด้านสิ่งแวดล้อม บริการด้านการเงิน บริการด้านสุขภาพ บริการด้านการท่องเที่ยว บริการด้านนันทนาการ บริการด้านการขนส่งและบริการอื่น ๆ²⁴

²³ จาก 50 คำกฎแฉใจอาเซียน (น. 98-99), โดย กิตติ ประเสริฐสุข, 2556, กรุงเทพฯ: สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

²⁴ หลักการและสาระสำคัญของ AFAS. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2558, จาก

นอกจากการเปิดเสรีภาคบริการแล้วหนึ่งในเป้าหมายของการรวมเป็นตลาดเดียวของประชาคมอาเซียน คือ การไหลเวียนอย่างเสรีของแรงงาน ซึ่งในกรณีนี้ หมายถึงเฉพาะแต่แรงงานในระดับ “วิชาชีพ” โดยวิชาชีพดังกล่าวนี้หมายความว่าถึงแต่วิชาชีพที่อยู่ภายใต้ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพหรือเอ็มอาร์เอ (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) ทั้งนี้ข้อตกลงดังกล่าวจะเป็นกลไกสำคัญภายใต้ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS) ที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของคนทำงานอยู่ในวิชาชีพที่สำคัญ โดยในปัจจุบันวิชาชีพที่ได้มีทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติวิชาชีพ (MRAs) มีอยู่ด้วยกัน 7 สาขาวิชาชีพ และ 1 กลุ่มสาขาวิชาชีพ ดังนี้²⁵

- 1) วิศวกรรม (Engineering Services)
- 2) พยาบาล (Nursing Services)
- 3) สถาปัตยกรรม (Architectural Services)
- 4) การสำรวจ (Surveying Qualification)
- 5) บัญชี (Accountancy Services)
- 6) แพทย์ (Medical Practitioners)
- 7) ทันตแพทย์ (Dental Practitioners)
- 8) การท่องเที่ยว (Tourism Professionals)

โดยข้อตกลงยอมรับร่วมของวิชาชีพการท่องเที่ยวเป็นการกำหนดมาตรฐานเพื่อให้บุคลากรที่มีคุณสมบัติตามที่อาเซียนกำหนดใน 2 สาขา ได้แก่ สาขาธุรกิจโรงแรม และสาขาธุรกิจท่องเที่ยว โดยมี 6 แผนก 32 ตำแหน่งงาน ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน²⁶ โดยสาขาธุรกิจโรงแรม 4 แผนก ได้แก่ แผนกต้อนรับ แผนกแม่บ้าน แผนกประกอบอาหาร แผนกอาหารและเครื่องดื่ม โดยมีตำแหน่งงานดังนี้²⁷

- 1) ผู้จัดการฝ่ายต้อนรับ
- 2) ผู้ควบคุมดูแลฝ่ายต้อนรับ
- 3) พนักงานต้อนรับ
- 4) พนักงานรับโทรศัพท์

²⁵ 50 คำกฎแฉอาเซียน (น. 104-105). เล่มเดิม.

²⁶ การเสวนาเรื่อง MRA การบริการท่องเที่ยวของอาเซียนกับการเตรียมความพร้อมของประเทศไทย. สืบค้น 22 มิถุนายน 2558, จาก http://secretary.mots.go.th/person/download/MRA/Meeting/k_lada.pdf

²⁷ ตลาดท่องเที่ยวในประชาคมอาเซียน: ไทยได้อะไรจากอาชีพบริการ MRA32 ตำแหน่งงาน. สืบค้น 22 มิถุนายน 2558, จาก <http://secretary.mots.go.th/person/download/MRA/Meeting/MOTS.pdf>

- 5) พนักงานยกกระเป๋า
 - 6) ผู้จัดการแผนกแม่บ้าน
 - 7) ผู้จัดการฝ่ายซักรีด
 - 8) ผู้ควบคุมดูแลห้องพัก
 - 9) พนักงานซักรีด
 - 10) พนักงานดูแลห้องพัก
 - 11) พนักงานทำความสะอาด
 - 12) หัวหน้าพ่อครัว
 - 13) พ่อครัวแต่ละงาน
 - 14) ผู้ช่วยพ่อครัวฝ่ายอาหาร
 - 15) พ่อครัวงานขนมหวาน
 - 16) ผู้ช่วยพ่อครัวขนมหวาน
 - 17) งานขนมปัง
 - 18) งานเนื้อ
 - 19) ผู้อำนวยการแผนกอาหารและเครื่องดื่ม
 - 20) ผู้จัดการอาหารและเครื่องดื่ม
 - 21) หัวหน้าพนักงานบริการ
 - 22) พนักงานผสมเครื่องดื่ม
 - 23) พนักงานบริการ
- สำหรับสาขาธุรกิจ 2 แผนก ได้แก่ แผนกธุรกิจนำเที่ยว แผนกบริการธุรกิจนำเที่ยว
- 24) ผู้จัดการทั่วไป
 - 25) ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไป
 - 26) หัวหน้าผู้แนะนำการเดินทาง
 - 27) ผู้แนะนำการเดินทาง
 - 28) ผู้จัดการธุรกิจ
 - 29) ผู้จัดการฝ่ายขายและการตลาด
 - 30) ผู้จัดการฝ่ายบัญชี
 - 31) ผู้จัดการฝ่ายตัว
 - 32) ผู้จัดการฝ่ายท่องเที่ยว

2.6 หลักการและสาระสำคัญของข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (Mutual Recognition Arrangements: MRAs)

การเคลื่อนย้ายวิชาชีพของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตามข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) เป็นส่วนหนึ่งของกรอบแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่มีวัตถุประสงค์ในการมีตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ทั้งนี้การจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าวสืบเนื่องมาจากปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน ฉบับที่ 2 ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ณ เกาะบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยการตกลงดังกล่าวเป็นไปเพื่อการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพอาเซียน

ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นว่าข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) เป็นกลไกที่สำคัญภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS) ที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของวิชาชีพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โดยข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) เป็นข้อตกลงที่เกี่ยวกับการแสวงหาจุดยอมรับร่วมกันเรื่องคุณสมบัติของวิชาชีพในกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ ที่สำคัญ เพื่อทำการกำหนดคุณสมบัติร่วมกันของแต่ละสาขาวิชาชีพ อันได้แก่คุณสมบัติด้านการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ในการได้รับอนุญาตให้เข้าไปทำงานในประเทศ ๆ หนึ่ง ซึ่งเรื่องดังกล่าวช่วยให้นักวิชาชีพในภูมิภาคอาเซียนสามารถเคลื่อนย้ายเข้าไปทำงานในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อื่น ๆ ได้สะดวกมากขึ้น

โดยในมาตรา V ของกรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS) ได้บัญญัติว่า “สมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศจะให้การยอมรับในวุฒิการศึกษาหรือประสบการณ์ที่ได้รับและคุณสมบัติที่เป็นไปตามข้อกำหนดหรือใบอนุญาตหรือใบรับรองที่ได้รับในประเทศสมาชิกอื่น เพื่อวัตถุประสงค์ในการออกใบอนุญาตหรือใบรับรองให้แก่ผู้ให้บริการการยอมรับดังกล่าวจะต้องทำอยู่บนพื้นฐานของความตกลงกับประเทศสมาชิกที่เกี่ยวข้องหรืออาจให้การยอมรับโดยอิสระ”²⁸

Article V of AFAS

“ASEAN Member States may recognise the education or experience obtained, requirements met, and license or certification granted in other ASEAN Member States, for the purpose of licensing or certification of service suppliers”

²⁸ มาตรฐานร่วมสำหรับวิชาชีพที่ทำงานได้ในประเทศ AEC. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2558, จาก https://wiki.stjohn.ac.th/groups/aec/wiki/0c7e7/_AEC_.html

ดังกล่าวมาตรา 5 ของกรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS) ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนดำเนินการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) โดยสมัครใจ เพื่อให้ประเทศสมาชิกที่ทำข้อตกลงยอมรับร่วม รับรองวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ คุณสมบัติ ใบอนุญาต หรือใบรับรองที่หน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในประเทศสมาชิกอื่น ๆ ออกให้แก่ผู้ให้บริการทางวิชาชีพ ในการประกอบวิชาชีพเดียวกันในประเทศของตนอย่างสอดคล้องกับกฎระเบียบภายในของประเทศตน

อย่างไรก็ตามการเปิดเสรีแรงงานอาเซียนเป็นการเปิดเสรีเฉพาะแรงงานที่มีฝีมือ (Skilled Labor) และผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional) เท่านั้น ไม่รวมถึงแรงงานไร้ฝีมือหรือแรงงานต่างด้าว (Unskilled Labor) นอกจากนี้รูปแบบของการเปิดเสรีแรงงานจะเป็นลักษณะของการทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ คือผู้ประกอบวิชาชีพที่ได้รับการรับรองคุณสมบัติของวิชาชีพโดยหน่วยงานที่มีอำนาจในประเทศของตน จะได้รับการยอมรับในด้านคุณสมบัติ นักวิชาชีพดังกล่าวโดยหน่วยงานที่มีอำนาจในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่น ๆ ด้วย แต่อย่างไรก็ตามนักวิชาชีพคนนั้นต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศที่จะเข้าไปทำงาน ซึ่งการมีข้อตกลงดังกล่าวจะเป็นการช่วยอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพภายในภูมิภาค

ทั้งนี้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้เริ่มเจรจาและจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 และในปัจจุบันประเทศสมาชิกได้มีการลงนามโดยรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนไปแล้วใน 7 สาขาวิชาชีพ และ 1 สาขากลุ่มวิชาชีพดังนี้²⁹

- 1) ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพวิศวกรรม ลงนามเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ สหพันธรัฐมาเลเซีย
- 2) ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพพยาบาล ลงนามเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ณ เมืองเซบู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์
- 3) ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพสถาปัตยกรรม ลงนามเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์
- 4) กรอบความตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมในคุณสมบัติวิชาชีพด้านการสำรวจ ลงนามเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์
- 5) กรอบความตกลงว่าด้วยข้อตกลงการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพบัญชี ลงนามเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ณ จังหวัดเพชรบุรี ราชอาณาจักรไทย

²⁹ 50 คำสัญญาอาเซียน (น. 104-105). เล่มเดิม.

6) ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพแพทย์ ลงนามเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ณ จังหวัดเพชรบุรี ราชอาณาจักรไทย

7) ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพทันตแพทย์ ลงนามเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ณ จังหวัดเพชรบุรี ราชอาณาจักรไทย

8) ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพท่องเที่ยว ลงนามเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

โดยดังต่อไปนี้เป็นการสรุปหลักการจากการศึกษาจากข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพใน 7 สาขาวิชาชีพ และ 1 สาขาของกลุ่มวิชาชีพของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2.6.1 ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียนสาขาวิศวกรรม (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Engineering Services)

1) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ คือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพบริการวิศวกรรม และเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อที่จะส่งเสริมการยอมรับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในด้านมาตรฐานและคุณสมบัติ

2) หลักการ

มีหลักการ คือ เปิดให้วิศวกรที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Engineer: ACPE) ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ซึ่งบางประเทศรวมทั้งไทยกำหนดให้วิศวกรอาเซียนต้องปฏิบัติงานร่วมกับวิศวกรท้องถิ่น โดยวิศวกรที่ต้องการจดทะเบียนดังกล่าวต้องผ่านการประเมินจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee: MC) ในแต่ละประเทศ ซึ่งในส่วนของประเทศไทยจะดำเนินการโดยสภาวิศวกร สำหรับการดำเนินงานในเรื่องนี้ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการประสานงานด้านวิศวกรรมวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Engineer Coordinating Committee: ACPECC) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากคณะกรรมการกำกับดูแลของประเทศสมาชิก

3) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ คือ วิศวกรวิชาชีพมีสิทธิขออนุญาตองค์กรกำกับดูแลวิชาชีพวิศวกรในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศนั้น ๆ ได้ ทั้งนี้ วิศวกรอาเซียนที่ได้รับอนุญาตจะได้อื่นทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (Registered Foreign Professional Engineer) ซึ่งจะสามารถประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศนั้น ๆ ได้

ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย ซึ่งบางประเทศรวมทั้งราชอาณาจักรไทยจะกำหนดให้ต้องทำงานร่วมกับวิศวกรที่มีใบอนุญาตของประเทศนั้น ๆ

4) คุณสมบัติในการเป็นวิศวกรต่างชาติ

วิศวกรวิชาชีพคือผู้ซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

4.1) สำเร็จระดับปริญญาทางวิศวกรรมที่ได้รับการยอมรับโดยองค์กรด้านการรับรองวิศวกรรมวิชาชีพไม่ว่าจะในประเทศแหล่งกำเนิดหรือประเทศผู้รับ หรือที่ได้รับการประเมินและยอมรับว่าเทียบเท่ากับระดับการศึกษาดังกล่าว

4.2) มีการขึ้นทะเบียนหรือมีใบอนุญาตที่ยังมีผลในปัจจุบันเพื่อประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งออกให้โดยผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (Professional Regulatory Authority: PRA) ของประเทศสมาชิกอาเซียน และสอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการขึ้นทะเบียน/การอนุญาต/การรับรองในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม

4.3) มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติและมีความหลากหลายมาไม่ต่ำกว่า 7 ปี หลังจบการศึกษา ทั้งนี้ จะต้องได้รับผิดชอบงานด้านวิศวกรรมที่เด่นชัดอย่างน้อย 2 ปี

4.4) ปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuing professional development: CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

4.5) ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (PRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดและไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ ระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมจะมีสิทธิขอสมัครต่อคณะกรรมการประสานงานด้านวิศวกรรมวิชาชีพอาเซียน (ACPECC) เพื่อได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ACPE) ภายใต้ทะเบียนวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Engineers Register: ACPER)

5) กลไกการดำเนินงาน

ผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (PRA) ประเทศไทย คือ สภาวิศวกร มีความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

5.1) พิจารณาคำขอและอนุญาตให้วิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ACPE) ประกอบวิชาชีพในฐานะเป็นวิศวกรวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (Registered Foreign Professional Engineer: RFPE) โดยจะต้องไม่เป็นการประกอบวิชาชีพเพียงลำพัง แต่จะต้องประกอบวิชาชีพร่วมกับวิศวกรวิชาชีพท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายของประเทศผู้รับภายใต้บังคับของกฎหมายและระเบียบภายในและที่สามารถนำมาใช้บังคับได้ และไม่เป็นการยื่นแบบทางวิศวกรรมต่อผู้มีอำนาจตามกฎหมายของประเทศผู้รับตามที่กำหนดโดยข้อตกลงฯ นี้

5.2) ติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของวิศวกรวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (RFPEs) และทำให้มั่นใจว่าได้ปฏิบัติตามสอดคล้องกับข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว

5.3) รายงานต่อองค์กรท้องถิ่นและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในเรื่องความคืบหน้าการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว

5.4) รักษามาตรฐานระดับสูงของการประกอบวิชาชีพและจรรยาบรรณด้านวิศวกรรม

5.5) แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างทันทีต่อเลขาธิการคณะกรรมการประสานงานด้านวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ACPECC) เมื่อวิศวกรวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (RFPE) ได้ละเมิดข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว หรือเมื่อวิศวกรวิชาชีพผู้ซึ่งเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ACPE) ไม่มีคุณสมบัติเป็นผู้ที่จะประกอบวิชาชีพวิศวกรรมอย่างอิสระในประเทศแหล่งกำเนิดไม่ปฏิบัติตามสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ หรือได้กระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ ไม่ว่าจะในประเทศแหล่งกำเนิดหรือประเทศผู้รับที่ซึ่งการกระทำผิดนั้นได้นำไปสู่การถอดถอนจากทะเบียนหรือระงับการประกอบวิชาชีพ

5.6) เตรียมการด้านกฎและระเบียบเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงฯ ได้

5.7) แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกฎหมาย ข้อปฏิบัติ และความคืบหน้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมภายในภูมิภาค โดยมีความมุ่งหวังในการปรับให้สอดคล้องกันและเป็นไปในแนวทางเดียวกับมาตรฐานในระดับภูมิภาค และ/หรือระหว่างประเทศ

2.6.2 ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียนสาขาการพยาบาล (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Nursing Services)

1) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของข้อตกลงดังกล่าวคือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายวิชาชีพพยาบาลภายในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความชำนาญเรื่องมาตรฐานและคุณสมบัติ เพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการให้บริการวิชาชีพพยาบาล และเพื่อเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาและการฝึกฝนของวิชาชีพพยาบาล

2) หลักการ

มีหลักการคือ เปิดให้พยาบาลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่น ได้โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย โดยพยาบาลต่างชาติที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอื่นต้องผ่านการประเมินและอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลในประเทศที่รับให้ทำงาน (ของราชอาณาจักรไทยคือ สภาการพยาบาล)

3) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพการพยาบาลของอาเซียน จะช่วยให้พยาบาลที่มีใบอนุญาตในประเทศเดิมและมีประสบการณ์สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่นได้สะดวกขึ้น โดยลดขั้นตอนในการตรวจสอบ/รับรองวุฒิการศึกษาหรือความรู้ทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม พยาบาลต่างชาติจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย

4) คุณสมบัติการเป็นพยาบาลต่างชาติ

พยาบาลวิชาชีพต่างชาติสามารถขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพพยาบาลในประเทศผู้รับ เพื่อเข้าไปประกอบวิชาชีพพยาบาลในประเทศนั้นได้ โดยต้องเป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับของประเทศผู้รับ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า พยาบาลวิชาชีพต่างชาติต้อง

4.1) สำเร็จการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล

4.2) จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตจากประเทศแหล่งกำเนิดที่ยังมีผลในปัจจุบัน

ปัจจุบัน

4.3) มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติวิชาชีพพยาบาล ไม่น้อยกว่า 3 ปีต่อเนื่อง ก่อนที่จะสมัครขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาต

4.4) ปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

4.5) ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพพยาบาล (Nursing Regulatory Authority: NRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดว่าไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ในการประกอบวิชาชีพพยาบาล

4.6) มีคุณสมบัติด้านอื่น ๆ ตามที่กำหนด เช่น ต้องแสดงผลตรวจร่างกายหรือผ่านการทดสอบสมรรถภาพ หรือข้อกำหนดอื่นใดตามที่หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพพยาบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานของรัฐในประเทศผู้รับเห็นสมควรในการกำหนดคุณสมบัติของการขอขึ้นทะเบียน และ/หรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพพยาบาล

5) กลไกการดำเนินงาน

หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพพยาบาล (NRA) หมายถึงหน่วยงานที่ได้รับอำนาจจากรัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิก ให้มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพพยาบาลของราชอาณาจักรไทย คือ สภาการพยาบาล ซึ่งมีความรับผิดชอบ ดังนี้

- 5.1) ประเมินคุณสมบัติและประสบการณ์ของพยาบาลวิชาชีพต่างชาติ
- 5.2) ขึ้นทะเบียน และ/หรือออกใบอนุญาตให้พยาบาลวิชาชีพต่างชาติในการเข้ามาประกอบวิชาชีพพยาบาลในประเทศผู้รับ
- 5.3) ติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของพยาบาลวิชาชีพต่างชาติที่ได้จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพพยาบาล
- 5.4) ตรวจสอบติดตาม เพื่อให้แน่ใจว่าพยาบาลต่างชาติจะรักษามาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพพยาบาลที่สอดคล้องกับหลักประเพณีปฏิบัติด้านวิชาชีพของประเทศผู้รับกลไกการดำเนินงานมีคณะกรรมการประสานงานด้านพยาบาลวิชาชีพอาเซียนประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพพยาบาลและ/หรือหน่วยงานของรัฐที่เหมาะสมของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เข้าร่วมข้อตกลงดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการนี้มีการประชุมกันเป็นประจำ เพื่อ
 1. อำนวยความสะดวกในดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าว
 2. สร้างความเข้าใจร่วมกันทั้งด้านนโยบาย กระบวนการและการปฏิบัติในการพัฒนาและส่งเสริมกลยุทธ์ในการดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าว
 3. ร่วมกันคิดค้นกระบวนการเพื่อนำไปสู่การสร้างมาตรฐานและหลักเกณฑ์การยอมรับร่วมกันสำหรับการดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าว
 4. ติดตามการเปลี่ยนแปลงเรื่องกฎระเบียบ ข้อบังคับ วิธีปฏิบัติของแต่ละประเทศผู้รับ
 5. ติดตามตรวจสอบร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และแลกเปลี่ยนข้อมูล
 6. ทำหน้าที่ในการแก้ไขระงับข้อพิพาทที่เกิดจากการดำเนินการตามข้อตกลงนี้ ซึ่งข้อพิพาทดังกล่าวถูกส่งมาจากหน่วยงานกำกับดูแลพยาบาลวิชาชีพจากประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เข้าร่วม
 7. ทารือประเด็นโครงการเสริมสร้างความสามารถ

2.6.3 ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียน สาขาสถาปัตยกรรม (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Architectural Services)

ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียน สาขาสถาปัตยกรรมและกรอบความตกลงสำหรับการยอมรับร่วมในคุณสมบัติวิชาชีพด้านการสำรวจ ได้ถูกลงนามเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์

1) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของข้อตกลงดังกล่าว คือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพบริการสถาปัตยกรรมและเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อที่จะส่งเสริมการยอมรับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านมาตรฐานและคุณสมบัติ เพื่อสร้างความร่วมมือของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรมทั้งในเรื่องของการใช้ทรัพยากร และผลประโยชน์โดยผ่านความร่วมมือด้านการวิจัย และเพื่อส่งเสริมอำนวยความสะดวก รวมทั้งจัดตั้งการยอมรับซึ่งกันและกันของสถาปนิก ตลอดจนจัดทำมาตรฐานและข้อตกลงร่วมกันในการเคลื่อนย้ายเทคโนโลยีในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2) หลักการ

มีหลักการคือ เปิดให้สถาปนิกที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนเป็นสถาปนิกอาเซียน (ASEAN Architect: AA) ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ซึ่งบางประเทศรวมทั้งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้สถาปนิกอาเซียนต้องปฏิบัติงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น โดยการจดทะเบียนดังกล่าวต้องผ่านการประเมินจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee) ในแต่ละประเทศ ซึ่งในส่วนของราชอาณาจักรไทยจะดำเนินการโดยสภาสถาปนิก ส่วนการดำเนินงานในเรื่องนี้ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของสภาสถาปนิกอาเซียน (ASEAN Architect Council: ACC) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากคณะกรรมการกำกับดูแลของประเทศสมาชิก³⁰

3) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับคือ สถาปนิกวิชาชีพมีสิทธิขอใบอนุญาตองค์การกำกับดูแลวิชาชีพสถาปนิกในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศนั้น ๆ ได้ ทั้งนี้สถาปนิกอาเซียนที่ได้รับอนุญาต จะได้รับทะเบียนเป็นสถาปนิกต่างด้าวจดทะเบียน (Registered Foreign Architect: RFA) ซึ่งจะสามารถประกอบวิชาชีพสถาปนิกในประเทศนั้น ๆ ได้ ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย ซึ่งบางประเทศรวมทั้งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้ต้องทำงานร่วมกับสถาปนิกที่มีใบอนุญาตของประเทศนั้น ๆ

³⁰ จาก โครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (Preparation for Flow of Labor in the ASEAN Community) (รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์) (น. 8-10), โดย ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

4) คุณสมบัติในการเป็นสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน

4.1) สำเร็จระดับปริญญาทางสถาปัตยกรรมที่ได้รับการยอมรับโดยองค์กรด้านการรับรองสถาปัตยกรรมวิชาชีพ ไม่ว่าจะในประเทศแหล่งกำเนิดหรือประเทศผู้รับ หรือที่ได้รับการประเมินและยอมรับว่าเทียบเท่ากับระดับการศึกษาดังกล่าว การศึกษาสถาปัตยกรรมต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 5 ปีการศึกษาในระบบภาคการศึกษาปกติ ซึ่งผ่านการรับรองหลักสูตรของมหาวิทยาลัยแล้วในประเทศแหล่งกำเนิดหรือการได้รับการยอมรับให้เทียบเท่าอย่างใดอย่างหนึ่ง

4.2) มีการขึ้นทะเบียนหรือมีใบอนุญาตที่ยังมีผลในปัจจุบันเพื่อประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งออกให้โดยผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (Professional Regulatory Authority: PRA) ของประเทศสมาชิกอาเซียน และสอดคล้องกับนโยบายของตนด้านการขึ้นทะเบียน/การอนุญาต/การรับรองในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม หรือคณะกรรมการติดตาม

4.3) มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติและมีความหลากหลายในงานมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี หลังจบการศึกษา ทั้งนี้ต้องทำงานอย่างต่อเนื่องโดยตลอด 5 ปีในขณะที่ถือใบอนุญาตและจะต้องได้รับผิดชอบงานด้านสถาปัตยกรรมที่เด่นชัดตามที่ระบุในภาคผนวก 4 ตัวอย่างที่ 3 แล้วอย่างน้อย 2 ปีด้วย

4.4) ปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

4.5) ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (PRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดและไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ ระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม

4.6) ปฏิบัติตามข้อตกลงอื่นที่ผ่านการเห็นชอบร่วมกันของสภาสถาปนิกอาเซียน (AAC) จะมีสิทธิขอสมัครต่อสภาสถาปนิกอาเซียน (AAC) เพื่อได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ภายใต้ทะเบียนสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Architect Register: AAR) สถาปนิกวิชาชีพ ผู้มีคุณสมบัติข้างต้นและปฏิบัติสอดคล้องตามแนวทางด้านหลักเกณฑ์และระเบียบวิธีปฏิบัติตามภาคผนวก 2 และบรรลุด้วยแถลงการณ์การประเมินตามภาคผนวก 3 เมื่อได้รับและชำระค่าธรรมเนียมแล้วได้บรรจุภายใต้ทะเบียนสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AAR) และมีฐานะเป็นสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ทั้งนี้ สถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมได้เฉพาะในขอบข่ายงานที่ได้รับอนุญาตตามความชำนาญของสถาปนิกวิชาชีพผู้นั้น ภายใต้ข้อตกลงนี้เท่านั้น

5) กลไกการดำเนินงาน

หน่วยงานกำกับดูแลสถาปนิกวิชาชีพ (PRA) หมายถึงหน่วยงานที่ได้รับอำนาจจากรัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิก ให้มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพสถาปนิกสำหรับราชอาณาจักรไทยหน่วยงานดังกล่าวคือสภาสถาปนิก ซึ่งมีความรับผิดชอบดังนี้

5.1) พิจารณาคำขอและอนุญาตให้สถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ประกอบวิชาชีพในฐานะเป็นสถาปนิกวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (RFA) โดยจะประกอบวิชาชีพอย่างอิสระหรือร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น ในประเทศผู้รับจำนวนมากกว่าหนึ่งหรือมากกว่าโดยขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในของประเทศผู้รับกำหนด

5.2) ติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของสถาปนิกวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (RFA) ว่าได้ปฏิบัติตามข้อตกลงกับข้อตกลงดังกล่าว

5.3) รายงานต่อองค์กรท้องถิ่นและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในเรื่องความคืบหน้าการดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าว

5.4) รักษามาตรฐานระดับสูงของการประกอบวิชาชีพและจรรยาบรรณด้านสถาปัตยกรรม

5.5) แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างทันทีต่อเลขาธิการสภาสถาปนิกอาเซียน (AAC) เมื่อสถาปนิกวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (RFA) ได้ละเมิดข้อตกลงดังกล่าวหรือเมื่อสถาปนิกวิชาชีพผู้ซึ่งเป็นสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ไม่มีคุณสมบัติเป็นผู้ที่จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมอย่างอิสระในประเทศแหล่งกำเนิด ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ หรือได้กระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิคมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ ไม่ว่าจะในประเทศแหล่งกำเนิดหรือประเทศผู้รับที่ซึ่งการกระทำผิดนั้นได้นำไปสู่การถอดถอนจากทะเบียนหรือระงับการประกอบวิชาชีพ

5.6) เตรียมการด้านกฎและระเบียบเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวได้

5.7) แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกฎหมาย ข้อปฏิบัติ และความคืบหน้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมภายในภูมิภาค โดยมีความมุ่งหวังในการปรับให้สอดคล้องกันและเป็นไปในแนวทางเดียวกับมาตรฐานในระดับภูมิภาค และ/หรือระหว่างประเทศ

โดยกลไกการดำเนินงานดังกล่าวนี้จะมีคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ (MC) ซึ่งมีหน้าที่

1) ทำให้มั่นใจว่าผู้ประกอบวิชาชีพทุกคนที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในฐานะสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) โดยเลขาธิการสภาสถาปนิกอาเซียน (AAC) จะปฏิบัติตามข้อตกลงกับเงื่อนไขที่ระบุในข้อตกลงดังกล่าว และผู้ประกอบวิชาชีพเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้แสดงให้เห็นว่าได้ดำเนินการสอดคล้องตามระเบียบวิธีปฏิบัติและหลักเกณฑ์ตามที่แสดงในภาคผนวก 2, 3 และ 4

2) ทำให้มั่นใจว่าผู้ประกอบวิชาชีพที่สมัครขอขึ้นทะเบียนในฐานะสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) จะต้องแสดงหลักฐานว่าได้ปฏิบัติตามข้อตกลงตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

3) ทำให้มั่นใจว่าผู้ประกอบวิชาชีพที่ได้รับการขึ้นทะเบียนโดยเลขาธิการสภาสถาปนิกอาเซียน (AAC) เป็นสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ยังคงสมัครขอต่ออายุการขึ้นทะเบียนอยู่เป็นระยะ และในการนี้ แสดงหลักฐานว่าได้ปฏิบัติตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

4) ทำให้มั่นใจว่ามีการปฏิบัติและเกิดผลตามการเปลี่ยนแปลงที่ตกลงภายใต้ข้อ 6.3 ตามที่กำหนดโดยสภาสถาปนิกอาเซียน (AAC)

5) ออกใบรับรองสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและจัดหาแนะนำกรณีที่สถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ต้องการถาม

6) แจ้งสภาสถาปนิกอาเซียน (AAC) และคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ (MC) ของประเทศแหล่งกำเนิดกรณีมีผู้ที่ไม่ใช่สถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับ

2.6.4 กรอบข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียนด้านการสำรวจ (ASEAN Framework Arrangement for the Mutual Recognition of Surveying Qualifications)

1) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของกรอบความตกลงนี้ คือ เพื่อสร้างกรอบและกำหนดหลักการพื้นฐานสำหรับองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ ใช้ปฏิบัติตามในการเจรจาข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพระหว่างกันไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบสองฝ่ายหรือหลายฝ่าย เพื่อให้เกิดความราบรื่นในการทำข้อตกลงยอมรับร่วมและเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพทางการสำรวจ เนื่องจากเป็นที่ยอมรับว่าประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีการเรียกชื่อและมีเงื่อนไขต่างกันสำหรับวิชาชีพทางการสำรวจ และเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ส่งเสริมความเชื่อมั่น และการยอมรับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด ทั้งด้านมาตรฐานและคุณสมบัติทางการสำรวจ

2) หลักการ

มีหลักการ คือ กำหนดแนวทางเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการเจรจาข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพด้านการสำรวจในอนาคตของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไม่ว่าจะเป็นการเจรจาสองฝ่ายหรือหลายฝ่าย โดยวางหลักเกณฑ์พื้นฐานสำหรับการยอมรับ ซึ่งประกอบด้วย หลักเกณฑ์เรื่องการศึกษา การสอบ ประสิทธิภาพ กระบวนการให้การยอมรับ ระบบข้อมูลเอกสาร ระเบียบวินัยและหลักจริยธรรม มาตรฐานและแนวปฏิบัติสากล ทั้งนี้ข้อตกลงยอมรับร่วมที่จะจัดทำขึ้นในอนาคตจะต้องไม่ลดทอนสิทธิ อำนาจ หน้าที่ของสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแต่ละประเทศในการกำกับดูแลและออกกฎ ระเบียบ หรือกฎหมายภายใน แต่ต้องไม่สร้างอุปสรรคที่เกินจำเป็น โดยการออกใบอนุญาตและการขึ้นทะเบียนของนักสำรวจอาเซียนจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของแต่ละประเทศด้วย นอกจากนี้ กรอบข้อตกลงได้กำหนดกรอบการดำเนินการ และขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานที่รับผิดชอบสาขาการสำรวจในส่วนของราชอาณาจักรไทย องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลการประกอบการบริการด้านสำรวจและขึ้นทะเบียน/ออกใบอนุญาตนักสำรวจ คือ สภาวิศวกร

3) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ คือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าไปทำงานของวิชาชีพนี้ในอนาคต เมื่อสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนใดมีความพร้อมก็สามารถเข้าร่วมเจรจายอมรับคุณสมบัติของกันและกันได้โดยใช้กรอบข้อตกลงนี้เป็นพื้นฐานในการเจรจา โดยในระหว่างนี้ประเทศที่ยังไม่พร้อมก็สามารถศึกษากรอบข้อตกลงนี้ และใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมของตน ทั้งในแง่การส่งบุคลากรออกไปและการรับมือกับบุคลากรจากต่างประเทศที่อาจจะเข้ามาทำงาน

4) หลักเกณฑ์ยอมรับร่วมกันในคุณสมบัติของวิชาชีพช่างสำรวจ

4.1) ด้านการศึกษา

ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ทำการตกลงว่า ผู้ขอรับการยอมรับต้องได้รับการศึกษาตามเงื่อนไขที่มีผลบังคับใช้อยู่ในประเทศต้นสังกัดที่อนุญาตการยอมรับเป็นครั้งแรก เวลาที่ให้การยอมรับนั้น โดยหนังสือรับรองการศึกษาอาจถูกประเมินโดยประเทศผู้รับและยอมรับว่าผ่านเกณฑ์เงื่อนไขทางการศึกษาของประเทศผู้รับ

4.2) การสอบ

4.2.1) ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตระหนักว่าอาจมีความจำเป็นที่ต้องให้ผู้ขอผ่านการสอบอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างที่กำหนดขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่าผู้ขอมีความรู้เพียงพอตามกฎหมาย มาตรฐาน และหลักปฏิบัติที่สัมพันธ์กับระดับท้องถิ่นและระดับชาติของประเทศผู้รับ

4.2.2) ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตกลงว่าผู้ขอซึ่งได้รับการยอมรับโดยองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในประเทศต้นสังกัดของผู้ขอ อาจไม่ต้องถูกให้เข้าสอบในการสอบรับรองคุณวุฒิทั้งหมด (ถ้ามี) ในการที่จะได้รับการยอมรับในประเทศผู้รับหากเห็นว่าเงื่อนไขทางการศึกษาและวิชาชีพเป็นไปตามที่ประเทศผู้รับกำหนด

4.3) ประสพการณ์

4.3.1) ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอาจตกลงว่าระยะเวลาขั้นต่ำของประสพการณ์ด้านสำรวจภายหลังสำเร็จการศึกษา เป็นเงื่อนไขหนึ่งของการยอมรับปริมาณและลักษณะงานที่มีประสพการณ์ที่ต้องผ่านจะต้องเทียบได้กับเงื่อนไขประสพการณ์ของประเทศผู้รับที่จะให้การยอมรับ

4.3.2) ถ้าปริมาณหรือลักษณะงานที่ผู้ขอมีประสพการณ์ในประเทศต้นสังกัดไม่ได้ตามเงื่อนไขของประเทศผู้รับ ผู้ขออาจได้รับความยินยอมให้หาประสพการณ์ให้ครบสมบูรณ์ตามกำหนดในประเทศผู้รับก่อนที่จะได้รับสิทธิการยอมรับในประเทศผู้รับ

5) กลไกการดำเนินงาน

องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลการประกอบการบริการด้านสำรวจ และขึ้นทะเบียน/ออกใบอนุญาตนักสำรวจ สำหรับราชอาณาจักรไทยคือ สภาวิศวกร ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

5.1) เจริญหาข้อตกลงและจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมที่จะต้องดำเนินการตามมาในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคี กับองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ รับผิดชอบกำกับดูแลการประกอบการบริการด้านสำรวจของแต่ละประเทศ

5.2) ควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติของนักวิชาชีพสำรวจที่ได้รับการยอมรับภายใต้ข้อตกลงยอมรับร่วมใด ๆ

5.3) ส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องและการพัฒนาวิชาชีพ

5.4) ดำรงรักษาไว้ซึ่งการปฏิบัติที่ดีซึ่งรวมถึงมาตรฐานที่สูงของการประพฤติปฏิบัติในด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณด้านการสำรวจ

5.5) แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย การปฏิบัติและการพัฒนาในการประกอบวิชาชีพสำรวจ ภายในขอบเขตอำนาจของตน

2.6.5 ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียนสาขาวิชาชีพแพทย์ (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Medical Practitioners)

เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ณ โรงแรมดุสิตธานีหัวหิน อ. ชะอำ จ. เพชรบุรี รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้ลงนามความตกลงด้านเศรษฐกิจในกรอบอาเซียนอันได้แก่ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพแพทย์เพื่อให้ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่เป็นเงื่อนไขในการได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพแพทย์ เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้ สามารถยื่นคำขอใบอนุญาต โดยไม่เสียเวลาตรวจสอบคุณสมบัติซ้ำ ทั้งนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพยังต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดของประเทศที่เข้าไปทำงาน เช่น การสอบ การขึ้นทะเบียน หรือการขอใบอนุญาตทำงาน เป็นต้น

1) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของข้อตกลงดังกล่าว คือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายแพทย์ภายในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความชำนาญเรื่องมาตรฐานและคุณสมบัติ เพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการให้บริการวิชาชีพแพทย์และเพื่อเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาและการฝึกฝนของแพทย์

2) หลักการ

หลักการคือเปิดให้แพทย์ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ซึ่งแพทย์ต่างชาติที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอื่นต้องผ่านการประเมินและอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลในประเทศที่รับให้ทำงาน ของราชอาณาจักรไทย คือแพทย์สภา และกระทรวงสาธารณสุข โดยการดำเนินงานในเรื่องนี้ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพแพทย์อาเซียน (ASEAN Joint Coordinating Committee on Medical Practitioners: AJCCM) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศสมาชิก

3) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับ จากการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพแพทย์ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือการช่วยให้แพทย์ที่มีใบอนุญาตในประเทศเดิมและมีประสบการณ์สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่นได้สะดวกขึ้น โดยลดขั้นตอนในการตรวจสอบ/รับรองวุฒิการศึกษาหรือความรู้ทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม แพทย์ต่างชาติจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย เช่น ในกรณีของราชอาณาจักรไทย แพทย์ต่างชาติจะต้องปฏิบัติเหมือนคนไทยคือต้องผ่านการสอบเพื่อให้ได้ใบอนุญาต

4) คุณสมบัติในการเป็นแพทย์ต่างชาติ

แพทย์ต่างชาติสามารถขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศผู้รับ เพื่อเข้าไปประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศนั้นได้ โดยต้องเป็นไปตามกฎระเบียบภายในของประเทศผู้รับ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า แพทย์ต่างชาติต้อง

4.1) สำเร็จการศึกษาวิชาชีพแพทย์ซึ่งได้รับการยอมรับจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ (Professional Medical Regulatory Authority: PMRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศผู้รับ

4.2) จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตจากประเทศแหล่งกำเนิดที่ยังมีผลในปัจจุบัน

4.3) มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติวิชาชีพแพทย์ไม่น้อยกว่า 5 ปีต่อเนื่องในประเทศแหล่งกำเนิด ก่อนที่จะสมัครขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาต

4.4) ปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

4.5) ได้รับรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ (PMRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดว่าไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ในการประกอบวิชาชีพแพทย์ทั้งในประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศอื่น ๆ เท่าที่ผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ (PMRA) รับทราบ

4.6) แจ้งให้ทราบว่า ไม่อยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือมีคดีความทางกฎหมายที่ยังค้างอยู่ในประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศอื่น

4.7) มีคุณสมบัติด้านอื่น ๆ ตามที่หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์ (PMRA) หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประเทศผู้รับเห็นสมควรในการกำหนดคุณสมบัติของการขอขึ้นทะเบียน และ/หรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์

5) กลไกการดำเนินงาน

หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์ (PMRA) คือ หน่วยงานที่ได้รับอำนาจจากรัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิก ให้มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพแพทย์ สำหรับราชอาณาจักรไทย คือ แพทย์สภาและกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีความรับผิดชอบดังนี้

5.1) ประเมินคุณสมบัติและประสบการณ์ของแพทย์ต่างชาติ กำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการประเมินสำหรับการขึ้นทะเบียน

5.2) ขึ้นทะเบียน และ/หรือออกใบอนุญาตให้แพทย์ต่างชาติในการเข้ามารประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศผู้รับ

5.3) ติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของแพทย์ต่างชาติที่ได้จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ เพื่อให้แน่ใจว่าแพทย์ต่างชาติปฏิบัติตาม สอดคล้องกับหลักปฏิบัติด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณแพทย์ของประเทศผู้รับ

5.4) มีวิธีการหรือมาตรการที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการกับแพทย์ต่างชาติที่ได้จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ แต่ปฏิบัติไม่สอดคล้องกับหลักปฏิบัติ ด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณแพทย์ของประเทศผู้รับทั่วโลกการดำเนินงานมีคณะกรรมการ ประสานงานด้านวิชาชีพแพทยอาเซียน (AJCCM) ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแล วิชาชีพแพทย์ (PMRA) ของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแต่ละประเทศไม่เกิน 2 คน มีหน้าที่

5.4.1) อำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามข้อตกลงฯ โดยการส่งเสริม ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบภายในของประเทศสมาชิกอาเซียน และการพัฒนากลยุทธ์สำหรับการ ดำเนินการตามข้อตกลงฯ

5.4.2) ส่งเสริมประเทศสมาชิกอาเซียนในการกำหนดมาตรฐานสำหรับทั่วโลก และขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินการตามข้อตกลงฯ

5.4.3) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันทางด้านกฎหมาย แนวปฏิบัติ และการพัฒนาต่าง ๆ สำหรับการประกอบวิชาชีพแพทย์ในภูมิภาค โดยสอดคล้องกับมาตรฐาน ภูมิภาคและ/หรือสากลที่มีอยู่

5.4.4) พัฒนาระบบการสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเมื่อมี ความจำเป็น

5.4.5) ทบทวนข้อตกลงยอมรับร่วมทุก ๆ 5 ปี หรือเร็วกว่านั้นหากมีความจำเป็น

2.6.6 ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียนสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Dental Practitioners)

1) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของข้อตกลงดังกล่าว คือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเคลื่อนย้าย ทันตแพทย์ภายในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความชำนาญ เรื่องมาตรฐานและคุณสมบัติเพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการให้บริการ วิชาชีพทันตแพทย์และเพื่อเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาและการฝึกฝนของทันตแพทย์

2) หลักการ

หลักการคือ เปิดให้ทันตแพทย์ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนหรือ ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่นได้

โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย ซึ่งทันตแพทย์ต่างชาติที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอื่นต้องผ่านการประเมินและอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลในประเทศที่รับให้ทำงาน ของราชอาณาจักรไทยคือทันตแพทย์สภาและกระทรวงสาธารณสุข การดำเนินงานในเรื่องนี้ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพทันตแพทย์อาเซียน (ASEAN Joint Coordinating Committee on Dental Practitioners: AJCCD) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศสมาชิก

3) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียน จะช่วยให้ทันตแพทย์ที่มีใบอนุญาตในประเทศเดิมและมีประสบการณ์สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่นได้สะดวกขึ้น โดยลดขั้นตอนในการตรวจสอบ/รับรองวุฒิการศึกษาหรือความรู้ทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม ทันตแพทย์ต่างชาติจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย เช่น ในกรณีของราชอาณาจักรไทย ทันตแพทย์ต่างชาติจะต้องปฏิบัติเหมือนคนไทยคือต้องผ่านการสอบเพื่อให้ได้ใบอนุญาต

4) คุณสมบัติในการเป็นทันตแพทย์ต่างชาติ

ทันตแพทย์ต่างชาติสามารถขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศผู้รับ เพื่อเข้าไปประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศนั้นได้ โดยต้องเป็นไปตามกฎระเบียบภายในของประเทศผู้รับ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า ทันตแพทย์ต่างชาติต้อง

4.1) สำเร็จการศึกษาวิชาชีพทันตแพทย์ซึ่งได้รับการยอมรับจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์ (Professional Dental Regulatory Authority: PDRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศผู้รับ

4.2) จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตจากประเทศแหล่งกำเนิดที่ยังมีผลในปัจจุบัน

4.3) มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติวิชาชีพทันตแพทย์ไม่น้อยกว่า 5 ปีต่อเนื่องในประเทศแหล่งกำเนิดก่อนที่จะสมัครขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาต

4.4) ปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

4.5) ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดว่า ไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพและ

จรรยาบรรณ ระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ในการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ทั้งในประเทศ แหล่งกำเนิดและประเทศอื่น ๆ เท่าที่ผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) รับประทาน

4.6) แจ้งให้ทราบว่า ไม่อยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือมีคดีความทางกฎหมายที่ยัง ค้างอยู่ในประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศอื่น

4.7) มีคุณสมบัติด้านอื่น ๆ ตามที่หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศผู้รับเห็นสมควรในการกำหนดคุณสมบัติของการขอขึ้นทะเบียน และ/หรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์

5) กลไกการดำเนินงาน

หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) คือ หน่วยงานที่ได้รับอำนาจจากรัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิก ให้มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ สำหรับราชอาณาจักรไทย คือ ทันตแพทยสภาและกระทรวงสาธารณสุข โดยมีความรับผิดชอบ ดังนี้

5.1) ประเมินคุณสมบัติและประสบการณ์ของทันตแพทย์ต่างชาติ

5.2) กำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการประเมินสำหรับการขึ้นทะเบียน

5.3) ขึ้นทะเบียน และ/หรือออกใบอนุญาตให้ทันตแพทย์ต่างชาติในการเข้ามาประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศผู้รับ

5.4) ติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของทันตแพทย์ต่างชาติที่ได้ จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าทันต แพทย์ต่างชาติปฏิบัติตามสอดคล้องกับหลักปฏิบัติด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณทันตแพทย์ของประเทศ ผู้รับ

5.5) มีวิธีการหรือมาตรการที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการกับทันตแพทย์ต่างชาติที่ได้ จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ แต่ปฏิบัติไม่สอดคล้องกับหลัก ปฏิบัติด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณทันตแพทย์ของประเทศผู้รับ

กลไกการดำเนินงานมีคณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพทันตแพทย์อาเซียน (AJCCD) ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) ของประเทศ สมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแต่ละประเทศไม่เกิน 2 คน มีหน้าที่

1. อำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าว โดยการส่งเสริมความ เข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบภายในของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการพัฒนา กลยุทธ์สำหรับการดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าว

2. ส่งเสริมประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในการกำหนดมาตรฐาน สำหรับกลไกและขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าว

3. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันทางด้านกฎหมาย แนวปฏิบัติ และการพัฒนาต่าง ๆ สำหรับการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในภูมิภาค โดยสอดคล้องกับมาตรฐาน ภูมิภาคและ/หรือสากลที่มีอยู่

4. พัฒนาระบบการสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างต่อเนื่องเมื่อมีความจำเป็น

5. ทบทวนข้อตกลงยอมรับร่วมทุก ๆ 5 ปี หรือเร็วกว่านั้นหากมีความจำเป็น

2.6.7 กรอบข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพบัญชีอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement Framework on Accountancy Services)

1) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของกรอบความตกลงนี้ คือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเจรจาจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการให้โครงสร้างเพื่อนำไปสู่การสรุปข้อตกลงนั้น และเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ส่งเสริม และคำนึงถึงการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดทั้งด้านมาตรฐานและคุณสมบัติของวิชาชีพบัญชี

2) หลักการ

มีหลักการ คือ ข้อตกลงนี้เป็นการกำหนดแนวทางเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการเจรจาข้อตกลงยอมรับร่วมด้านบัญชีในอนาคตของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นการเจรจาสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายโดยวางหลักเกณฑ์พื้นฐานสำหรับการยอมรับ ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์เรื่อง การศึกษา การสอบ ประสิทธิภาพ กระบวนการให้การยอมรับระบบข้อมูลเอกสาร ระเบียบวินัยและหลักจริยธรรม มาตรฐานและแนวปฏิบัติสากล ทั้งนี้ข้อตกลงยอมรับร่วม ที่จะจัดทำขึ้นในอนาคตจะต้องไม่ลดทอนสิทธิ อำนาจหน้าที่ของสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแต่ละประเทศในการ กำกับดูแลและออกกฎ ระเบียบ หรือกฎหมายภายใน แต่ต้องไม่สร้างอุปสรรคที่เกินจำเป็นโดยการ ออกใบอนุญาตและการขึ้นทะเบียนของวิชาชีพบัญชีอาเซียนจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายใน ของแต่ละประเทศด้วย นอกจากนี้กรอบข้อตกลงดังกล่าวยังได้กำหนดกรอบการดำเนินการและ ขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

3) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับ คือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าไปทำงานของวิชาชีพนี้ในอนาคต เมื่อสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนใดมีความพร้อมก็สามารถเข้าร่วมเจรจายอมรับ คุณสมบัติของกันและกันได้โดยใช้กรอบข้อตกลงนี้เป็นพื้นฐานในการเจรจา โดยในระหว่างนี้ ประเทศที่ยังไม่พร้อมก็สามารถศึกษากรอบข้อตกลงนี้ และใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อม ของตนทั้งในแง่การส่งบุคลากรออกไปและการรับมือกับบุคลากรต่างประเทศที่จะเข้ามาทำงานใน ประเทศของตน โดยการประกอบวิชาชีพบัญชีของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต้อง

อยู่ภายใต้กฎระเบียบภายในและหน่วยงานที่ดูแลของประเทศสมาชิกนั้น ๆ สำหรับราชอาณาจักรไทย คือสภาวิชาชีพบัญชี

4) คุณสมบัติในการเป็นนักบัญชีต่างชาติ

4.1) การศึกษา: ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ตกลงว่า นักบัญชีอาชีพ (Practising Professional Accountant: PPA) ของประเทศสมาชิกซึ่งขอให้มีการยอมรับในอีกประเทศสมาชิก ต้องได้รับการศึกษาตามเงื่อนไขที่มีผลบังคับใช้อยู่ในประเทศแหล่งกำเนิด ซึ่งหนังสือรับรองการศึกษาของบุคคลนั้นอาจถูกประเมินและยอมรับโดยคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (National Accountancy Body: NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (Professional Regulatory Authority: PRA) ของประเทศผู้รับว่าผ่านเกณฑ์เงื่อนไขทางการศึกษาในประเทศผู้รับใบอนุญาต ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานกำกับดูแลอื่น นอกเหนือจากคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) กำหนดให้ต้องมีใบอนุญาตอื่น ๆ ในการประกอบวิชาชีพ ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายใต้กฎระเบียบภายใน จะต้องพยายามอย่างเต็มความสามารถในการอำนวยความสะดวกให้นักบัญชีอาชีพ (PPA) ของประเทศสมาชิกอื่น ได้รับการอนุมัติที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพบัญชี

4.2) การแสดงให้เห็นว่ามีความสามารถ: ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต้องยอมรับถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดให้นักบัญชีอาชีพ (PPA) ซึ่งขอให้มีการยอมรับในประเทศนั้น แสดงให้เห็นว่ามีความสามารถในการประกอบวิชาชีพดังกล่าว เพื่อสร้างความมั่นใจว่า นักบัญชีอาชีพ (PPA) จะมีความรู้ความสามารถครบถ้วนตามกฎระเบียบภายในของประเทศผู้รับ

4.3) ประสบการณ์: นักบัญชีอาชีพ (PPA) ที่ต้องการให้มีการยอมรับจะต้องมีประสบการณ์ครบถ้วนตามความต้องการที่ระบุไว้โดยประเทศผู้รับ

4.4) มาตรฐานและแนวทางของสภาวิชาชีพบัญชีนานาชาติ (International Federation of Accountants: IFAC) ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนควรที่จะนำเอามาตรฐานและแนวทางของสภาวิชาชีพบัญชีนานาชาติ (IFAC) มาใช้ในการกำหนดความสามารถด้านวิชาชีพและคุณสมบัติต่าง ๆ สำหรับการประกอบวิชาชีพบัญชีของในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายใต้กฎระเบียบภายในของประเทศสมาชิกนั้น ๆ

5) กลไกการดำเนินงาน

ข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชีในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีใด ๆ ระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะต้องไม่กระทบต่อสิทธิ อำนาจ และหน้าที่ของแต่ละประเทศสมาชิก และคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี

(PRA) หรือหน่วยงานกำกับดูแลอื่นของประเทศนั้น ๆ ในการกำหนดหรือกำกับดูแลกฎระเบียบภายในที่สำคัญ

ทั้งนี้คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) ของประเทศสมาชิก (สำหรับราชอาณาจักรไทย คือ สภาวิชาชีพบัญชี) มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

5.1) ให้การยอมรับนักบัญชีอาชีพ (PPA) ที่สมัครเพื่อประกอบวิชาชีพโดยอิสระหรือร่วมกับนักบัญชีอาชีพ (PPA) ของประเทศผู้รับ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎระเบียบภายในของประเทศ

5.2) ติดตามตรวจสอบการประกอบวิชาชีพของนักบัญชีอาชีพ (PPA) ที่ได้รับการยอมรับให้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศผู้รับ

5.3) กำหนด และ/หรือคงไว้ ซึ่งมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพบัญชีและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ

5.4) แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบภายใน แนวปฏิบัติ และการพัฒนาต่าง ๆ ด้านบริการบัญชีระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานภูมิภาค และ/หรือสากลที่มีอยู่

2.6.8 ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียนสาขาการท่องเที่ยว (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Tourism Professionals)

ประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) 9 ประเทศได้ลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียนสาขาการท่องเที่ยว ที่กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ในเดือน มกราคม พ.ศ. 2552 อย่างไรก็ตามราชอาณาจักรไทยยังไม่ได้ร่วมลงนามด้วยในขณะนั้น โดยต่อมาเมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2555 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในข้อตกลงดังกล่าว และได้นำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณา โดยได้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาเป็นผู้ลงนามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งจัดทำสัตยาบันสาร และในวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2555 รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบให้ราชอาณาจักรไทยลงนามข้อตกลงยอมรับร่วมซึ่งการลงนามดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ที่โรงแรมเซนทาราแกรนด์ กรุงเทพฯ โดยมีนายชุมพล ศิลปอาชา รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาเป็นผู้ลงนาม และมีนายสุรินทร์ พิศสุวรรณ เลขาธิการอาเซียนและเอกอัครราชทูตของอาเซียนประจำประเทศไทยร่วมเป็นสักขีพยาน

1) วัตถุประสงค์และสาระสำคัญ

ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวอาเซียนเป็นข้อตกลงเพื่อการพัฒนาบุคลากรในการรองรับการเปิดเสรีบริการใน 32 ตำแหน่งงานซึ่งเกิดขึ้นจากการหารือของกลุ่มการท่องเที่ยวในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับข้อตกลงยอมรับร่วมของวิชาชีพอื่น ๆ คือ การอำนวยความสะดวกให้เกิดการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพในสาขาการท่องเที่ยว (Foreign Tourism Professional) ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการช่วยให้การศึกษา/ฝึกอบรมบุคลากรวิชาชีพในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความสอดคล้องกัน รวมถึงมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มประเทศสมาชิก ทั้งนี้ผู้ผ่านการรับรองคุณสมบัติและได้รับใบรับรองมาตรฐานวิชาชีพดังกล่าว มีสิทธิในการเดินทางไปทำงานในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ โดยยังต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องของประเทศที่เข้าไปทำงาน

สำหรับสาระสำคัญของข้อตกลงยอมรับร่วมของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน คือการกำหนดให้ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนพิจารณาสมรรถนะของบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ โดยใช้คุณสมบัติ การศึกษา การฝึกอบรมและ/หรือประสบการณ์ในการทำงาน เป็นเกณฑ์พื้นฐานในการรับรองมาตรฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน

2) กลไกการดำเนินงาน

เมื่อทุกประเทศสมาชิกของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาท่องเที่ยวครบจะส่งผลให้แต่ละประเทศต้องดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายใน 180 วันเพื่อเตรียมการรองรับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (Foreign Tourism Professional) อีกทั้งมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติในแต่ละตำแหน่งงานให้มีมาตรฐานเดียวกัน และต้องมีหน่วยงานในระดับชาติที่รับผิดชอบดำเนินงานตามข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าวเพื่อ ดูแล กำกับ ประเมิน รับรองและลงทะเบียน ตลอดจนมีหน่วยงานกำกับในระดับภูมิภาค ดังนั้นในข้อตกลงยอมรับร่วมของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียนจึงเป็นการกำหนดโครงสร้างภายในของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในการรับรองสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพท่องเที่ยวตามข้อตกลงร่วมว่าด้วย

นอกจากนี้การยอมรับคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวอาเซียนยังได้กำหนดให้มีคณะกรรมการ 3 ชุด คือ (1) คณะกรรมการวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติ (National Tourism Professional Board: NTPB) (2) คณะกรรมการรับรองมาตรฐานวิชาชีพการท่องเที่ยว (Tourism Professional Certification Board: TPCB) และ (3) คณะกรรมการกำกับดูแลวิชาชีพ

ท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN Tourism Professional Monitoring Committee: ATPMC) ทั้งนี้ราชอาณาจักรไทยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ 2 ชุดแรกเรียบร้อยแล้ว ในขณะที่คณะกรรมการชุดที่ 3 เป็นคณะกรรมการในระดับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ทุกประเทศจะต้องร่วมกันจัดตั้ง

1) คณะกรรมการวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติ (National Tourism Professional Board: NTPB)

คณะกรรมการวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติ (NTPB) เป็นคณะกรรมการระดับชาติที่ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแต่ละประเทศได้จัดตั้งขึ้น อันประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในธุรกิจท่องเที่ยวโดยคณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่ดังนี้

1.1) สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับข้อตกลงดังกล่าวให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในประเทศ

1.2) พัฒนา กำกับ ติดตามผลการยกระดับสมรรถนะบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวตามที่กำหนดไว้ในสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยว (ASEAN Common Competency Standards for Tourism Professionals: ACCSTP) และ หลักสูตรการท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (Common ASEAN Tourism Curriculum: CATC)

1.3) อำนวยความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ หลักเกณฑ์ และกระบวนการ

1.4) พิจารณาจัดทำคู่มือ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อตกลงยอมรับร่วมของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน

1.5) รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการระดับชาติแก่องค์กรท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN National Tourism Organizations: ASEAN NTOs) ซึ่งเป็นองค์กรที่ประกอบด้วยตัวแทนจากรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิก

1.6) สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่จำเป็นต่อการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน

1.7) อำนวยความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีความมุ่งหวังในการปรับให้สอดคล้องกันและเป็นไปในแนวทางเดียวกับมาตรฐานและหลักสูตรของวิชาชีพท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค และ/หรือระหว่างประเทศ

1.8) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากองค์การท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN NTOs) ในอนาคต

2) คณะกรรมการรับรองมาตรฐานวิชาชีพท่องเที่ยว (The Tourism Professional Certification Board: TPCB)

เป็นคณะกรรมการที่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะต้องจัดตั้งขึ้น เพื่อทำหน้าที่ดังนี้

2.1) ทำหน้าที่ประเมินคุณสมบัติและ/หรือสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยว ตามที่กำหนดไว้ในสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยว (ACCSTP)

2.2) ออกใบรับรองให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยวที่มีคุณสมบัติและ/หรือสมรรถนะผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยว (ACCSTP)

2.3) พัฒนาและดูแลระบบฐานข้อมูล (Web-based) การขึ้นทะเบียนผู้ได้รับใบรับรองมาตรฐานวิชาชีพแห่งอาเซียนและฐานข้อมูลตำแหน่งว่างในสาขาบริการท่องเที่ยว (ASEAN Tourism Professional Registration System: ATPRS)

2.4) ทำหน้าที่แจ้งต่อคณะกรรมการวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งชาติ (NTPB) เกี่ยวกับข้อมูลทะเบียนการยกเลิกใบรับรองแก่บุคลากรที่เคยมีคุณสมบัติผ่านการรับรองมาตรฐานวิชาชีพท่องเที่ยว แต่ละมิติระเบียบปฏิบัติเชิงเทคนิคในวิชาชีพหรือจรรยาบรรณมาตรฐานของวิชาชีพ

3) คณะกรรมการกำกับดูแลวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN Tourism Professional Monitoring Committee: ATPMC)

เป็นคณะกรรมการระดับอาเซียนที่ประกอบด้วยผู้แทนจากองค์การท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN NTOs) และคณะกรรมการวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติ (NTPBs) โดยคณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่ดังนี้

3.1) สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว ให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3.2) ส่งเสริม พัฒนากำกับ ติดตามผลการยกระดับสมรรถนะบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยว ตามที่กำหนดไว้ในสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยว (ACCSTP) และหลักสูตรการท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (CATC)

3.3) ทำหน้าที่แจ้งต่อคณะกรรมการรับรองมาตรฐานวิชาชีพท่องเที่ยว (TPCB) ของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเมื่อได้รับข้อมูลการยกเลิกใบรับรองแก่บุคลากรที่เคยมีคุณสมบัติผ่านการรับรองมาตรฐานวิชาชีพท่องเที่ยวแต่ละเมดิระเบียบปฏิบัติเชิงเทคนิคในวิชาชีพหรือจรรยาบรรณมาตรฐานของวิชาชีพ

3.4) อำนวยความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ หลักเกณฑ์ กระบวนการพิจารณา จัดทำคู่มือ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อตกลงยอมรับร่วมของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน

3.5) รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกำกับดูแลวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ATPMC) ต่อองค์กรท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN NTOs)

3.6) สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่จำเป็นต่อการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน

3.7) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากองค์กรท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN NTOs) ในอนาคต

สมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ACCSTP) เป็นมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับสมรรถนะขั้นพื้นฐานของผู้ประกอบวิชาชีพในสาขาที่พักและการเดินทาง การกำหนดสมรรถนะขั้นพื้นฐานดังกล่าวก็เพื่อยกระดับการบริการในภาคท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกให้การดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าวในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นไปตามเป้าหมาย ทั้งนี้สมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน ประกอบด้วยสมรรถนะร่วมสำหรับทุกกลุ่มสาขา (Common Core Competencies) และสมรรถนะด้านวิชาชีพ (Generic and Functional Competencies) ซึ่งมีรายละเอียดสำหรับบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียนประกอบด้วย 2 สาขาหลักคือ สาขาธุรกิจโรงแรมและสาขาธุรกิจท่องเที่ยว ครอบคลุมตำแหน่งงาน 32 ตำแหน่งดังนี้

1) สาขาธุรกิจโรงแรม (Hotel Services)

1.1) แผนกต้อนรับ (Front Office)

- (1) ผู้จัดการฝ่ายต้อนรับ (Front Office Manager)
- (2) ผู้ควบคุมดูแลฝ่ายต้อนรับ (Front Office Supervisor)
- (3) พนักงานต้อนรับ (Receptionist)
- (4) พนักงานรับโทรศัพท์ (Telephone Operator)
- (5) พนักงานยกกระเป๋า (Bell Boy)

- 1.2) แผนกแม่บ้าน (House Keeping)
 - (1) ผู้จัดการแผนกแม่บ้าน (Executive Housekeeper)
 - (2) ผู้จัดการฝ่ายซักรีด (Laundry Manager)
 - (3) ผู้ควบคุมดูแลห้องพัก (Floor Supervisor)
 - (4) พนักงานซักรีด (Laundry Attendant)
 - (5) พนักงานดูแลห้องพัก (Room Attendant)
 - (6) พนักงานทำความสะอาด (Public Area Cleaner)
- 1.3) แผนกอาหาร (Food Production)
 - (1) หัวหน้าพ่อครัว (Executive Chef)
 - (2) พ่อครัวแต่ละงาน (Demi Chef)
 - (3) ผู้ช่วยพ่อครัวฝ่ายอาหาร (Commis Chef)
 - (4) พ่อครัวงานขนมหวาน (Chef de Partie)
 - (5) ผู้ช่วยพ่อครัวขนมหวาน (Commis Pastry)
 - (6) งานขนมปัง (Baker)
 - (7) งานเนื้อ (Butcher)
- 1.4) แผนกอาหารและเครื่องดื่ม (Food and Beverage Service)
 - (1) ผู้อำนวยการแผนกอาหารและเครื่องดื่ม (F&B Director)
 - (2) ผู้จัดการอาหารและเครื่องดื่ม (F&B Outlet Manager)
 - (3) หัวหน้าพนักงานบริกร (Head Waiter)
 - (4) พนักงานผสมเครื่องดื่ม (Bartender)
 - (5) พนักงานบริกร (Waiter)
- 2) สาขาธุรกิจท่องเที่ยว (Travel Services)
 - 2.1) ตัวแทนท่องเที่ยว (Travel Agencies)
 - (1) ผู้จัดการทั่วไป (General Manager)
 - (2) ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไป (Assistant General Manager)
 - (3) หัวหน้าผู้แนะนำการเดินทาง (Senior Travel Consultant)
 - (4) ผู้แนะนำการเดินทาง (Travel Consultant)
 - 2.2) บริษัททัวร์ (Tour Operation)
 - (1) ผู้จัดการธุรกิจ (Product Manager)
 - (2) ผู้จัดการฝ่ายขายและการตลาด (Sales and Marketing Manager)

- (3) ผู้จัดการฝ่ายบัญชี (Credit Manager)
- (4) ผู้จัดการฝ่ายตั๋ว (Ticketing Manager)
- (5) ผู้จัดการฝ่ายท่องเที่ยว (Tour Manager)

โดยในปัจจุบันสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้ทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) เสร็จไปแล้ว 8 วิชาชีพ ทั้งนี้เราสามารถจำแนกข้อตกลงยอมรับร่วมได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1) รูปแบบแรก คือการจัดทำมาตรฐานคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพขึ้นมาอย่างชัดเจนซึ่งมักจะเป็นวิชาชีพที่มีทักษะขั้นสูงในการประกอบวิชาชีพอันได้แก่ วิศวกร สถาปนิก พยาบาล หมอ และทันตแพทย์ โดยการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ของวิชาชีพเหล่านี้จะเป็นการกำหนดคุณสมบัติลงไปในรายละเอียด เรื่องวุฒิการศึกษา การมีใบอนุญาตภายในประเทศของตน จำนวนปีและประเภทของประสบการณ์ทำงานภายหลังจากจบการศึกษา การศึกษาต่อเนื่อง และเรื่องจริยธรรม โดยในอนาคตหากนักวิชาชีพที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ก็สามารถเดินทางไปทำงานในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ นอกจากนี้ในอนาคต อาชีพในลักษณะที่มีแนวทางแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นวิชาชีพที่ต้องการทักษะขั้นสูงก็จะมีการจัดทำข้อตกลงในลักษณะนี้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเภสัชกร นักโภชนาการ นักกายภาพบำบัด เป็นต้น

2) รูปแบบที่สอง คือเป็นทำเป็นกรอบข้อตกลงของวิชาชีพ ได้แก่ วิชาชีพนักสำรวจ และนักบัญชี ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีรูปแบบการศึกษา และวิธีปฏิบัติงานที่มีข้อกำหนดแตกต่างกัน ดังนั้นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงได้กำหนดข้อตกลงดังกล่าวเป็นเพียงกรอบข้อตกลงกว้าง ๆ ว่านักสำรวจ หรือนักบัญชีที่จะสามารถทำงานระหว่างคู่ประเทศ ๆ หนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ จะต้องมีความสมบัติน้อยอย่างใดบ้าง ส่วนในเรื่องรายละเอียดเรื่องจำนวนปี ระดับการศึกษา ให้แต่ละคู่ประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไปตกลงกันเอง

3) รูปแบบที่สาม คือ รูปแบบสำหรับวิชาชีพการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นวิชาชีพล่าสุดที่ได้มีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) โดยการตกลงดังกล่าวเป็นการกำหนดตำแหน่งงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการใน 2 สาขา ได้แก่ สาขาธุรกิจโรงแรม และสาขาธุรกิจท่องเที่ยวทั้งหมด 6 แผนก 32 ตำแหน่งงาน โดยตำแหน่งงานดังกล่าวรวมทั้งตำแหน่งงานในระดับบน เช่นผู้จัดการโรงแรม จนถึงระดับล่าง เช่น พนักงานเสิร์ฟอาหาร ดังนั้นข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวจึงมีลักษณะ เป็นคุณสมบัติของผู้ที่จะมีใบอนุญาตออกในรับรองการทำงานแบบ “สมรรถนะพื้นฐาน (Competency Base)” นั่นคือจะกำหนดคุณสมบัติ

เป็นตำแหน่งย่อย ๆ ว่า คนที่จะทำงานในตำแหน่งดังกล่าว ต้องมีความสามารถอะไรบ้าง โดยไม่ได้กำหนดถึงลักษณะของวุฒิการศึกษา หรือใบอนุญาตการทำงานเช่นเดียวกับข้อตกลงยอมรับร่วมของวิชาชีพอื่น ๆ ทั้งนี้ในอนาคตนักวิชาชีพที่มีลักษณะกึ่งฝีมือ (Semi-Skilled Labor) ไม่ว่าจะเป็นช่างประปา ช่างไฟฟ้า ช่างคุมงานก่อสร้าง (Foreman) ก็มีแนวโน้มที่จะมีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมในรูปแบบเดียวกันกับข้อตกลงยอมรับร่วมของบริการการท่องเที่ยว³¹

³¹ แพรวภัทร ยอดแก้ว. (2555). เอกสารประกอบการสอนวิชาอาเซียนศึกษา(ASEAN Studies) (โปรแกรมสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม). สืบค้น 23 มิถุนายน 2558, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/506074>

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักกฎหมายของประเทศสมาชิก ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและสหภาพยุโรป

ในบทนี้จะทำการได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักกฎหมาย
ของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและสหภาพยุโรป

3.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักกฎหมายของประเทศสมาชิกประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน

การพิจารณามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักกฎหมายในประเทศ
สมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น ผู้เขียนได้ทำการศึกษากฎหมายของประเทศสมาชิก
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจำนวนทั้งหมด 10 ประเทศ เพื่อศึกษาว่าแต่ละประเทศมีแนวทางในการ
ประกอบวิชาชีพนักกฎหมายอย่างไร สอดคล้องกับการเป็นสมาชิกของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
หรือไม่ เพื่อทำการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาหลักเกณฑ์ของกฎหมายไทย และเพื่อพิจารณา
เสนอแนะแนวทางในการพัฒนามาตรฐานและการกำกับดูแลมาตรฐานการประกอบวิชาชีพ
นักกฎหมาย และสนับสนุนให้เกิดจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมาย
ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3.1.1 เนการาบรูไนดารุสซาลาม

1) ภาพรวมของระบบกฎหมาย

เนการาบรูไนดารุสซาลามมีระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช โดยมี
สมเด็จพระราชาธิบดีฮัจญี ฮัสซานัล โบลเกียห์ มูอิซ ซัดดิน วัตเดาะห์ (His Majesty Paduka Seri
Baginda Sultan Haji Hassanal Bolkiahu'izzaddin Waddaulah) ทรงเป็นประมุขของประเทศและ
หัวหน้ารัฐบาล และใช้หลักกฎหมายจารีตประเพณีของอังกฤษ (English Common Laws) ในการ
ปกครองประเทศ แต่สำหรับชาวมุสลิม มีหลายกรณีที่ใช้กฎหมายอิสลาม (Islamic Shari'a Law)
แทน¹

¹ ภาพรวมนโยบายและกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียน. สืบค้น 30 มิถุนายน 2558, จาก

ดังที่ได้กล่าวมาบรรุในดารุสสาลามมีการประกาศใช้ระบบกฎหมายอิสลามหรือชารีอะฮ์เป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศ และเมื่อวันที่เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2556 สมเด็จพระราชาธิบดีทรงโปรดให้มีพระบรมราชโองการประกาศในราชกิจจานุเบกษา (Royal Gazette) เกี่ยวกับการนำกฎหมายอาญาอิสลาม (Syariah Penal Code) มาเป็นกฎหมายของบรรุในดารุสสาลาม โดยจะเริ่มบังคับใช้ควบคู่ไปกับกฎหมายพลเรือน (Civil Law) ที่มีอยู่เดิม

โดยกฎหมายอาญาอิสลามจะบังคับใช้กับชาวมุสลิม ในคดีที่มีความผิดที่ได้กำหนดบทลงโทษไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานและแนวทางของศาสตมูฮัมหมัด อาทิ การลักขโมย การปล้น/จี้ ลักทรัพย์ การทำร้ายร่างกาย การผิดประเวณี การกล่าวหาว่าผู้อื่นกระทำผิดประเวณี การบริโภค เครื่องดื่มมีนเมา และ การกระทำอันขัดกับหลักศรัทธาของศาสนาอิสลาม ซึ่งมีบทลงโทษ อาทิ การเขียน การตัดมือ การประหารชีวิตโดยการขว้างหินจนเสียชีวิต เป็นต้น และการกระทำความผิดตามกฎหมายศาสนาอิสลาม ในลักษณะอื่น ๆ เช่น การละทิ้งศาสนา การละเลยการละหมาดในวันศุกร์ การไม่เคารพต่อศาสนาในห้วงเดือนรอมฎอน การที่หญิงชายที่มีมิได้เป็นคู่สมรสอยู่ตามลำพังสองต่อสองในที่สาธารณะ การบุชลาห์/เทพเจ้าอื่น ที่เป็นการขัดต่อหลักศาสนาอิสลาม และการเผยแพร่ศาสนาอื่นนอกเหนือจากศาสนาอิสลาม เป็นต้น ตามที่ได้กล่าวไว้ว่ากฎหมายอาญาอิสลามโดยทั่วไปจะบังคับใช้เฉพาะชาวมุสลิม อย่างไรก็ตามหากผู้ที่นับถือศาสนาอื่นกระทำความผิด โดยมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ สนับสนุนการกระทำความผิดของชาวมุสลิม ก็จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายอาญาอิสลามได้เช่นกัน

2) ภาพรวมการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย

ด้วยกฎหมายของบรรุในดารุสสาลาม แก้ไขปี 2549 (LAWS OF BRUNEI REVISED EDITION 2006) พระราชบัญญัติว่าด้วยวิชาชีพนักกฎหมาย พ.ศ. 2549 (LEGAL PROFESSION ACT REVISED EDITION 2006) เป็นกฎหมายที่ได้ตราออกมาเพื่อล้มเลิก แก้ไข และนำกลับมาใช้สำหรับกฎหมายใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นกฎหมายที่เป็นการก่อตั้งระเบียบข้อบังคับของสมาคมกฎหมาย (The Constitution of a Law Society) ในบรรุในดารุสสาลาม²

พระราชบัญญัติว่าด้วยวิชาชีพนักกฎหมาย พ.ศ. 2549 (LEGAL PROFESSION ACT REVISED EDITION 2006) ได้บัญญัติถึงคุณสมบัติของการเป็นทนายว่าความ (Advocate) หรือทนาย (Solicitor) ในบรรุในดารุสสาลามว่าต้องมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้³

² LAWS OF BRUNEI. Retrieved June 30, 2015, from

http://www.trusts.it/admincp/UploadedPDF/201111151714080.sBRU_LegalProfessionAct.pdf

³ CHAPTER 5 – THE LEGAL PROFESSION. Retrieved June 30, 2015, from

http://www.aseanlawassociation.org/papers/Brunei_chp5.pdf

1) เป็นสมาชิกเนติบัณฑิตอังกฤษ ไออร์แลนด์เหนือ หรือเป็นสมาชิกของคณะทนายความสกอตแลนด์

2) เป็นทนาย (Solicitor) ในอังกฤษ ไออร์แลนด์เหนือ หรือ ทนายความของสกอตแลนด์

3) ปฏิบัติงานในปัจจุบันเป็นทนายว่าความ (Advocate) และทนาย (Solicitor) ในสาธารณรัฐสิงคโปร์หรือในส่วนหนึ่งของสหพันธรัฐมาเลเซีย

4) เป็นทนายความ (Barrister) , ทนาย (Solicitor) หรือเป็นทนายทั้งสองประเภทในศาลสูงสุดของรัฐใด ๆ ในเครือรัฐออสเตรเลีย

นอกจากคุณสมบัติที่กล่าวมาแล้วผู้ที่จะปฏิบัติหน้าที่เป็นทนายว่าความ (Advocate) หรือทนาย (Solicitor) ต้องมีสัญชาติบรูไนหรือเป็นผู้อยู่อาศัยถาวรในบรูไนในคารุสศาลาภายใต้กฎหมายคนเข้าเมือง หากบุคคลนั้นไม่ได้มีสัญชาติบรูไนหรือไม่มีถิ่นที่อยู่ในบรูไน เขาสามารถยื่นคำขอได้ ถ้าหากมีคุณสมบัติครบถ้วน และได้ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนใดส่วนหนึ่งของสหราชอาณาจักร สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหพันธรัฐมาเลเซีย หรือประเทศในกลุ่มเครือจักรภพอังกฤษ โดยจะถูกแต่งตั้งโดยอัยการสูงสุดสำหรับการปฏิบัติงาน 7 ปีนับแต่วันยื่นใบสมัคร⁴

ทั้งนี้การยอมรับเข้าเพื่อเป็นทนายว่าความ (Advocate) หรือทนาย (Solicitor) จะอยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าผู้พิพากษาโดยใช้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1) ถ้าผู้สมัครมีอายุไม่ต่ำกว่า 21 ปี

2) ถ้าผู้สมัครมีความประพฤติดี

3) ถ้าผู้สมัครมีเกณฑ์ผลการปฏิบัติที่ดีในระยะเวลาที่ปฏิบัติงานและมีคุณสมบัติครบถ้วน

ทั้งนี้เมื่อผู้สมัครเข้ามาเป็นทนายว่าความ (Advocate) หรือทนาย (Solicitor) แล้วจะมีสิทธิ ในการอุทธรณ์และให้การในทุก ๆ ศาลยุติธรรมในบรูไนในคารุสศาลา

สมาคมกฎหมายของบรูไนในคารุสศาลา (The Law Society of Brunei Darussalam) ได้ถูกตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2546 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับดูแลและพัฒนามาตรฐานของวิชาชีพ นักกฎหมาย และช่วยเหลือรัฐบาล ศาลในทุก ๆ เรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย องค์กรที่ตามในกระบวนการรับ และการกำกับดูแลเหล่าทนายว่าความ (Advocate) และทนาย (Solicitor) อธิบดีศาล

⁴ รายงานการศึกษากฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ระบบงาน และแนวปฏิบัติของกระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบงานยุติธรรมของประเทศในอาเซียน. สืบค้น 30 มิถุนายน 2558, จาก <http://asean.moj.go.th/mini110/wp-content/uploads/2013/04/law.pdf>

(Chief Justice) จะเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ โดยมีหัวหน้าฝ่ายทะเบียน (The Chief Registrar) เป็นผู้ดูแลเรื่องของระบบทะเบียน⁵

3.1.2 ราชอาณาจักรกัมพูชา

1) ระบบกฎหมาย

กฎหมายในราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นผลพวงมาจากประวัติศาสตร์อันยาวนานในเรื่องอิทธิพลทางศาสนาและการเมือง ในอดีตกาลราชอาณาจักรกัมพูชาใช้ระบบกฎหมายซึ่งได้รับอิทธิพลจากจารีตประเพณีของศาสนาพุทธและลัทธิขอม ในภายหลังระบบกฎหมายดังกล่าวได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปเป็นระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) ตามแบบของสาธารณรัฐฝรั่งเศสซึ่งเป็นผู้ครอบครองอาณานิคมของราชอาณาจักรกัมพูชาในขณะนั้น หลังจากได้รับอิสรภาพจากสาธารณรัฐฝรั่งเศส ระบบกฎหมายของราชอาณาจักรกัมพูชาได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์หรือเขมรแดง (The Communist Party of Kampuchea's: CPK) ในช่วงปี พ.ศ. 2518-2522 พรรคคอมมิวนิสต์ได้ทำการล้มล้างระบบและสถาบันกฎหมายทั้งหมดของประเทศและเปลี่ยนไปใช้ระบบกฎหมายแบบเผด็จการแทน นอกจากนี้พรรคคอมมิวนิสต์ยังได้ทำการกวาดล้างและประหารชีวิตนักกฎหมายและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขากฎหมายให้หมดไปจากราชอาณาจักรกัมพูชาอันก่อให้เกิดสถานะทางกฎหมายที่เรียกว่า “สุญญากาศทางกฎหมาย (Legal Vacuum)”⁶

ภายหลังจากปี พ.ศ. 2552 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้เข้ามามีอิทธิพลในราชอาณาจักรกัมพูชาและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมายอีกครั้งโดยใช้ต้นแบบจากระบบกฎหมายเวียดนาม ต่อมาภายหลังสหประชาชาติได้เข้ามาช่วยเหลือราชอาณาจักรกัมพูชาในช่วงปี พ.ศ. 2534-2536 โดยการจัดตั้งองค์การบริหารชั่วคราวแห่งสหประชาชาติในกัมพูชา (Nations Transnational Authority in Cambodia: UNTAC) เพื่อเข้ามาปฏิรูประบบกฎหมาย ซึ่งรวมไปถึงการออกกฎหมายใหม่อีกหลายฉบับรวมถึงรัฐธรรมนูญของกัมพูชาในปี พ.ศ. 2536 กฎหมายของราชอาณาจักรกัมพูชาในปัจจุบันจึงเป็นการผสมผสานระหว่างจารีตประเพณีของกัมพูชา ระบบ

⁵ *LAWS OF BRUNEI*. Retrieved June 30, 2015, from

http://www.trusts.it/admincp/UploadedPDF/201111151714080.sBRU_LegalProfessionAct.pdf

⁶ รายงานการศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ระบบงาน และแนวปฏิบัติของกระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบงานยุติธรรมของประเทศในอาเซียน. สืบค้น 30 มิถุนายน 2558, จาก <http://asean.moj.go.th/mini110/wp-content/uploads/2013/04/law.pdf>

กฎหมายฝรั่งเศส และระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ ซึ่งเกิดจากการที่ประเทศตะวันตกหลาย ๆ ประเทศเข้ามาบูรณะระบบกฎหมายของราชอาณาจักรกัมพูชาหลังจากการเกิดสงครามในประเทศ⁷

2) ภาพรวมการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย

เนติบัณฑิตยสภาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา (The Bar Association of the Kingdom of Cambodia: BA) ที่ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2538 โดยหน้าที่หลักของของเนติบัณฑิตยสภา คือการการจัดเตรียมกฎหมายในและมาตรฐานที่จะควบคุมวิชาชีพกฎหมายภายในประเทศ การจัดตั้งระบบการฝึกอบรมและลงทะเบียนนายความตามรายการของเนติบัณฑิตยสภา ทั้งนี้ยังมีหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของนายความให้เป็นไปตามกฎระเบียบ พร้อมทั้งลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนต่อกฎดังกล่าว

ทั้งนี้กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา (Law on the Bar 1995) ซึ่งได้ถูกนำมาใช้เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2538 ได้ระบุไว้ถึงหน้าที่ของวิชาชีพนักกฎหมาย อีกทั้งยังได้ระบุไว้เกี่ยวกับนายความทุกคนมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการจดทะเบียนจากเนติบัณฑิตยสภาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

โดยการเข้าสู่วิชาชีพทนายความประกอบไปด้วยสองช่องทางคือการเข้าอบรมเป็นทนายความ และการฝึกปฏิบัติงานในสาขากฎหมายเป็นระยะเวลาสองปี

ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น เนติบัณฑิตยสภาเป็นผู้จัดการฝึกอบรมทนายความ โดยการฝึกอบรมดังกล่าวใช้เวลา 14 เดือนและหลังจากที่การอบรมสิ้นสุดลง ทนายความฝึกหัดก็ต้องทำการสอบเพื่อวัดผล และผู้ที่สามารถสอบผ่านมาได้จะต้องไปฝึกงานในสำนักงานกฎหมายเป็นเวลา 1 ปี และเมื่อการฝึกงานสิ้นสุดลงทนายความดังกล่าวจึงจะสามารถได้รับการจดทะเบียนจากเนติบัณฑิตยสภาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งจะทำให้ทนายความดังกล่าวเป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภาอย่างสมบูรณ์ และสามารถประกอบวิชาชีพกฎหมายได้⁸

ทั้งนี้มาตรา 31 (Article 33) ของกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2538 (Law on the Bar 1995) ได้กำหนดคุณสมบัติของการประกอบวิชาชีพทนายความในราชอาณาจักรกัมพูชาดังนี้

- 1) มีสัญชาติกัมพูชา
- 2) มีปริญญานิติศาสตร์บัณฑิต (Licence en Droit) หรือมีปริญญานิติศาสตร์บัณฑิตอื่น ๆ ที่เทียบเท่า

⁷ *About the Cambodian Legal System*. Retrieved June 30, 2015, from <http://www.chbab.net/chbab-net-in-english/about-the-cambodian-legal-system-en>

⁸ *The Cambodian Judicial System*. Retrieved June 30, 2015, from <http://www3.online.com.kh/users/kid/pdf/The%20Cambodian%20Judicial%20Process.pdf>

3) มีใบรับรองความสามารถทางวิชาชีพทนายความ ซึ่งใบรับรองดังกล่าวได้ออกโดยศูนย์ฝึกวิชาชีพนักกฎหมาย ซึ่งเป็นองค์กรที่ได้จัดตั้งโดยกฎหมายนี้

4) ไม่เคยกระทำความผิดความผิดอาญาประเภทหุโทษหรืออาชญากรรม หรือได้รับความรับผิดทางวินัยหรือโทษทางปกครอง หรือถูกให้ออกหรือปลดออกจากหน้าที่การงาน เนื่องด้วยการพฤติกรรมที่ขัดแย้งต่อเกียรติยศ หรือศีลธรรมอันดีงาน และไม่เคยถูกสั่งเป็นบุคคลล้มละลายตามคำสั่งศาล

ดังที่ได้กล่าวไว้ว่าการเข้าสู่วิชาชีพทนาย นอกเหนือจากการเข้าอบรมเป็นทนายความ แล้วอีกทางหนึ่งคือการได้ปฏิบัติงานในสาขากฎหมายอยู่แล้ว ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 32 (Article 32) ของกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2538 (Law on the Bar 1995) ดังนี้

การที่จะได้รับจดทะเบียนเป็นทนายความในเนติบัณฑิตยสภา บุคคลเหล่านี้ไม่ต้องใช้ใบรับรองความสามารถทางวิชาชีพทนายความและปริญญานิติศาสตร์บัณฑิต (Licence en Droit)

1) ผู้พิพากษาผู้ซึ่งได้ดำรงตำแหน่งเป็นเวลามากกว่า 5 ปีหรืออดีตผู้พิพากษาผู้มีหนังสือรับรองอันดับสองในวิชากฎหมาย (Certificate de la Capacité en Droit) และได้ทำงานมาเป็นเวลา 2 ปี

และสำหรับผู้ที่ไม่ต้องใช้ใบรับรองความสามารถทางวิชาชีพทนายความในการได้รับจดทะเบียนเป็นทนายความในเนติบัณฑิตยสภาได้แก่บุคคลดังนี้

1) บุคคลผู้มีปริญญานิติศาสตร์บัณฑิต (Licence en Droit) และได้ทำงานในวงการกฎหมายมากกว่า 2 ปี

2) ทนายความผู้ซึ่งมีสัญชาติเขมรแต่เดิม และได้รับการจดทะเบียนในเนติบัณฑิตยสภาในต่างประเทศ

3) ผู้ที่มีปริญญาเอกในสาขานิติศาสตร์

ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้ที่สามารถจะประกอบวิชาชีพทนายความได้ในราชอาณาจักรกัมพูชานั้นต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานที่สำคัญคือมีสัญชาติกัมพูชา อย่างไรก็ตามทนายความจากต่างชาติสามารถปฏิบัติงานทางด้านกฎหมาย โดยเรื่องดังกล่าวมีหลักการเป็นไปตามมาตรา 5 (Article 5) ของกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2538 (Law on the Bar 1995) กล่าวคือนักกฎหมายต่างชาติที่ได้รับการจดทะเบียนและได้รับการอนุญาตในการประกอบวิชาชีพทนายความจากเนติบัณฑิตยสภาในประเทศแห่งที่มานั้น สามารถมีสิทธิประกอบวิชาชีพกฎหมายได้โดยต้องทำงานร่วมกับทนายความสัญชาติกัมพูชา และทำงานร่วมกับ/ช่วยเหลือทนายความสัญชาติกัมพูชาในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับศาลหรือหน่วยงานใด ๆ ก็ตามในราชอาณาจักรกัมพูชา ทั้งนี้ทนายความต่างชาติไม่สามารถเป็นผู้เป็นตัวแทนให้กับลูกความได้ นอกจากนี้แล้วตามมาตรา 6

(Article 6) ของกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2538 (Law on the Bar 1995) ยังกำหนดให้นักกฎหมายต่างชาติสามารถประกอบวิชาชีพกฎหมายของตนในอาณาเขตของราชอาณาจักรกัมพูชาได้ ด้วยการได้รับอนุญาตจากเนติบัณฑิตยสภา (BA) ซึ่งการอนุญาตจะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของคุณสมบัติของนักกฎหมายต่างชาติ และสิทธิที่นักกฎหมายชาวต่างชาติจะได้รับนั้นจะเท่ากับสิทธิที่ประเทศถิ่นฐานของทนายความต่างชาติผู้นั้นได้ให้สิทธิแก่ทนายความชาวกัมพูชา นอกจากนี้ ทนายความต่างชาติอาจถูกเพิกถอนการอนุมัตินั้นหากมีความบกพร่องหรือเสื่อมเสียในการปฏิบัติงาน

3.1.3 สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

1) ภาพรวมระบบกฎหมาย

สาธารณรัฐอินโดนีเซียมีรูปแบบการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและหัวหน้าฝ่ายบริหาร

สำหรับในด้านของระบบกฎหมายสาธารณรัฐอินโดนีเซียใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษรซึ่งถูกวางรากฐานไว้โดยราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ในสมัยที่ตกอยู่ภายใต้การปกครองแบบอาณานิคม ดังนั้นระบบกฎหมายของสาธารณรัฐอินโดนีเซียจึงมีหลักการ เหตุผล แนวความคิด และหลักกฎหมายต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับระบบกฎหมายของประเทศราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ แต่กระนั้นระบบกฎหมายของสาธารณรัฐอินโดนีเซียก็ยังมี การนำจารีตประเพณีของตนมาผสมผสานจนมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวเอง

ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นภายหลังจากสาธารณรัฐอินโดนีเซียได้รับเอกราชในปี พ.ศ. 2488 ด้วยความต้องการที่จะหลุดพ้นจากอิทธิพลของเนเธอร์แลนด์ สาธารณรัฐอินโดนีเซียจึงได้มีการปฏิรูประบบกฎหมายครั้งใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามแม้จะได้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว แต่กฎหมายของสาธารณรัฐอินโดนีเซียก็ยังมีอิทธิพลของระบบกฎหมายราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์แฝงอยู่ด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าระบบกฎหมายของสาธารณรัฐอินโดนีเซียเป็นระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรแบบราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ ซึ่งได้ผสมผสานกับจารีตประเพณีดั้งเดิมและระบบกฎหมายสมัยใหม่

2) ภาพรวมการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย

จากข้อมูลสมาชิกของเนติบัณฑิตอินโดนีเซีย (Perhimpunan Advokat Indonesia: PERADI) ในปี พ.ศ. 2554 ในสาธารณรัฐอินโดนีเซียมีทนายความ (Advocate) อยู่ 23,075 คนซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมากเมื่อเทียบสัดส่วนกับจำนวนประชากรของสาธารณรัฐอินโดนีเซียที่มีอยู่ประมาณ 249 ล้านคน และนอกจากนี้แล้วยังมีวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น ๆ ในสาธารณรัฐอินโดนีเซียอันได้แก่ ทนายความผู้รับรองเอกสาร (Notary) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการร่างและรับรองเอกสาร และผู้ช่วยทนาย

(Paralegal) ที่มีอยู่จำนวนมากและทำงานอยู่ในองค์กรช่วยเหลือทางกฎหมายที่มีหลายสาขาในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย⁹

โดยในปี พ.ศ. 2546 สาธารณรัฐอินโดนีเซียได้มีรัฐบัญญัติว่าด้วยทนายความปี พ.ศ. 2546 (Law No. 18/2003 on Advocates) โดยภายใต้รัฐบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดไว้ว่าผู้ที่ต้องการประกอบวิชาชีพทนายความในสาธารณรัฐอินโดนีเซียต้องเป็นสมาชิกของเนติบัณฑิตอินโดนีเซีย (PERADI) และมีคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น¹⁰

- 1) ต้องมีสัญชาติอินโดนีเซีย
- 2) มีถิ่นที่อยู่ในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย
- 3) ไม่ได้ทำงานราชการหรือเป็นเจ้าหน้าที่รัฐบาล
- 4) มีอายุขั้นต่ำ 25 ปีบริบูรณ์
- 5) มีปริญญานิติศาสตร์บัณฑิต
- 6) ผ่านการสอบของเนติบัณฑิตอินโดนีเซีย (PERADI)
- 7) ผ่านการฝึกงานเป็นเวลาติดต่อกันสองปีที่สำนักงานทนายความ (Advocate's Office)
- 8) ไม่เคยถูกตัดสินว่าได้กระทำความผิดกฎหมายทางอาญา
- 9) มีพฤติกรรมที่ดี ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม และมีคุณธรรม

อีกทั้งรัฐบัญญัติดังกล่าวยังกำหนดให้เนติบัณฑิตอินโดนีเซีย (PERADI) เป็นองค์กรอิสระที่มีหน้าที่ในการรับจดทะเบียนทนายความ ออกใบอนุญาตทนายความ บัญญัติระเบียบและมาตรการทางวินัยของวิชาชีพทนายความในประเทศ นอกจากนี้แล้วภายใต้ประมวลจรรยาบรรณปี พ.ศ. 2546 (Code of Ethics of 2002) ทนายความอินโดนีเซียจึงถูกกำกับด้วยกฎระเบียบดังกล่าวโดยคณะกรรมการกิตติมศักดิ์ของเนติบัณฑิตอินโดนีเซีย (PERADI's Honorary Council) อีกทั้งรัฐมนตรีด้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชนและศาลสูงสุดแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียก็มีอำนาจในการกำกับดูแลทนายความด้วยเช่นกัน¹¹

สำหรับทนายความต่างชาติที่ต้องการประกอบวิชาชีพทนายความในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย กระทรวงกฎหมายและสิทธิมนุษยชนผู้ซึ่งได้วางระเบียบเกี่ยวกับทนายความต่างชาติได้

⁹ *Legal profession in Indonesia*. Retrieved June 30, 2015, from <http://www.advocatenvooradvocaten.nl/countries/indonesia/>

¹⁰ *CAUSE LAWYERS IN INDONESIA: A HOUSE DIVIDED*. Retrieved June 30, 2015, from http://hosted.law.wisc.edu/wordpress/wilj/files/2015/01/Lindsey-Crouch_final.pdf

¹¹ *Legal profession in Indonesia*. Retrieved June 30, 2015, from <http://www.advocatenvooradvocaten.nl/countries/indonesia/>

กำหนดคำสั่งปี พ.ศ. 2548 (Decision No M. 11-HT04.02) ซึ่งอนุญาตให้ทนายความต่างชาติสามารถประกอบวิชาชีพทนายความในสำนักงานกฎหมายได้โดยมีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้¹²

1) ทนายความต่างชาติต้องทำงานในสำนักงานกฎหมายอินโดนีเซียด้วยสัดส่วน 1:4 ของทนายความสัญชาติอินโดนีเซีย โดยสำนักงานกฎหมายสามารถว่าจ้างทนายความต่างชาติได้มากที่สุด 5 คน

2) ทนายความต่างชาติจำเป็นต้องทำงานโดยปราศจากค่าตอบแทนเป็นเวลา 10 ชั่วโมงต่อเดือนในด้านการศึกษากฎหมาย การวิจัยกฎหมาย หรือ ทำงานด้านกฎหมายของรัฐบาล

3) ทนายความต่างชาติต้องส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องแก่กระทรวงกฎหมายและสิทธิมนุษยชนเพื่อขออนุญาตทำงานในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยเอกสารดังกล่าวได้แก่ ประวัติส่วนตัวโดยสังเขป หลักฐานการศึกษา หลักฐานในการประกอบวิชาชีพ หลักฐานว่าเป็นสมาชิกของเนติบัณฑิตสภาในประเทศของตน เอกสารการเข้าเมือง หมายเลขผู้เสียภาษีของสำนักงานกฎหมายผู้ว่าจ้างและตัวทนายความ โดยใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพทนายความมีอายุ 1 ปี

3.1.4 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1) ระบบกฎหมาย

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีการปกครองในระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ โดยมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นองค์กรที่มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการปกครองประเทศ มีการบริหารงานตามหลักการประชาธิปไตยแบบรวมศูนย์อำนาจ และพิจารณาข้อตัดสินใจหรือ “บันหา” ตามหลักการเสียงข้างมาก (Majority Vote)

นอกจากนี้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังมี “ประธานประเทศ” ที่ดำรงตำแหน่งประมุขสูงสุดแห่งรัฐ และมีองค์กรบริหารประเทศ 4 องค์กรหลัก ได้แก่ สภาแห่งชาติ คณะรัฐบาล ศาลประชาชน และองค์การอัยการประชาชน โดยมีสภาแห่งชาติซึ่งเป็นสภาเดี่ยว (Unicameral) ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นผู้คัดเลือกและส่งผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง ทำหน้าที่เป็นองค์กรนิติบัญญัติ นอกจากนั้นสภาแห่งชาติยังเป็นองค์กรบริหารที่มีอำนาจสูงสุด โดยฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการจะขึ้นตรงกับสภาแห่งชาตินี้

¹² *How to practise in Indonesia*. Retrieved June 30, 2015, from

สำหรับระบบกฎหมายนั้น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวใช้กฎหมายพื้นฐานจากประเพณี ขนบธรรมเนียมฝรั่งเศส และแนวทางปฏิบัติแบบสังคมนิยม¹³ อย่างไรก็ตามภายหลังที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้จัดตั้งรัฐธรรมนูญในปี พ.ศ. 2534 กฎหมายและระเบียบหลายประเภทได้ถูกบัญญัติขึ้นมา อย่างไรก็ตามการบังคับใช้หรือการรับรู้ของประชาชนในเรื่องของกฎหมายยังมีน้อยอยู่เนื่องจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังขาดแคลนการพัฒนาการด้านกฎหมาย

2) ภาพรวมการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย

เนื่องด้วยระดับการพัฒนาและความเข้าใจทางด้านกฎหมายในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังอยู่ในระดับที่ต่ำ อีกทั้งในทางวัฒนธรรมประเพณีของคนลาวที่ไม่ได้ใช้ทนายความในการยุติปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกันด้วยการฟ้องร้องทางกฎหมาย อาชีพทนายความในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจึงไม่เป็นที่นิยมและมีจำนวนอยู่เพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น โดยเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 จำนวนของสมาชิกเนติบัณฑิตยสภาลาว (Lao Bar Association) มีอยู่เพียง 144 คนเท่านั้น และในปัจจุบันนั้นจำนวนของทนายดังกล่าวมีอยู่ประมาณ 200 คนและแทบที่จะไม่มีเลยในพื้นที่กันดานของประเทศ¹⁴

ในปี พ.ศ. 2539 ตามแผนงานการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของรัฐบาลลาว และคำสั่งของนายกรัฐมนตรีที่ 64 (The Prime Minister issued Decree No.64/PM (1996)) ได้เกิดการจัดตั้งเนติบัณฑิตยสภาลาว (Lao Bar Association: LBA) โดยหน่วยการดังกล่าวได้ถูกจัดตั้งและถูกกำกับดูแลโดยกระทรวงยุติธรรม ทั้งนี้สมาชิกของเนติบัณฑิตยสภาลาวจะถูกแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมจากการแนะนำของผู้อำนวยการบริหารของเนติบัณฑิตยสภาลาว (LBA)¹⁵

ทั้งนี้กิจกรรมหลักของเนติบัณฑิตยสภาลาว (LBA) ได้แก่

- 1) จัดการฝึกอบรมทนายความฝึกหัด
- 2) จัดการฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายแก่ทนายความ
- 3) การจัดตั้งโครงการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

¹³ รูปแบบรัฐบาลและระบบกฎหมายในประเทศสมาชิกอาเซียน. สืบค้น 30 มิถุนายน 2558, จาก <http://kpi2.kpi.ac.th/wiki/index.php/รูปแบบรัฐบาลและระบบกฎหมายในประเทศสมาชิกอาเซียน>

¹⁴ DFDL LAO PDR HELPS PROMOTE LAW PROFESSION THROUGH A PUBLICATION. Retrieved June 30, 2015, from [http://www.dfdl.com/resources/news/9 5 -dfd-lao-pdr-helps-promote-law-profession-through-a-publication](http://www.dfdl.com/resources/news/9%205-dfdl-lao-pdr-helps-promote-law-profession-through-a-publication)

¹⁵ Information Sheet - Lao PDR. Retrieved June 30, 2015, from http://www.nichibenren.or.jp/library/ja/bar_association/word/data/Laos.pdf

- 4) การจัดสัมมนาเพื่อเปิดประเด็นการถกเถียงและโต้แย้งทางกฎหมาย
- 5) จัดการฝึกอบรมผู้ช่วยทนายความ

นอกจากกิจกรรมหลักดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เนติบัณฑิตยสภาลาว (LBA) ยังมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับทนายความ เพื่อที่ทนายความดังกล่าวจะเป็นสมาชิกของเนติบัณฑิตยสภาและสามารถประกอบวิชาชีพทนายความได้ ในส่วนของการดูแลมรรยาทของทนายความกระทรวงยุติธรรมจะมีหน้าที่กำกับดูแลในเรื่องดังกล่าว

ทั้งนี้คุณสมบัติในการเป็นทนายความที่สามารถประกอบวิชาชีพทนายความในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บุคคลดังกล่าวต้องสำเร็จหลักสูตรการศึกษากฎหมายและได้รับปริญญานิติศาสตรบัณฑิต ได้ผ่านการฝึกอบรมและได้การฝึกงานที่เนติบัณฑิตยสภาลาว (LBA) เป็นเวลา 1 ปี หลังจากนั้นเนติบัณฑิตยสภาจะเป็นผู้ตัดสินว่าบุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติครบถ้วนในการเป็นทนายความหรือไม่ เพื่อส่งรายชื่อดังกล่าวไปยังกระทรวงยุติธรรมเพื่อออกใบอนุญาตการเป็นทนายความ และในขั้นตอนสุดท้ายดังที่ได้กล่าวไว้ ผู้สมัครต้องลงทะเบียนต่อเนติบัณฑิตยสภาลาว (LBA) เพื่อที่จะสามารถประกอบวิชาชีพทนายความได้¹⁶ นอกจากนี้ภายใต้กฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทนายความลาวผู้มีใบอนุญาตเป็นทนายความจากกระทรวงยุติธรรม และได้รับการรับรองจากเนติบัณฑิตยสภาลาว (LBA) จึงจะสามารถเป็นตัวแทนให้กับลูกค้าในการดำเนินการทางกฎหมาย นอกจากนี้

นอกจากนี้เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2554 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังได้มีการออกกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทนายความ (Law No. 10/NA "Law on Lawyers") และด้วยกฎหมายดังกล่าวได้กล่าวถึงเรื่องของทนายความต่างชาติ ว่าทนายความต่างชาติยังไม่มีสิทธิตามกฎหมายในการให้คำปรึกษากฎหมายของลาวและดำเนินคดีในศาลของลาว อย่างไรก็ตามสำนักงานกฎหมายต่างชาติซึ่งได้ว่าจ้างทนายความลาวสามารถให้คำปรึกษากฎหมายของลาวและดำเนินคดีในศาลของลาวได้โดยผ่านทนายความสัญชาติลาว¹⁷

3.1.5 สหพันธรัฐมาเลเซีย

1) ระบบกฎหมาย

สหพันธรัฐมาเลเซียมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยสหพันธรัฐมาเลเซียได้รับอิทธิพลเรื่องระบบกฎหมายมาจากระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) ของอังกฤษเนื่องจากเคยตกอยู่ภายใต้อาณานิคมของ

¹⁶ Information Sheet - Lao PDR. Retrieved June 30, 2015, from http://www.nichibenren.or.jp/library/ja/bar_association/word/data/Laos.pdf

¹⁷ Arbitration in Asia - 2nd Edition. Retrieved June 30, 2015, from <https://books.google.co.th/books>

อังกฤษมาก่อน แต่อย่างไรก็ดี สหพันธรัฐมาเลเซียก็มีรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษรอันเป็นกฎหมายสูงสุดที่วางรากฐานของระบบกฎหมาย และกำหนดสิทธิของประชาชนพลเมือง และในขณะเดียวกัน ยังมีกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรอันได้แก่ คำพิพากษาของศาล (Case Law) ตามแบบระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ กฎหมายจารีตประเพณีของประเทศอังกฤษ จารีตประเพณีท้องถิ่นและกฎหมายอิสลามอีกด้วย¹⁸

ทั้งนี้รัฐธรรมนูญของมาเลเซียได้วางระบบกฎหมายให้มีกฎหมายของรัฐบาลกลาง (Federal Law) ซึ่งตราขึ้น โดยรัฐสภาแห่งมาเลเซีย (The Parliament of Malaysia) โดยมีผลใช้บังคับทั่วทั้งประเทศ และมีกฎหมายของแต่ละรัฐ (State Law) ซึ่งออกโดยรัฐสภาของแต่ละรัฐ (The State Legislative Assembly) เพื่อใช้บังคับเฉพาะกรณี รวมทั้งกฎหมายอิสลาม (Sheria Law) ที่ตราขึ้นโดยรัฐสภาของแต่ละรัฐ เพื่อใช้บังคับเฉพาะกับชาวมุสลิมภายในรัฐนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญของสหพันธรัฐมาเลเซียได้บัญญัติไว้ว่าในกรณีที่กฎหมายใดของรัฐบาลกลางมีเนื้อหาขัดแย้งกับกฎหมายของแต่ละรัฐหรือกฎหมายอิสลาม ให้นำกฎหมายของรัฐบาลกลางมาใช้บังคับแก่กรณีนั้น และให้กฎหมายของแต่ละรัฐ หรือกฎหมายอิสลามในส่วนที่ขัดแย้งนั้น ตกเป็นโมฆะ

2) ภาพรวมการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย

ด้านการประกอบวิชาชีพกฎหมายในสหพันธรัฐมาเลเซีย ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายมีสิทธิประกอบวิชาชีพได้ทั้งในหน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชน ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายของภาครัฐจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการให้บริการทางกฎหมาย (The Judicial and Legal Service Commission) โดยผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในภาคเอกชนที่ได้รับอนุญาตจะเรียกว่า (Practicing Lawyer) ซึ่งจะทำหน้าที่ครอบคลุมทั้งการเป็นที่ปรึกษากฎหมาย (Solicitor) และทนายความที่ว่าความในศาล (Advocate) ซึ่งมีลักษณะการทำงานที่คล้ายคลึงกับ Barrister และ Solicitor ของอังกฤษ

2.1) องค์กรและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพกฎหมาย

1) เนติบัณฑิตยสภา (The Bar Council)

เนติบัณฑิตยสภามีวัตถุประสงค์ในการรักษาและพัฒนามาตรฐานการประกอบวิชาชีพกฎหมาย เป็นตัวแทน ปกป้อง และช่วยเหลือสมาชิกหรือผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในสหพันธรัฐมาเลเซีย ส่งเสริมประโยชน์ของการประกอบวิชาชีพกฎหมายในทางที่เหมาะสม ปกป้องและช่วยเหลือสาธารณะในแง่กฎหมาย ตลอดจนให้การสนับสนุน ก่อตั้ง หรือรักษาความสัมพันธ์อันดีกับองค์กรที่กำกับดูแลมาตรฐานการประกอบวิชาชีพกฎหมายในประเทศอื่น ๆ

¹⁸ ภาพรวม นโยบายและกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียน. สืบค้น 30 มิถุนายน 2558, จาก http://www.thaifita.com/trade/study/lawsme57_chap2.pdf

นอกจากนี้เนติบัณฑิตยสภาจะทำหน้าที่ในการกำกับดูแลมาตรฐานและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายให้เป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบวิชาชีพนักกฎหมายปี พ.ศ. 2519 (The Legal Profession Act 1976) ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่มีบทบาทในการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพกฎหมายของมาเลเซียโดยตรง

ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลมรรยาท และดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีมรรยาทของที่ปรึกษากฎหมาย และทนายความที่ว่าการในศาลนั้น จะอยู่ภายใต้อำนาจของคณะกรรมการมรรยาท (The Disciplinary Board) ซึ่งจะทำงานประสานกับเนติบัณฑิตยสภา

นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการที่ได้ถูกคัดเลือก (The Selection Committee) ซึ่งที่จัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบวิชาชีพนักกฎหมายปี(แก้ไข) พ.ศ. 2555 (The Legal Profession (Amendment) Act 2012) โดยเป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นโดยเนติบัณฑิตยสภา เพื่อให้คำแนะนำแก่เนติบัณฑิตยสภาในการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการออกใบอนุญาต พิจารณาคำขอ และให้คำแนะนำในการอนุญาตจัดตั้งสำนักงานกฎหมายหุ้นส่วน (International Partnership with a Malaysian Law Firm) สำนักงานกฎหมายต่างชาติ (Qualified Foreign Law Firm: QFLF) การจ้างชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายของสำนักงานกฎหมายมาเลเซีย (Malaysian Law Firm) ตลอดจนการจดทะเบียนชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย (Foreign Lawyers)

ทั้งนี้การยื่นคำขออนุญาตของสำนักงานกฎหมายหุ้นส่วน สำนักงานกฎหมายต่างชาติ และชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย จะต้องยื่นผ่านทางเนติบัณฑิตยสภา และเนติบัณฑิตยสภาก็มีหน้าอำนาจในการออกใบอนุญาตดังกล่าว

2) พระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย (แก้ไข) ปี พ.ศ. 2555 พระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย (แก้ไข) ปี พ.ศ. 2555 (The Legal Profession (Amendment) Act 2012) มีผลให้มาตรฐาน และการกำกับดูแลมาตรฐานการประกอบวิชาชีพกฎหมายในสหพันธรัฐมาเลเซียเปลี่ยนไปจากเดิมในเรื่องเกี่ยวกับการเปิดเสรีสาขาให้บริการด้านกฎหมายของมาเลเซีย โดยเจตนารมณ์ในการแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย (แก้ไข) ปี พ.ศ. 2555 (The Legal Profession Act 1976) นั้น เป็นไปเพื่อรองรับการเปิดเสรีสาขาการให้บริการด้านกฎหมายให้แก่ชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การเปิดเสรีดังกล่าวก็ยังคงคำนึงถึงการรักษาสมดุลในการพัฒนาสำนักงานกฎหมายมาเลเซียให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในกฎหมายของตนจนสามารถแข่งขันกับสำนักงานกฎหมายต่างชาติได้บนพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้การเปิดเสรีสาขาการให้บริการด้านกฎหมายของมาเลเซียจะเป็นไปอย่างช้า ๆ อย่างต่อเนื่อง ในการนี้ มีการเพิ่มบทบัญญัติในหมวดเงื่อนไขการจัดตั้งและมาตรการในการกำกับดูแลสำนักงานกฎหมายหุ้นส่วน สำนักงานกฎหมาย

ต่างชาติ การจ้างชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายของสำนักงานกฎหมายมาเลเซียและการอนุญาตให้ชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในสหพันธรัฐมาเลเซีย

2.2) บุคคลผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย

วิชาชีพกฎหมายของมาเลเซียสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ที่ปรึกษากฎหมายและทนายความที่ว่าความในศาล (Advocate and Solicitor) กลุ่มหนึ่ง กับทนายความต่างชาติ (Foreign Lawyer) อีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายแต่ละกลุ่มมีเงื่อนไขที่แตกต่างกัน ดังนี้

(1) ที่ปรึกษากฎหมายและทนายความที่ว่าความในศาล

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบวิชาชีพนักกฎหมายปี พ.ศ. 2519 (The Legal Profession Act 1976) ที่ปรึกษากฎหมายและทนายความว่าความมาเลเซียจะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (Practising Certificate) โดยบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวจะมีสิทธิในการทำหน้าที่ครอบคลุมทั้งการเป็นที่ปรึกษากฎหมาย (Solicitor) และทนายความที่ว่าความในศาล (Advocate)¹⁹

(1.1) เงื่อนไขและคุณสมบัติ

โดยผู้ที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพกฎหมายในสหพันธรัฐมาเลเซีย จะต้องมีความรู้และคุณสมบัติครบถ้วน (Qualified Person) ซึ่งสามารถพิจารณาออกเป็นเงื่อนไขและคุณสมบัติในด้านต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1) บุคคลที่ประสงค์จะเป็นที่ปรึกษากฎหมายและทนายความที่ว่าความในศาลจะต้องเป็นพลเมืองของสหพันธรัฐมาเลเซียหรือเป็นบุคคลสัญชาติอื่นที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในสหพันธรัฐมาเลเซีย

2) บุคคลที่ประสงค์จะเป็นที่ปรึกษากฎหมายและทนายความที่ว่าความในศาล จะต้องมียุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ณ วันที่สมัครเป็นที่ปรึกษากฎหมายและทนายความที่ว่าความในศาล

3) ทางด้านการศึกษา บุคคลดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนอย่างใดอย่างหนึ่งตามนี้

3.1) มีปริญญาตรีในสาขากฎหมายมหาวิทยาลัยมาลายา (The University of Malaya) ที่ตั้งอยู่ในมาเลเซียหรือสาธารณรัฐสิงคโปร์ หรือมหาวิทยาลัยสิงคโปร์ (The University of Singapore) หรือมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ (The National University of Singapore)

3.2) หรือเป็นทนายความซึ่งเป็นสมาชิกเนติบัณฑิตของอังกฤษ (Barrister-at-Law)

¹⁹ OTHER BODIES AND INSTITUTIONS THAT ARE RELATED TO THE JUDICIARY. Retrieved June 30, 2015, from http://www.aseanlawassociation.org/papers/Malaysia_chp4.pdf

3.3) หรือมีคุณสมบัติอื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในราชกิจจานุเบกษา ตามที่จะได้มีการประกาศโดยคณะกรรมการกำหนดคุณสมบัติ (The Qualifying Board) ซึ่งคณะกรรมการกำหนดคุณสมบัติได้มีการประกาศให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรีในสาขานิติศาสตร์จากสถาบันการศึกษาในอังกฤษ เวลส์ ไอร์แลนด์เหนือ เครือรัฐออสเตรเลียที่ได้รับการรับรองจำนวนทั้งสิ้น 14 สถาบัน และสถาบันการศึกษาในนิวซีแลนด์ที่ได้รับการรับรองจำนวนทั้งสิ้น 5 สถาบัน ให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนเช่นกัน

เหตุผลเบื้องหลังที่สหพันธรัฐมาเลเซียยอมให้บุคคลที่สำเร็จการศึกษาจากสาธารณรัฐสิงคโปร์ อังกฤษ เวลส์ ไอร์แลนด์เหนือ หรือ เครือรัฐออสเตรเลีย ตามมหาวิทยาลัยที่มีการรับรอง หรือ การเป็นทนาย (Barrister-at-Law) ของอังกฤษ เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนในการเป็นที่ปรึกษากฎหมายและทนายความที่ว่าความในศาลในสหพันธรัฐมาเลเซียได้นั้น อาจเนื่องมาจากถือว่าเป็นประเทศในเครือจักรภพอังกฤษด้วยกัน เพราะสหพันธรัฐมาเลเซียเคยตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษมาก่อน ดังนั้น จึงเปิดโอกาสให้บุคคลจากประเทศในเครือจักรภพอังกฤษด้วยกันมีสิทธิขอประกอบวิชาชีพกฎหมายในสหพันธรัฐมาเลเซียได้ด้วย เพราะมีรากฐานประวัติศาสตร์ความเป็นมาร่วมกัน และมีระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์เฉกเช่นเดียวกัน

ในการนี้ บุคคลที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในประเทศอื่นในเครือจักรภพอังกฤษ ได้แก่ อังกฤษ เวลส์ ไอร์แลนด์เหนือ เครือรัฐออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ จะต้องผ่านการทดสอบความรู้ (The Malaysian Certificate in Legal Practice: CLP) ที่จัดขึ้นโดยคณะกรรมการกำหนดคุณสมบัติ การทดสอบดังกล่าวจะจัดขึ้นปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายผู้นั้นมีความรู้ทางกฎหมายมาเลเซียที่เพียงพอต่อการประกอบวิชาชีพ โดยวิชาที่ใช้การทดสอบจะมีทั้งในเรื่องทั่วไป กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและอาญา กฎหมายพยาน และหลักวิชาชีพกฎหมาย

เมื่อบุคคลใดเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนในเบื้องต้นแล้ว บุคคลนั้นจะต้องขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกกับเนติบัณฑิตยสภา เพื่อที่จะสามารถประกอบวิชาชีพเป็นที่ปรึกษากฎหมายและทนายความที่ว่าความในศาลต่อไป ทั้งนี้ใบอนุญาตของที่ปรึกษากฎหมายและทนายความที่ว่าความในศาล (Practising Certificate) มีอายุ 1 ปี

(2) ชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย

ตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย (แก้ไข) ปี พ.ศ. 2555 (The Legal Profession (Amendment) Act 2012) ได้มีผลใช้บังคับในวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา มีการเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายมีสิทธิประกอบวิชาชีพกฎหมายต่างประเทศในสหพันธรัฐมาเลเซียได้ภายในขอบเขตที่ได้รับอนุญาต และต่อมาได้มีการออกกฎเพื่อกำหนดรายละเอียดในการขออนุญาต และมาตรฐานในการกำกับดูแลบุคคลดังกล่าว

ปรากฏอยู่ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักกฎหมาย (การอนุญาตของสำนักงานที่ปรึกษาทางกฎหมายและการลงทะเบียนทนายความต่างชาติ) พ.ศ. 2557 (The Legal Profession (Licensing of International Partnerships and Qualified Foreign Law Firms and Registration of Foreign Lawyers) Rule 2014)

ทั้งนี้ภายใต้กฎดังกล่าว การพิจารณาของคณะกรรมการที่ได้ถูกคัดเลือก (The Selection Committee) ในการออกใบอนุญาตให้ชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายจะต้องพิจารณาถึงเหตุผลประการที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่

- 1) มีที่ปรึกษากฎหมายและทนายความที่ให้ความในศาลของสหพันธรัฐมาเลเซียที่มีความเชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ ในจำนวนที่เพียงพอแล้วหรือไม่ และ
- 2) การเข้ามาประกอบวิชาชีพของชาวต่างชาตินั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนากฎหมายในสาขาที่คนต่างชาติมีความเชี่ยวชาญหรือไม่ และก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อการประกอบวิชาชีพกฎหมายของสหพันธรัฐมาเลเซียและสาธารณะหรือไม่

อย่างไรก็ดีในกรณีที่ทนายความต่างชาติที่มีลักษณะการทำงานแบบเข้ามาในสหพันธรัฐมาเลเซียเป็นช่วง ๆ เพื่อให้คำปรึกษากฎหมายต่างประเทศเท่านั้น ซึ่งเป็นบุคคลที่เข้ามาในสหพันธรัฐมาเลเซียเป็นระยะเวลารวมไม่เกิน 60 วันในรอบปีปฏิทินและมีการอนุญาตให้เข้าเมืองโดยชอบ โดยบุคคลดังกล่าวจะมีสิทธิเข้ามาในสหพันธรัฐมาเลเซียเพื่อให้คำปรึกษา หรือคำแนะนำทางกฎหมายแก่ลูกความของตนตามกฎหมายต่างประเทศที่อยู่นอกขอบเขตของกฎหมายมาเลเซีย ทั้งนี้ เพราะสหพันธรัฐมาเลเซียตระหนักถึงความคล่องตัวในการทำหน้าที่ของชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศที่ไม่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมาเลเซียและเข้ามาในสหพันธรัฐมาเลเซียแบบชั่วคราวครั้งชั่วคราว ดังนั้น จึงไม่ควรที่จะต้องกำกับดูแลควบคุมชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในประเภทนี้

โดยเงื่อนไขของการขออนุญาตเพื่อประกอบวิชาชีพกฎหมายของทนายความต่างชาติในสหพันธรัฐมาเลเซีย มีดังนี้

- 1) พระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย (แก้ไข) ปี พ.ศ. 2555 (The Legal Profession (Amendment) Act 2012) อนุญาตให้ชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายสัญชาติใดก็ได้ที่ได้รับอนุญาตหรือจดทะเบียนให้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในต่างประเทศนอกจากมาเลเซีย มีสิทธิเข้ามาประกอบวิชาชีพกฎหมายต่างประเทศในสหพันธรัฐมาเลเซียได้ภายในองค์กรสำนักงานกฎหมายหุ้นส่วน สำนักงานกฎหมายต่างชาติ และสำนักงานกฎหมายมาเลเซีย แต่การพิจารณาเพื่อให้ความเห็นในการอนุญาตนั้นคณะกรรมการที่ได้ถูกคัดเลือก(The Selection Committee)

จะพิจารณาว่าบุคคลดังกล่าวเป็นชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายของประเทศที่ควรได้รับการยอมรับหรือไม่

2) ทนายความต่างชาติอาจต้องเข้าร่วมหลักสูตรการอบรมตามที่เนติบัณฑิตยสภา กำหนด โดยจะต้องปรากฏว่าทนายความต่างชาติผู้นั้นมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในกฎหมายที่ขออนุญาต

3) ทนายความต่างชาติที่ทำงานในสำนักงานกฎหมายหุ้นส่วน และสำนักงานกฎหมายต่างชาติ จะต้องเป็นผู้ที่พำนักอยู่ในมาเลเซียไม่น้อยกว่า 182 วันในรอบปีปฏิทิน เพื่อให้การแสดงถึงการที่ถิ่นที่อยู่ในสหพันธรัฐมาเลเซีย

อย่างไรก็ตามชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายสามารถประกอบวิชาชีพได้ภายในขอบเขตของกฎหมายต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ไม่มีสิทธิในการให้คำปรึกษากฎหมายมาเลเซีย หรือดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลของมาเลเซียได้ ซึ่งขอบเขตของกฎหมายที่ห้ามชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพกฎหมายนั้นรวมถึงกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง กฎหมายขนส่ง/โอนกรรมสิทธิ์ (Conveyancing) กฎหมายอาญา กฎหมายครอบครัว กฎหมายมรดก และกฎหมายเกี่ยวกับการกุศลหรือมูลนิธิ ธุรกิจทางการเงินรายย่อย การกู้ยืมเงิน การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา การว่าความเป็นทนายความในศาลมาเลเซีย ให้คำปรึกษาแก่ลูกค้าความในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาล การปรากฏตัวในการไต่สวนต่อศาล หรือหน่วยงานใด ๆ ในสหพันธรัฐมาเลเซีย ทั้งนี้ใบอนุญาตของชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายมีอายุ 1 ปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต เว้นแต่จะถูกเพิกถอนใบอนุญาตก่อนครบระยะเวลา

3.1.6 สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

1) ระบบกฎหมาย

ระบบกฎหมายของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ในสมัยก่อนนั้นมีวิวัฒนาการมาจากขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี โดยเป็นระบบกฎหมายที่ผู้พิพากษาคัดสินอรรถคดีเป็นลายลักษณ์อักษรโดยใช้จารีตประเพณีที่สั่งสมมาช้านานมาพิจารณาคดีโดยผู้พิพากษาจะยึดหลักสิทธิที่เท่าเทียมกัน (Egalitarian Rights) ในการตัดสินคดี นอกจากนี้กฎหมายพม่ายังมีวิวัฒนาการมาจากอีกหลักหนึ่งซึ่งหลักดังกล่าวเป็นการนำคำตัดสินของศาลยุติธรรมและศาลแห่งพระเจ้าแผ่นดินที่รวบรวมสืบเนื่องกันมา ซึ่งในปัจจุบันอาจเทียบได้กับรายงานคำตัดสินของศาลฎีกา (Law Reports of Supreme Court)

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้รับอิสรภาพจากการปกครองของอังกฤษได้มีการจัดตั้งศาลฎีกา (Supreme Court) และศาลสูง (High Court) และศาลชั้นอื่น ๆ ขึ้นมาตามพระราชบัญญัติตุลาการแห่งสหภาพในปี พ.ศ. 2491 (Union Judiciary Act of 1948)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2505 สภาแห่งการปฏิวัติ (Revolutionary Council) ได้ยึดอำนาจของประเทศและเปลี่ยนแปลงการปกครองรวมถึงระบบศาลและกระบวนการยุติธรรมไปเป็นระบอบสังคมนิยม โดยสภาแห่งการปฏิวัติได้ล้มล้างศาลฎีกาและศาลสูง และได้มีการจัดตั้งศาลหัวหน้าคณะปฏิวัติ (Chief Court) ขึ้นมาแทน²⁰

อย่างไรก็ตามต่อมาในภายหลังด้วยอำนาจของรัฐธรรมนูญพม่าปี 2517 ได้มีการจัดตั้งศาลกลาง ศาลแขวงและศาลแผนกต่าง ๆ ขึ้นมา นอกจากนี้สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ยังได้มีการออกกฎหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของกระบวนการศาลและกระบวนการยุติธรรมอีกหลายฉบับ อาทิเช่น กฎหมายว่าด้วยการตุลาการปี พ.ศ. 2531 ซึ่งเป็นการจัดตั้งศาลในลำดับชั้นต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งในที่สุดแล้วกฎหมายฉบับดังกล่าวก็ได้ถูกแทนที่โดยกฎหมายว่าด้วยการตุลาการปี พ.ศ. 2543 โดยการเสนอของสภาเพื่อการพัฒนาและสันติภาพของรัฐ (The State Peace and Development Council) เพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมและการปฏิรูประบบศาล

ในปัจจุบัน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์มีระบบกฎหมายที่เป็นเอกลักษณ์เนื่องจากการผสมผสานระหว่างจารีตประเพณี ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์จากอิทธิพลของอังกฤษและกฎหมายใหม่ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ทั้งนี้หลักของระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ยังคงอยู่ในกฎหมายพม่าเช่น กฎหมายว่าด้วยอายุความ กฎหมายอนุญาโตตุลาการ กฎหมายบริษัท กฎหมายว่าด้วยนิติกรรมสัญญา กฎหมายพยาน กฎหมายตัวเงิน กฎหมายว่าด้วยการซื้อขาย กฎหมายทรัพย์สิน กฎหมายทรัสต์ และกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และในกรณีที่ไม่สามารถนำกฎหมายในเรื่องข้างต้นมาบังคับใช้ได้ ศาลยุติธรรมจะใช้กฎหมายทั่วไปมาพิจารณาคดีซึ่งกฎหมายทั่วไปดังกล่าวของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์มีรากฐานมาจากระบบคอมมอนลอว์ของอังกฤษซึ่งประกอบไปด้วยหลักความเที่ยงธรรม (Equity) หลักความยุติธรรม (Justice) และหลักสุจริต²¹

2) ภาพรวมการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย

ทนายความในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์สามารถแบ่งออกเป็นสองประเภท ทนายความประเภทแรกหรือที่เรียกว่า “Advocate” สามารถว่าความได้ในศาลทุกลำดับชั้นรวมถึงศาลฎีกา ทนายความประเภทที่สองหรือที่เรียกว่า “Higher Grade Pleaders” ที่ได้รับอนุญาตให้ว่า

²⁰ *The Legal System of the Republic of the Union of Myanmar in a Nutshell*. Retrieved June 30, 2015, from <http://www.nyulawglobal.org/globalex/Myanmar.htm>

²¹ รายงานการศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ระบบงาน และแนวปฏิบัติของกระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบงานยุติธรรมของประเทศในอาเซียน. สืบค้น 30 มิถุนายน 2558, จาก <http://asean.moj.go.th/mini110/wp-content/uploads/2013/04/law.pdf>

ความได้เฉพาะในศาลลำดับรองเท่านั้นเช่น ศาลแขวง ศาลจังหวัด เป็นต้น ทั้งนี้ทนายความทั้งสองประเภทสามารถว่าความได้ในศาลภาษีอากร (Revenue Tribunal) ซึ่งอยู่ภายในกระทรวงการคลัง

โดยทนายความทั้งสองประเภทอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทนายความปี พ.ศ. 2422 (Legal Practitioners Act 1879) และกฎหมายแห่งสภานิติบัญญัติปี พ.ศ. 2469 (Bar Council Act 1926) ทั้งนี้กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทนายความปี พ.ศ. 2422 (Legal Practitioners Act 1879) ได้ระบุเรื่องคุณสมบัติ การปฏิบัติงาน และวินัยของทนายความ “Higher Grade Pleaders” ในขณะที่กฎหมายแห่งสภานิติบัญญัติปี พ.ศ. 2469 (Bar Council Act 1926) ได้จัดสภานิติบัญญัติตั้งกำหนดเรื่องคุณสมบัติของทนายประเภท “Advocate” และจริยธรรมของทนาย “Advocate” โดยคุณวุฒิขั้นต่ำของผู้เป็น “Advocate” ต้องสำเร็จการศึกษานิติศาสตร์บัณฑิต หรือนิติศาสตร์มหาบัณฑิตหรือมีประกาศนียบัตรทนายความ (Registered Lawyer Certificate – R.L.) และมีประสบการณ์ในการทำงานในการเป็นทนายความ “Higher Grade Pleaders” อย่างน้อย 3 ปี สำหรับคุณสมบัติของเป็นทนายความ “Higher Grade Pleaders” คือการต้องผ่านการสอบคัดเลือกเพื่อเป็นทนายความ²²

ทั้งนี้คู่มือศาลปี พ.ศ. 2542 (Courts Manual 1999) ซึ่งเป็นกฎหมายที่กล่าวเพิ่มเติมถึงคุณสมบัติและกระบวนการของการเป็นทนายความทั้งสองประเภท โดยหลักสำคัญได้ที่ถูกกำหนดไว้คือ บุคคลผู้ต้องการประกอบวิชาชีพดังกล่าวต้องพลเมืองของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์เท่านั้น และบุคคลดังกล่าวยังต้องมีหลักฐานเพื่อแสดงให้เห็นถึงของคุณสมบัติในการใช้ภาษาพม่าได้อย่างดีอีกด้วย²³ ฉะนั้นอาจสรุปได้ว่าสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพทนายความทั้งสองประเภทนี้ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์มีนักลงทุนมากมายเข้าไปลงทุน อีกทั้งมีสำนักงานกฎหมายต่างชาติของหลายประเทศหลายสำนักงานที่เริ่มเข้าไปเปิดให้บริการอีกด้วย

²² *The Judicial System and Court Proceedings in Myanmar*. Retrieved June 30, 2015, from <http://www.moj.go.jp/content/000101543.pdf>

²³ *Right to Counsel: The Independence of Lawyers in Myanmar*. Retrieved June 30, 2015, from <http://www.burmalibrary.org/docs16/ICJ-MYANMAR-Right-to-Counsel-en-red.pdf>

3.1.7 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

1) ระบบกฎหมาย

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นชาติเดียวในเอเชียที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกมากที่สุด เพราะเคยตกเป็นอาณานิคมของประเทศทางตะวันตกอยู่นาน โดยระบบการปกครองของ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์คือ ระบอบประชาธิปไตยตามแบบสหรัฐอเมริกาโดยมีประธานาธิบดี เป็น ประมุขและเป็นหัวหน้าคณะผู้บริหารประเทศ

ในภาพรวม ระบบกฎหมายของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์มีรูปแบบผสมผสานกันระหว่าง กฎหมายลายลักษณ์อักษร กฎหมายจารีตประเพณี (Anglo - American) กฎหมายอิสลามและ กฎหมายจารีตประเพณีท้องถิ่น ซึ่งที่มาของกฎหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นมาจากรัฐธรรมนูญ กฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ คำพิพากษาของศาล และรวมถึงกฎหมายอิสลาม²⁴

2) ภาพรวมการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย

ด้วยอำนาจของรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ปี 2530 (Constitution of the Philippines 1987) ได้ให้อำนาจแต่เพียงผู้เดียวแก่ศาลฎีกาในการอนุญาตให้บุคคลใดหนึ่งสามารถ ประกอบวิชาชีพนักกฎหมายได้ในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ โดยศาลฎีกาได้ใช้อำนาจดังกล่าวผ่านทาง คณะกรรมการการสอบของเนติบัณฑิตยสภา (Bar Examination Committee) โดยผู้ที่เข้าจะสอบเพื่อ เป็นสมาชิกเนติบัณฑิตยสภาได้นั้นจะต้องเป็นพลเมืองของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 21 ปีบริบูรณ์และมีภูมิลำเนาอยู่ในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ อีกทั้งต้องสำเร็จการศึกษาด้านกฎหมาย จากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยที่รัฐบาลรับรองในหลักสูตร 4 ปี ไม่ว่าจะสถานศึกษาดังกล่าวจะอยู่ใน หรือนอกประเทศ อย่งไรก็ตามในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ บุคคลผู้ที่เข้าศึกษาในโรงเรียนกฎหมาย ได้จะต้องสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีทางศิลปศาสตร์มาก่อน และเมื่อบุคคลดังกล่าว สามารถผ่านการสอบของเนติบัณฑิตยสภา (Bar Examination) ได้แล้ว บุคคลดังกล่าวต้องให้คำ ปฏิญาณของทนายความและลงชื่อในทะเบียนทนายความแห่งศาลฎีกา (Rolls of Attorneys of the Supreme Court) เพื่อสามารถประกอบวิชาชีพทนายความได้²⁵

²⁴ ภาพรวมนโยบายและกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียน. สืบค้น 30 มิถุนายน 2558, จาก http://www.thaifita.com/trade/study/lawsme57_chap2.pdf

²⁵ *Legal education in the Philippines*. Retrieved June 30, 2015, from https://en.wikipedia.org/wiki/Legal_education_in_the_Philippines

นอกจากศาลฎีกาแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์จะมีหน้าที่ในการคัดเลือก และอนุญาตให้บุคคลใดสามารถประกอบวิชาชีพทนายความได้ ศาลฎีกายังมีหน้าที่ให้การกำกับดูแลลูกจ้างดังกล่าวด้วย อันหมายความว่ารวมถึงสมาชิกของเนติบัณฑิตยสภาทั้งหมด²⁶

ตามที่ได้กล่าวไว้ว่าสาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นชาติเดียวในเอเชียที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกมากที่สุด แต่เป็นที่น่าแปลกใจว่าวิชาชีพทนายความและการประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทั้งหมดในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์นั้น ถูกจำกัดเฉพาะแก่ผู้มีสัญชาติฟิลิปปินส์ นอกจากนี้แล้วทางการฟิลิปปินส์ยังไม่อนุญาตให้บริษัทที่ปรึกษาทางกฎหมายให้บริการปรึกษาทางกฎหมายใด ๆ แม้กฎหมายดังกล่าวจะเป็นกฎหมายต่างชาติหรือกฎหมายระหว่างประเทศก็ตาม²⁷

3.1.8 สาธารณรัฐสิงคโปร์

1) ระบบกฎหมาย

สาธารณรัฐสิงคโปร์ใช้ระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากอังกฤษ โดยสาธารณรัฐสิงคโปร์ถือเป็นตัวอย่างของประเทศที่มีพัฒนาการทางกฎหมายที่ก้าวหน้าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้สาธารณรัฐสิงคโปร์ยังเป็นประเทศที่ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นประเทศที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัยที่สุดประเทศหนึ่งของโลก ก็เนื่องมาจากการมีกฎหมายที่เข้มงวดและมีบทลงโทษที่สูงในการกระทำความผิดต่าง ๆ ซึ่งทั้งนี้ขึ้นไปเพื่อการรักษามาตรฐานของคุณภาพชีวิตที่ดีของสังคม

2) ภาพรวมการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย

วิชาชีพทนายความในสาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นระบบทนายความแบบผสม (Fused Profession) ซึ่งหมายความว่าตัวทนายความนั้นสามารถเป็นทั้งทนายความว่าความในศาล (Advocate) และที่ปรึกษาทนายความ (Solicitor)²⁸ กล่าวคือผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในสาธารณรัฐสิงคโปร์สามารถทำหน้าที่ได้ทั้งการเป็นทนายความที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาล และที่ปรึกษาทนายความ

นอกจากนี้ทนายความในสาธารณรัฐสิงคโปร์ยังสามารถประกอบวิชาชีพได้หลากหลายรูปแบบเช่นการดำเนินกิจการแบบเจ้าของเดี่ยว, ห้างหุ้นส่วน, ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือจะเป็นจัดตั้งเป็น

²⁶ *Supreme Court of the Philippines*. Retrieved June 30, 2015, from https://en.wikipedia.org/wiki/Supreme_Court_of_the_Philippines

²⁷ APEC economy: Philippines; Jurisdiction: Philippines. สืบค้นวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2558. จาก <http://www.legalservices.apec.org/inventory/philippines.html>.

²⁸ *Admission to practice law*. Retrieved May 11, 2015, from http://en.wikipedia.org/wiki/Admission_to_practice_law#Singapore

บริษัทจำกัดก็ได้ หรืออาจจะมีการดำเนินการเป็นกิจการร่วมค้าทางกฎหมาย หรือเป็นพันธมิตรระหว่างนักกฎหมายต่างชาติและนักกฎหมายท้องถิ่นก็สามารถทำได้

2.1) องค์กรและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย องค์กรหลักที่ทำหน้าที่ร่วมกันในการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพนักกฎหมายในสิงคโปร์ แบ่งออกเป็น 5 องค์กร ได้แก่

2.1.1) สถาบันการศึกษากฎหมายแห่งสิงคโปร์ (The Singapore Institute of Legal Education)

สถาบันการศึกษากฎหมายแห่งสิงคโปร์เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2554 แทนที่คณะกรรมการการศึกษากฎหมาย (The Board of Legal Education) โดยสถาบันนี้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถาบันนักกฎหมายสิงคโปร์ (The Singapore Academy of Law) โดยวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเป็นไปเพื่อการรักษาและพัฒนามาตรฐานในการศึกษาวิชากฎหมายในสาธารณรัฐสิงคโปร์ผ่านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนหนังสือในสาขาวิชานิติศาสตร์ การจัดการฝึกอบรมและทดสอบความรู้แก่บุคคลที่ประสงค์จะขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย และจัดการฝึกอบรมและทดสอบความรู้ภายหลังได้รับใบอนุญาต นอกจากนี้สถาบันการศึกษากฎหมายแห่งสิงคโปร์ยังทำหน้าที่ในการจัดการทดสอบความรู้แก่ชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย (Foreign Practitioner Examinations for Foreign Qualified Lawyers) ที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพในขอบเขตที่กฎหมายสิงคโปร์อนุญาต

ทั้งนี้หน้าที่หลักของสถาบันการศึกษากฎหมายแห่งสิงคโปร์คือ

1) รักษาและพัฒนามาตรฐานการประกอบวิชาชีพกฎหมายในสาธารณรัฐสิงคโปร์โดยการให้คำแนะนำแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการฝึกอบรมและให้การศึกษา

2) ขึ้นทะเบียนบุคคลผู้มีคุณสมบัติที่จะเป็นทนายความและที่ปรึกษากฎหมาย

3) จัดการฝึกอบรม และการทดสอบความรู้แก่ผู้มีคุณสมบัติที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพนักกฎหมายในสาธารณรัฐสิงคโปร์ และชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย (Foreign Practitioner Examinations for Foreign Qualified Lawyers) ที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนกับอัยการสูงสุดตามมาตรา 130 ของรัฐบัญญัติว่าด้วยการประกอบวิชาชีพกฎหมาย พ.ศ. 2551 (LEGAL PROFESSION ACT REVISED EDITION 2008)

4) รับรองวุฒิการศึกษาของสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือจากต่างประเทศ

5) ให้รางวัลและทุนการศึกษาในการศึกษากฎหมายชั้นสูง

6) ส่งเสริมให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางการศึกษากฎหมายในระดับนานาชาติ

2.1.2) นายทะเบียนของศาลฎีกา (Registrar of the Supreme court of Singapore)

นายทะเบียนของศาลฎีกาเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพกฎหมายในเชิงบริหาร โดยนายทะเบียนศาลฎีกามีหน้าที่ในการออกใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพกฎหมาย และเป็นผู้จัดเก็บทะเบียนรายชื่อของผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายที่ได้รับใบอนุญาต (Practitioners) จัดทำเป็นรายชื่อผู้ได้รับอนุญาตประจำปีเพื่อให้บุคคลอื่นสามารถตรวจสอบทะเบียนดังกล่าวได้

2.1.3) สถาบันนักกฎหมายสิงคโปร์ (The Singapore Academy of Law)

สถาบันนักกฎหมายสิงคโปร์จัดตั้งขึ้นตามรัฐบัญญัติการจัดตั้งสถาบันนักกฎหมายสิงคโปร์ปี พ.ศ. 2531 (The Singapore Academy of Law Act 1988) เพื่อเป็นสถาบันที่รวมตัวผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในแขนงต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน โดยมีสมาชิกได้แก่ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย ที่ปรึกษากฎหมายภาคเอกชน และสมาชิกของคณะนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จำนวนทั้งสิ้นเกือบ 10,000 คน²⁹

อย่างไรก็ตามแม้สถาบันนักกฎหมายสิงคโปร์จะไม่ได้มีส่วนในการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพกฎหมายโดยตรง แต่มีส่วนช่วยในการพัฒนามาตรฐานการประกอบวิชาชีพกฎหมายให้สูงขึ้น โดยการโฆษณาเผยแพร่กฎหมายสิงคโปร์ให้เป็นที่รู้จัก พัฒนาระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการฐานข้อมูลด้านกฎหมาย และสร้างแหล่งเรียนรู้ทางกฎหมายให้สมาชิกได้ใช้เพิ่มเติมความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพให้เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น

2.1.4) สภานายความ (The Law Society of Singapore)

สภานายความเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2510 เพื่อเป็นตัวแทนของวิชาชีพทนายความในสิงคโปร์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการรักษาและพัฒนามาตรฐานการประกอบวิชาชีพทนายความ

โครงสร้างของคณะกรรมการสภานายความประกอบด้วยบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งและบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้ง โดยคณะกรรมการสภานายความมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพทนายความให้เป็นที่ไปด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยการออกข้อกำหนดด้านความประพฤติของทนายความ การจัดการเกี่ยวกับข้อร้องเรียนการประพฤติผิดมรรยาททนายความ การบริหารจัดการเงินกองทุนของสภานายความ การบริหารจัดการเงินกองทุนของสภานายความ และช่วยเหลือสภานายความในการดำเนินการใด ๆ ให้เป็นที่ไปด้วยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสภานายความ

²⁹ Singapore Legal System. Retrieved May 11, 2015, from

2.1.5) อัยการสูงสุด (the Attorney-General)

อัยการสูงสุดเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดี ตามมาตรา 35 แห่งรัฐธรรมนูญสิงคโปร์ โดยมีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแก่นายกรัฐมนตรีและรัฐบาลในเรื่อง บทบัญญัติของกฎหมาย และปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล

โดยหน่วยงานของสำนักงานอัยการสูงสุดที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแล การประกอบวิชาชีพกฎหมายได้แก่สำนักเลขานุการการประกอบวิชาชีพกฎหมาย (The Legal Profession Secretariat) โดยหน่วยงานดังกล่าวจะที่ทำหน้าที่รับจดทะเบียนบริษัทที่ปรึกษากฎหมาย ต่างชาติและชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายที่ประสงค์จะให้บริการทางกฎหมายใน สาธารณรัฐสิงคโปร์ อีกทั้งยังมีหน้าที่ในการกำกับดูแลในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบ วิชาชีพกฎหมายของสิงคโปร์ตามที่อยู่ในความรับผิดชอบของอัยการสูงสุด ทั้งภายในประเทศหรือ ทางระหว่างประเทศ

2.2) บุคคลผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย

บุคคลผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในสิงคโปร์ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายสิงคโปร์ที่ต้องได้รับใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพและ ชาวต่างชาติ ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย ซึ่งหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลบุคคลแต่ละกลุ่มนั้นมีดังต่อไปนี้

2.2.1) ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายสิงคโปร์

การที่จะเป็นทนายความในสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้นั้นมีขั้นตอนอยู่หลายขั้นตอน ด้วยกันทั้งนี้ คุณสมบัติต่าง ๆ ในการที่จะเป็นทนายความนั้นถูกกำหนดอยู่ในรัฐบัญญัติว่าด้วย วิชาชีพกฎหมาย(แก้ไข) เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2510 (LEGAL PROFESSION ACT REVISED EDITION 1967) ประกอบกับบทบัญญัติว่าด้วยคุณสมบัติของนักวิชาชีพกฎหมาย (บุคคลที่เหมาะสม) (Legal Profession (Qualified Persons) Rules) ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ซึ่งรายละเอียดต่าง ๆ เป็นดังนี้

1) หลักเกณฑ์และคุณสมบัติในการประกอบวิชาชีพนักกฎหมายในประเทศสิงคโปร์ บทบัญญัติว่าด้วยคุณสมบัติของนักวิชาชีพกฎหมาย(บุคคลที่เหมาะสม) Legal Profession (Qualified Persons) Rules ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2544 ได้กำหนดไว้ว่า

1.1) คุณสมบัติทั่วไป

การที่บุคคลนั้นต้องเป็น พลเมืองของประเทศสิงคโปร์หรือ บุคคลที่มาพำนักอย่างถาวร (Permanent Resident: PR) โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติใด ๆ และมีอายุครบ 21 ปีบริบูรณ์และมีบุคลิกภาพที่ดี เท่านั้นจึงจะสามารถทำสมัครสอบเนติบัณฑิตของสิงคโปร์ (Singapore Bar) เพื่อที่จะเป็นทนายความได้³⁰

1.2) คุณสมบัติด้านการศึกษา

1) ในการสมัครสอบเนติบัณฑิตของสิงคโปร์เพื่อเป็นทนายความนั้น ทางกรรสิงคโปร์ให้ความสำคัญในเรื่องคุณสมบัติการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยได้ลงรายละเอียดไว้ในบทบัญญัติว่าด้วยคุณสมบัติของนักวิชาชีพกฎหมาย (บุคคลที่เหมาะสม) ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวได้กำหนดถึงประเทศและมหาลัย ที่ทางการสิงคโปร์รับรองในการสอบเนติบัณฑิตไว้อย่างละเอียดโดยผู้ที่ศึกษาในสาธารณรัฐสิงคโปร์ ผู้สมัครต้องศึกษาในชั้นระดับปริญญาตรีในโครงการ 4 ปีในสาขานิติศาสตร์จากมหาลัยที่ทางการกำหนดเท่านั้น นอกจากนี้ต้องจบออกมาด้วยคะแนนระดับเกียรตินิยมอันดับหนึ่งหรือสองเท่านั้นขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัย และหากผู้สมัครได้ทำการศึกษาในต่างประเทศ ทางกรรก็ได้กำหนดมหาลัยและระดับคะแนนไว้อย่างละเอียด³¹

ดังที่ได้กล่าวมาจะเห็นว่าข้อกำหนดในคุณสมบัติของการสมัครสอบเนติบัณฑิตของประเทศสิงคโปร์นั้น ได้ตั้งกฎเกณฑ์ในเรื่องคุณภาพของการศึกษาไว้สูงมาก อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2549 กฎข้อ 15A ได้ถูกนำเสนอขึ้นมาเพื่อลดคุณสมบัติดังกล่าวเพื่อเป็นการดึงดูดคนักกฎหมายสูงอายุและมีประสบการณ์การทำงานให้กลับเข้ามาทำงานในประเทศสิงคโปร์

2) ผู้สมัครต้องทำการสอบเนติบัณฑิตสิงคโปร์ให้ผ่าน โดยการสอบนั้นแบ่งออกสองส่วนด้วยกัน คือ ส่วน A สำหรับผู้ที่เรียนจบมาจากต่างประเทศในมหาวิทยาลัยที่ทางการกำหนดและ ส่วน B ซึ่งในส่วนนี้จะรวมถึงการเข้าหลักสูตรการอบรมด้านกฎหมายเป็นเวลา 5 เดือน (สำหรับทั้งผู้สำเร็จการศึกษาในประเทศสิงคโปร์และในต่างประเทศ) อีกทั้งผู้สอบยังต้องเป็นทนายฝึกหัดภายใต้การดูแลของทนายความอาวุโสเป็นเวลาอีก 6 เดือน และในขั้นสุดท้ายที่ทางเนติบัณฑิตจะได้ติดต่อไปยังผู้สอบเพื่อออกใบอนุญาตการสำหรับการเป็นทนายความอย่างสมบูรณ์³²

³⁰ Admission requirements. Retrieved May 11, 2015, from

<https://www.mlaw.gov.sg/content/minlaw/en/practising-as-a-lawyer/admission/req.html>

³¹ Am I a qualified person? Retrieved May 11, 2015, from

<https://www.mlaw.gov.sg/content/minlaw/en/practising-as-a-lawyer/admission/req/qp.html>

³² How do I become a lawyer in Singapore? Retrieved May 11, 2015, from

<http://singaporelegaladvice.com/how-do-i-become-a-lawyer-in-singapore/>

โดยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทนายความสิงคโปร์มีอายุ 1 ปี (เริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน จนถึงวันที่ 31 มีนาคมของปีถัดไป) และจะต้องมีการต่ออายุเป็นประจำทุกปี ภายในวันที่ 31 มีนาคมของทุกปีผ่านทางระบบออนไลน์

2.2.2) ชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย

สำหรับบุคคลที่ไม่มีคุณสมบัติครบในการสอบเนติบัณฑิตสิงคโปร์หรือนักกฎหมาย ชาวต่างชาติก็สามารถเลือกที่จะทำงานในสายกฎหมายในประเทศสิงคโปร์ได้เช่นเดียวกันโดยทั้งนี้ ทางประเทศสิงคโปร์ได้จำแนกประเภทสำหรับงานดังกล่าวไว้อย่างละเอียดอันได้แก่³³

1) ทำงานด้านกฎหมายในฐานะเป็นทนายความต่างชาติ (Foreign Lawyer)

นักกฎหมายต่างชาติสามารถทำงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายต่างชาติหรือกฎหมายระหว่างประเทศได้ในประเทศสิงคโปร์โดยการลงทะเบียนเป็นทนายความต่างชาติตามรัฐบัญญัติบัญญัติว่าด้วยวิชาชีพกฎหมาย (แก้ไข) พ.ศ. 2551 (LEGAL PROFESSION ACT REVISED EDITION 2008) ซึ่งการลงทะเบียนดังกล่าวเป็นการลงทะเบียนกับสำนักงานอัยการสูงสุด (Attorney-General's Chambers) โดยผู้ลงทะเบียนไม่ต้องเข้าอบรมหรือทำการสอบใด ๆ ทั้งสิ้น

2) ทำงานเป็นนักกฎหมายประจำบริษัท

นักกฎหมายต่างชาติสามารถทำงานเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายประจำบริษัทหรือตามองค์กรต่าง ๆ ในสิงคโปร์ได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาตหรือมีเนติบัณฑิตของประเทศสิงคโปร์ ทั้งนี้ ก็เนื่องมาจากในประเทศสิงคโปร์นั้นไม่มีกฎหมายเฉพาะสำหรับนักกฎหมายประจำบริษัท ซึ่งเรื่องดังกล่าวก็รวมถึงนักกฎหมายประจำบริษัทชาวสิงคโปร์ด้วย อย่างไรก็ตามสมาคมนักกฎหมายประจำบริษัทสิงคโปร์ได้กำหนดหลักเกณฑ์ศีลธรรมสำหรับสมาชิกของสมาคม เพื่อให้ให้นักกฎหมายประจำบริษัทปฏิบัติตามดังนี้³⁴

- 2.1) ดำรงไว้เพื่อความยุติธรรมและความถูกต้องตามกฎหมาย
- 2.2) ทำงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของลูกค้า
- 2.3) ยึดมั่นและป้องกันไว้ซึ่งความลับของลูกค้า
- 2.4) ทำงานด้วยความซื่อสัตย์และอย่างเป็นมืออาชีพ
- 2.5) ช่วยเหลือให้คำปรึกษาทางกฎหมายอย่างเป็นอิสระไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งใด

³³ *Alternatives for working in the legal field in Singapore*. Retrieved May 11, 2015, from <https://www.mlaw.gov.sg/content/minlaw/en/practising-as-a-lawyer/admission/alt.html>

³⁴ *Working as in-house counsel in Singapore: FAQ*. Retrieved May 11, 2015, from http://www.scca.org.sg/index.php?option=com_content&view=article&id=167&Itemid=520

3) ทำการสอบเพื่อเป็นสามารรถดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสิงคโปร์ได้

นักกฎหมายต่างชาติที่มีคุณสมบัติครบถ้วนและสอบผ่านการทดสอบความรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย (Foreign Practitioner Examinations :FPE) โดยสถาบันการศึกษากฎหมายสิงคโปร์ (The Singapore Institute of Legal Education: SILE) สามารถยื่นคำขอต่อสมาคมทนายความเพื่อขอใบรับรองเป็นนักกฎหมายต่างชาติที่สามารถทำงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสิงคโปร์ได้ในส่วนได้กฎหมายอนุญาต ทั้งนี้หลักเกณฑ์และคุณสมบัติของชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในสาธารณรัฐสิงคโปร์ที่มีสิทธิขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกฎหมายต่างชาติ (Foreign Practitioner “Certificate) คือ

1) ผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกฎหมายต่างชาติ จะต้องมียุอย่างน้อย 21 ปีบริบูรณ์

2) สำหรับชาวต่างชาติผู้ที่ประสงค์จะขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกฎหมายต่างชาติจากอัยการสูงสุดเพื่อประกอบวิชาชีพกฎหมายในสาธารณรัฐสิงคโปร์ ผู้นั้นจะต้องมีประสบการณ์ในการทำงานด้านกฎหมายมาแล้วอย่างน้อยเป็นเวลาสามปีทั้งในสิงคโปร์หรือในต่างประเทศ โดยการทำงานดังกล่าวต้องเป็นการทำงานที่อยู่ในฐานะทนายความต่างชาติที่ได้ลงทะเบียนแล้ว³⁵ โดยรายละเอียดดังกล่าวเป็นไปตาม ระเบียบวิชาชีพนักกฎหมายปี พ.ศ. 2554 (การทดสอบนักกฎหมายต่างชาติ) (Legal Profession (Foreign Practitioner Examinations) Rules 2011) ซึ่งอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญวิชาชีพนักกฎหมาย(แก้ไข) พ.ศ. 2551 (LEGAL PROFESSION ACT REVISED EDITION 2008)

สำหรับขอบเขตของกฎหมายที่ได้รับอนุญาตให้ชาวต่างชาติมีสิทธิประกอบวิชาชีพกฎหมายในสิงคโปร์ ได้แก่ กฎหมายการเงิน การธนาคาร การรวบรวมและการได้มาซึ่งกิจการ หรือทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงรัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง กฎหมายขนส่ง/โอนกรรมสิทธิ์ (Conveyancing) กฎหมายอาญา กฎหมายครอบครัว กฎหมายมรดก หรือการปรากฏตัวหรือดำเนินคดีในศาล นอกจากนี้ อัยการสูงสุดยังมีอำนาจในการกำหนดอายุของใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกฎหมายต่างชาติ (Foreign Practitioner Certificate) ได้เอง

(3) องค์กรธุรกิจที่ประกอบวิชาชีพกฎหมาย

การจัดตั้งองค์กรธุรกิจเพื่อประกอบวิชาชีพกฎหมายในสิงคโปร์แบ่งออกเป็นการจัดตั้งนิติบุคคลที่ให้คำปรึกษากฎหมายสิงคโปร์ (Singapore Law Practice) และนิติบุคคลที่ให้คำปรึกษากฎหมายต่างชาติ (Foreign Law Practice) ซึ่งโดยทั่วไปการจัดตั้งองค์กรเพื่อให้คำปรึกษา

³⁵ *Foreign Practitioner Examinations*. Retrieved May 11, 2015, from <http://www.sile.edu.sg/foreign-practitioner-examinations>

สิงคโปร์ในทุกรูปแบบ จะต้องได้รับอนุญาตจากสภานายความเสียก่อนและกรณีการขออนุญาต จัดตั้งองค์กรที่เป็นนิติบุคคลที่ให้คำปรึกษากฎหมายต่างชาติในทุกรูปแบบจะต้องได้รับอนุญาตจาก อัยการสูงสุด

นอกจากนี้ในการจัดตั้งนิติบุคคลต่างชาติเพื่อประกอบวิชาชีพกฎหมายในสิงคโปร์ มีการเปิดโอกาสให้นิติบุคคลต่างชาติขออนุญาตเพื่อลงทุนหรือร่วมลงทุนในกิจการได้ภายใต้รูปแบบขององค์กรนิติบุคคลใน 4 ประเภท ได้แก่ สำนักงานกฎหมายต่างชาติที่ได้รับอนุญาต สำนักงานกฎหมายต่างชาติที่มีคุณสมบัติ กิจการร่วมค้าทางกฎหมาย และพันธมิตรทางกฎหมาย ทั้งนี้รูปแบบ นิติบุคคลที่น่าสังเกต คือ กิจการร่วมค้าทางกฎหมายและพันธมิตรทางกฎหมายที่เป็นการร่วมลงทุน หรือร่วมมือกันระหว่างสำนักงานที่ปรึกษากฎหมายสิงคโปร์และสำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย ต่างชาติที่จะให้บริการทางกฎหมายสำหรับการทำธุรกรรมทางการค้าและการเงินระหว่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่สำนักงานที่ปรึกษากฎหมายสิงคโปร์ด้วย อีกทางหนึ่ง

3.1.9 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

1) ระบบกฎหมาย

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามมีการปกครองในระบอบสังคมนิยมภายใต้การนำของ พรรคคอมมิวนิสต์ ใช้ระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) โดยมีรัฐธรรมนูญปี 2535 (1992 Constitution of the Socialist Republic of Vietnam) เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ทั้งนี้ บ่อเกิดของกฎหมายภายในประเทศมีที่มาจากกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่ตราขึ้นโดยสภาแห่งชาติ (The National Assembly)

2) ภาพรวมการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย

ด้านการประกอบวิชาชีพกฎหมาย ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายที่ได้รับอนุญาตของ เวียดนามมีสิทธิให้บริการทางกฎหมายทั้งในฐานะทนายความและที่ปรึกษากฎหมาย โดยมีสิทธิเข้า ร่วมในกระบวนการพิจารณาคดีต่าง ๆ โดยให้คำปรึกษาทางกฎหมายและเป็นตัวแทนของลูกความ ในส่วนที่นอกเหนือจากการเข้าร่วมในกระบวนการพิจารณาคดีต่าง ๆ ได้แก่การให้คำปรึกษาทาง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านกฎหมาย อาทิเช่น การแปลเอกสาร การรับรองเอกสาร เป็นต้น

2.1) องค์กรและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพกฎหมาย

1) กระทรวงยุติธรรม (The Ministry of Justice)

กระทรวงยุติธรรมมีบทบาทสำคัญต่อการประกอบวิชาชีพกฎหมายของเวียดนาม โดย เป็นองค์กรที่มีอำนาจในการออกใบอนุญาต และเพิกถอนใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพกฎหมาย (Law Practice Certificate) ของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลสัญชาติเวียดนามและชาวต่างชาติ อีกทั้ง

ยังเป็นหน่วยงานที่กำหนดนโยบายและวางกลยุทธ์ในการพัฒนาการประกอบวิชาชีพกฎหมายและนำเสนอรายงานต่อรัฐบาล

2) เนติบัณฑิตยสภา (The Bar Association)

เนติบัณฑิตยสภาเป็นองค์กรวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายที่จัดตั้งขึ้นทั้งในเมืองหลวง และจังหวัดอื่น ๆ ในแต่ละท้องถิ่น มีบทบาทในการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพกฎหมายโดยเป็นฝ่ายที่ดำเนินการขึ้นทะเบียนทนายความฝึกหัด และอบรมทนายความฝึกหัด อีกทั้งเป็นผู้ที่ยื่นคำร้องขอใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพกฎหมายเพื่อให้กระทรวงยุติธรรมพิจารณาอนุญาต เป็นองค์กรที่ดูแลการขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกของเนติบัณฑิตยสภา และร้องขอให้องค์กรทนายความแห่งชาติ (The National Lawyers' Organization) ออกบัตรทนายความ (Lawyer Card) ให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายที่ได้รับการอนุญาต

นอกจากนี้แล้วในปี พ.ศ. 2552 ได้มีการจัดตั้งสหภาพทนายความเวียดนาม (The Vietnamese Lawyers Federation) โดยมีเนติบัณฑิตยสภาในแต่ละท้องถิ่นแต่ละจังหวัดเป็นสมาชิกของสหภาพดังกล่าว ทั้งนี้การจัดตั้งสหภาพทนายความเวียดนาม (The Vietnamese Lawyers Federation) นั้น มีวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลให้มีการประกอบวิชาชีพกฎหมายอย่างถูกต้องตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ (Code of Conduct)

3) องค์กรทนายความแห่งชาติ (The National Lawyer' Organization)

เป็นองค์กรวิชาชีพซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย และเนติบัณฑิตยสภาในระดับประเทศ ซึ่งมีสมาชิกที่ประกอบด้วยเนติบัณฑิตยสภาและผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย และมีอำนาจหน้าที่ในการเป็นตัวแทนเพื่อพิทักษ์รักษาสีทธิประโยชน์ของผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย มีหน้าที่สอดส่องดูแลการปฏิบัติตามจรรยาบรรณและข้อควรปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย อีกทั้งยังจัดการฝึกอบรมผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย จัดให้มีหลักสูตรเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย และยังเป็นองค์กรที่ออกบัตรทนายความ (Lawyer Card) อีกด้วย

2.2) บุคคลผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย

วิชาชีพกฎหมายในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามสามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายเวียดนามที่ทำหน้าที่เป็นทั้งทนายความและที่ปรึกษากฎหมาย และอีกกลุ่มหนึ่ง คือ ชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย ซึ่งหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลบุคคลแต่ละกลุ่มนั้น มีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายเวียดนาม

เงื่อนไขและคุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพกฎหมายในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามแบ่งออกเป็นการพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) บุคคลที่ประสงค์จะขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกฎหมายจากกระทรวงยุติธรรมจะต้องมีสัญชาติเวียดนามเท่านั้น

2) บุคคลที่ประสงค์จะขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกฎหมายในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามจะต้องมีความประพฤติดี และเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขานิติศาสตร์ ซึ่งผ่านการฝึกอบรมและการทดลองการปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนด จนได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกฎหมายจากกระทรวงยุติธรรม ตลอดจนสมัครเข้าเป็นสมาชิกของเนติบัณฑิตยสภา และได้รับบัตรทนายความ (Lawyer Card) จากองค์กรทนายความแห่งชาติ (The National Lawyer's Organization)

อย่างไรก็ดีจากการพิจารณาบทบัญญัติต่าง ๆ ของกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทนายความ พ.ศ. 2549 (The Law on Lawyers 2006 (No. 65/2006/QH11)) ไม่พบว่ามีการระบุอายุขั้นต่ำของบุคคลที่จะขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกฎหมายเวียดนาม

(2) ชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามอนุญาตให้ชาวต่างชาติมีสิทธิขออนุญาตในการให้คำปรึกษากฎหมายต่างประเทศในประเทศได้ โดยเงื่อนไข คุณสมบัติ และมาตรฐานในการกำกับดูแลชาวต่างชาติมีดังนี้

1) ในด้านการศึกษา จะต้องปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในต่างประเทศและใบอนุญาตนั้นยังมีผลบังคับอยู่ ทั้งนี้บุคคลนั้นยังต้องเคารพต่อรัฐธรรมนูญ และกฎหมายเวียดนาม อีกทั้งยังต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากองค์กรการให้บริการทางกฎหมายต่างชาติ (Foreign Law Practicing Organization) หรือได้รับการว่าจ้างโดยสำนักงานกฎหมายต่างชาติที่มีสาขาในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ชาวต่างชาติที่ได้รับอนุญาตแล้วจะมีสิทธิให้คำปรึกษาได้เฉพาะกฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ เว้นแต่กรณีที่ชาวต่างชาติผู้นั้นจบการศึกษากฎหมายจากสถาบันการศึกษาในเวียดนาม และมีคุณสมบัติอื่น ๆ ครบถ้วนสำหรับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายเวียดนาม แต่ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายจะไม่สามารถว่าความในศาลหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีใด ๆ ในศาลของเวียดนามได้ จะต้องให้ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายสัญชาติเวียดนามเป็นผู้ดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล

ทั้งนี้กระทรวงยุติธรรมจะเป็นหน่วยงานที่ออกใบอนุญาตประเภทชาวต่างชาติ ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย (Foreign Lawyers) โดยใบอนุญาตของชาวต่างชาติ ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายมีอายุ 5 ปี และสามารถต่ออายุได้ไม่เกินครั้งละ 5 ปี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระยะเวลาตามใบอนุญาตทำงานตามกฎหมายแรงงานของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามด้วย

3.1.10 ราชอาณาจักรไทย

1) ภาพรวมของระบบการปกครองและกฎหมาย

ราชอาณาจักรไทยเป็นเมืองพุทธที่เป็นมิตรและต้อนรับชาวต่างชาติ มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขซึ่งประชาชนให้ความเคารพสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างสูง

อย่างไรก็ตามการเมืองของประเทศไทยไม่มีเสถียรภาพ เมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเนื่องจากในช่วง 10 ปีที่ผ่านมามีการรัฐประหารเปลี่ยนแปลงผู้นำรัฐบาลบ่อยครั้งซึ่งทำให้บรรยากาศการลงทุนไม่น่าเชื่อถือและไม่มั่นคงเพียงพอ อีกทั้งการประสานนโยบายหรือการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาประเทศต้องหยุดชะงักเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำในแต่ละครั้ง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพนักกฎหมายและทนายความของประเทศไทย³⁶

2) ภาพรวมการประกอบวิชาชีพทนายความและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพทนายความ

ในราชอาณาจักรไทย ทนายคือผู้มีหน้าที่ใช้กฎหมายเป็นตัวแทนของผู้มีอรรถคดีไม่ว่าจะเป็นทนายความ โจทก์หรือทนายความจำเลย นอกจากนี้ทนายความยังเป็นเป็นวิชาชีพอิสระในกระบวนการยุติธรรมซึ่งทำหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวน อัยการ และศาล ในการผดุงความถูกต้องเป็นธรรมของกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมดำเนินไปตามกรอบของอำนาจหน้าที่ภายใต้รัฐธรรมนูญและกฎหมาย

นอกจากนี้ทนายความยังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษากฎหมายให้กับประชาชนผู้มีอรรถคดีภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หรือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยทนายความสามารถทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษากฎหมายให้กับประชาชนผู้มีอรรถคดี ผู้ต้องหาหรือจำเลย มีสิทธิที่จะปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว มีสิทธิที่จะได้รับการสอบปากคำต่อหน้าทนายความหรือผู้ที่ได้รับความไว้วางใจ มีสิทธิที่จะต่อสู้ในเรื่องการละเมิดสิทธิ

³⁶ ภาพรวมนโยบายและกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียน. สืบค้น 30 มิถุนายน 2558, จาก

มนุษย์ชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือสิทธิเสรีภาพ ด้วยเหตุนี้ทนายความจึงเป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายได้³⁷

3.1.10.1 พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528

ในปี พ.ศ. 2508 ได้มีการตราพระราชบัญญัติทนายความขึ้นมา โดยพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงอำนาจในการออกใบอนุญาตว่าความจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์มาให้แก่นิติบัณฑิตยสภา ดังนั้นนิติบัณฑิตยสภาจึงเป็นทั้งผู้ออกใบอนุญาต ผู้ควบคุมระเบียบและมารยาททนายความ จึงทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าว ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมายจากมหาวิทยาลัยต้องผ่านการสอบเป็นนิติบัณฑิตที่สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งนิติบัณฑิตยสภาเสียก่อนจึงจะขอจดทะเบียนเป็นทนายความขั้นหนึ่งได้ ซึ่งตามบทบัญญัติจะกำหนดให้เฉพาะทนายความขั้นหนึ่งเท่านั้นที่มีสิทธิว่าความได้ทั่วราชอาณาจักร ส่วนผู้ที่เรียนจบเฉพาะปริญญาตรีทางกฎหมายสามารถเป็นได้เพียงแต่ทนายความขั้นสอง ซึ่งมีสิทธิว่าความได้เฉพาะในต่างจังหวัดที่ได้รับใบอนุญาต โดยข้อกำหนดดังกล่าวของนิติบัณฑิตยสภาถือเป็นการกีดกันและปิดกั้นเสรีภาพของผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งทำให้เกิดการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านและคัดค้านอย่างกว้างขวาง ซึ่งต่อมาในภายหลังจึงได้มีการแก้ไขเรื่องดังกล่าวโดยพระราชบัญญัติทนายความในปี พ.ศ. 2514 ได้บัญญัติให้ผู้ที่จบปริญญาตรีทางด้านกฎหมายสามารถเป็นทนายความขั้นหนึ่งและว่าความได้ทั่วราชอาณาจักร

เมื่อปี พ.ศ. 2522 จึงได้มีการกร่างพระราชบัญญัติทนายความขึ้นใหม่ เพื่อเป็นการเรียกร้องเพื่อให้ได้มาซึ่งสภาทนายความ โดยร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2523 และได้นำเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป โดยใช้ระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 จนถึงปี พ.ศ. 2528 และมีผลบังคับใช้เป็นพระราชบัญญัติทนายความฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2528

โดยพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1) มาตราที่ 6 ของพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติให้มี “สภาทนายความ” ขึ้น ทำให้ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา “สภาทนายความ” จึงเป็นสถาบันนิติบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยทนายความและมีอยู่เพื่อทนายความตามหลักพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ

2) การเปลี่ยนแปลงอำนาจในการจดทะเบียนและควบคุมมารยาททนายซึ่งแต่เดิมเป็นอำนาจของนิติบัณฑิตยสภาโดยการเปลี่ยนแปลงนี้จึงทำให้สภาทนายความเป็นผู้มีอำนาจจดทะเบียนออกใบอนุญาตว่าความและมีหน้าที่ควบคุมมารยาททนายความ

³⁷ บทบาททนายความในกระบวนการยุติธรรม. สืบค้น 30 มิถุนายน 2558, จาก

3) การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็น ทนายความเพิ่มเติม กล่าวคือ นอกจากจะเป็นผู้สำเร็จปริญญานิติศาสตร์ ยังต้องผ่านการฝึกอบรม มารยาททนายความ หลักปฏิบัติเบื้องต้นในการว่าความ และการประกอบวิชาชีพทางกฎหมายตาม ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยการฝึกอบรมวิชาว่าความ นอกจากนี้แล้วพระราชบัญญัติฉบับนี้ยัง ส่งผลให้ไม่มีทนายความชั้นสองอีกต่อไป เนื่องจากผู้ที่เป็นทนายความชั้นสองอยู่ก่อนวันที่ พระราชบัญญัติฉบับนี้บังคับใช้ให้ถือว่าเป็นผู้ที่ได้จดทะเบียนและได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ และมีสิทธิขอต่ออายุใบอนุญาต หรือขอจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ได้

4) มีการกำหนดให้มีกองทุนสวัสดิการทนายความ เพื่อช่วยเหลือทนายความที่ได้รับ ความเดือดร้อนหรือทายาทของทนายความที่ถึงแก่ความตาย ซึ่งได้รับความเดือดร้อนให้ได้รับเงิน สงเคราะห์จากกองทุนสวัสดิการทนายความ นอกจากนี้บทบัญญัติที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งก็คือ การ กำหนดให้มีคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายรวมทั้งการจัดให้มีกองทุนสำหรับ ช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายด้วย³⁸

2.1) องค์การที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพทนายความ

1) สภาทนายความ

ในปัจจุบันวิชาชีพทนายความในประเทศไทยจึงอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 โดยมีสภาทนายความอันมีสถานะเป็นนิติบุคคลเป็นผู้ที่กำกับวิชาชีพทนายความใน ประเทศไทย โดยวัตถุประสงค์ของของสภาทนายความได้แก่การส่งเสริมการศึกษาและการ ประกอบวิชาชีพทนายความ, การควบคุมมารยาทของทนายความ, การส่งเสริมความสามัคคีและ ผดุงเกียรติของสมาชิกสภาทนายความ, การส่งเสริมและจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกสภาทนายความ และการส่งเสริมช่วยเหลือแนะนำ เผยแพร่ และให้การศึกษแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย ๆ นอกจากนี้สภาทนายความยังเป็นผู้ที่มีอำนาจในการจดทะเบียนและออกใบอนุญาตทนายความ และดำเนินการต่าง ๆ ใดให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภาทนายความ

โดยสภาทนายความนั้นความประกอบไปด้วยสองส่วนด้วยกันคือ คณะกรรมการสภา ทนายความและสมาชิกสภาทนาย โดยตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตราที่ 14 ได้ บัญญัติถึงคณะกรรมการสภาทนายไว้ว่า ให้มีคณะกรรมการหนึ่งคณะหนึ่งในสภาทนายความ ซึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการสภาทนายความ” ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากกระทรวงยุติธรรมหนึ่งคน และผู้แทนจากนิติบัณฑิตยสภาหนึ่งคน เป็นกรรมการและนายกและกรรมการอื่นอีกไม่เกิน

³⁸ ประวัติความเป็นมาการก่อตั้ง “สภาทนายความ.” สืบค้น 11 พฤษภาคม 2558, จาก

ยี่สิบสามคนซึ่งสมาชิกสภาทนายความทั่วประเทศได้เลือกตั้งขึ้น โดยกรรมการดังกล่าวต้องกล่าวไม่น้อยกว่าเก้าคนจะต้องมีสำนักงานประจำอยู่ตามภาคต่าง ๆ ตามพระราชกฤษฎีกาตั้งอธิบดีผู้พิพากษาภาค ภาคละหนึ่งคน และในส่วนของสมาชิกสภาทนายความก็ได้แก่ทนายความไทยทุกคนที่ได้รับจดทะเบียนและได้รับใบอนุญาตให้เป็นทนายความตามพระราชบัญญัตินี้ทุกคน

3) หลักเกณฑ์ในการประกอบวิชาชีพทนายความ

สำหรับการจดทะเบียนและรับใบอนุญาตทนายความ พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ได้บัญญัติถึงเรื่องดังกล่าวไว้ในหมวดที่ 4 “การจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความ” ทั้งนี้มาตราที่ 34 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดไว้ว่าการรับจดทะเบียนและออกใบอนุญาต รวมถึงการต่ออายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง(กฎกระทรวง ฉบับที่ 2(พ.ศ. 2528)) ทั้งนี้จากเนื้อแบบคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความได้กำหนดถึงคุณสมบัติของผู้ขอจดทะเบียนในข้อ (6) ซึ่งกำหนดว่าผู้ขอจดทะเบียนต้องผ่านการฝึกอบรมมารยาททนายความ หลักปฏิบัติเบื้องต้นในการว่าความ และการประกอบอาชีพทางกฎหมายตามข้อบังคับสภาทนายความ หรือ หลักฐานที่แสดงว่าได้ผ่านการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ทั้งนี้การกำหนดถึงคุณสมบัติดังกล่าวจึงทำให้ผู้ที่มีความประสงค์ที่จะจดทะเบียนและรับใบอนุญาตทนายความีวิธีการในการได้มาซึ่งใบอนุญาตทนายความในทางปฏิบัติดังนี้

1) การสอบผ่านหลักสูตรการอบรมวิชาว่าความของสภาทนายความ หรือเรียกว่า “ตัวรุ่น” ทั้งนี้เหตุผลการเรียกชื่อดังกล่าวมาจากการที่การสอบดังกล่าวจะเปิดสอบเป็นรุ่น ๆ ไป หรือ

2) การสอบผ่านการทดสอบผู้ฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความ ครบ 1 ปีหรือที่เรียกว่า ตัวปี ทั้งนี้เหตุผลของชื่อดังกล่าวมาจากการที่ต้องฝึกหัดงานครบ 1 ปีจึงจะไปขอรับการทดสอบดังกล่าวได้

โดยคุณสมบัติเบื้องต้นในการสมัครเป็นทนายความตามมาตราที่ 35ของพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ดังนี้คือ

- (1) ต้องมีสัญชาติไทย
- (2) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาต
- (3) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรืออนุปริญญาทางนิติศาสตร์จากสถาบันที่สภาทนายความอนุมัติ
- (4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีและไม่เป็นผู้ได้กระทำการใดซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่น่าไว้วางใจในความซื่อสัตย์สุจริต

(5) ไม่อยู่ในระหว่างต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือเป็นบุคคลล้มละลาย

(6) ไม่เป็นโรคติดต่อซึ่งเป็นที่รังเกียจแก่สังคม

และเมื่อสมัครกับสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความ แห่งสภานายความแบบ

(1) ตัวรุ่น ผู้สมัครต้องสมัครอบรมวิชาว่าความกับสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความซึ่งสำนักอบรมจะเปิดเป็นรุ่น ๆ ไป ซึ่งรายละเอียดจะติดตามได้ที่สภานายความซึ่งช่วงแรกนั้นจะเป็นการอบรมภาคทฤษฎี 6 เดือนและเมื่อสอบผ่านภาคทฤษฎี ก็จะได้ฝึกภาคปฏิบัติ อีก 6 เดือนโดยฝึกกับสำนักงานทนายความที่เราแจ้งเอาไว้ หรือจะให้ทางสำนักอบรมหาสำนักงานทนายความให้ก็ได้ และภายหลังหากสอบภาคปฏิบัติผ่าน ก็จะต้องทำการสอบสัมภาษณ์ หรือ

(2) ตัวปี ผู้สมัครต้องฝึกงานในสำนักงานทนายความจนครบ 1 ปีแล้วไปลงทะเบียนสอบ ผู้สมัครต้องแจ้งต่อสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความก่อนที่จะฝึกว่าจะฝึกที่สำนักงานใด และถ้าสอบผ่านแล้ว ก็จะมีการสอบสัมภาษณ์ต่อไป

ทั้งนี้ไม่ว่าการสมัครดังกล่าวจะเป็นแบบตัวปี หรือตัวรุ่น หากเมื่อสอบผ่านการสอบทั้งหมดในประเภทของการสมัครของตนแล้วจะต้องเข้ารับการอบรมจริยธรรมและมารยาททนายความตามกำหนดวันที่สำนักฝึกอบรมฯประกาศกำหนด โดยผู้ที่ผ่านการอบรมจริยธรรมและมารยาททนายความดังกล่าวจึงจะถือว่าเป็นผู้ผ่านการอบรมวิชาว่าความ และมีสิทธิ์ในการยื่นคำขอจดทะเบียน เพื่อรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทนายความต่อไป ทั้งผู้สมัครทั้งสองประเภทต่างมีศักดิ์และสิทธิของการเป็นทนายความเท่าเทียมกันทุกประการ

2) กฎเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติตาม

ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นว่าสภานายความเป็นหน่วยงานที่ควบคุมและดูแลมารยาทของทนายความโดยตรง โดยมีคณะกรรมการสภานายความเป็นผู้ออกข้อบังคับแห่งสภานายซึ่งเรียกว่า“ข้อบังคับสภานายความว่าด้วยมารยาททนายความ พ.ศ. 2529” โดยอาศัยอำนาจความตามมาตรา 27 (3) (จ) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการของสภานายความมีอำนาจในการออกข้อบังคับสภานายความเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ได้ โดยต้องเป็นเรื่องอันอยู่ในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของสภานายความ หรือ อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภานายความตามกฎหมายอื่น รวมทั้งการแต่งตั้ง การบังคับบัญชา การรักษาวินัย และการออกจากตำแหน่งของพนักงานสภานายความ และมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันก็ได้กำหนดถึงข้อบังคับว่าด้วยมารยาททนายความ โดยได้บัญญัติไว้ว่า ทนายความต้องประพฤติตนตามข้อบังคับว่าด้วยมารยาททนายความ หากทนายความผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับที่สภานายความตราขึ้นให้ถือว่าทนายความผู้นั้นประพฤติผิดมารยาททนายความในมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติ

ทนายความ ได้กำหนดถึงข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความว่าประกอบไปด้วยเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) มรรยาทของทนายความต่อศาลและในศาล
- 2) มรรยาทของทนายความต่อตัวความ
- 3) มรรยาทของทนายความต่อตัวทนายความด้วยกัน
- 4) มรรยาทของทนายความต่อประชาชนผู้มีอรรถคดี
- 5) มรรยาทเกี่ยวกับความประพฤติของทนายความ
- 6) การแต่งกายของทนายความ และการปฏิบัติตามคำสั่งของของคณะกรรมการ

มรรยาททนายความ คณะกรรมการ หรือสภานายกพิเศษ แล้วแต่กรณี

3) บทลงโทษ

โดยโทษของการผิดมรรยาททนายความนั้นได้บัญญัติไว้ในมาตราที่ 52 ของพระราชบัญญัติเดียวกันซึ่งได้บัญญัติให้โทษผิดมรรยาทมี 3 สถานด้วยกันได้แก่

- (1) ภาคทัณฑ์
- (2) ห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกิน 3 ปี
- (3) ลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ

โดยผู้ซึ่งมีอำนาจในการอำนาจในการพิจารณาคดี จำหน่ายคดี ยกคำกล่าวหา หรือสั่งลงโทษ กับทนายความที่ถูกกล่าวหาอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่คณะกรรมการมรรยาททนายความตามมาตรา 54 ทั้งนี้ในกรณีที่มีเหตุอันควรงดโทษหรือ เป็นกรณีความประพฤติผิดมรรยาททนายความเล็กน้อยและเป็นความผิดครั้งแรก คณะกรรมการมรรยาททนายความอาจจะงดโทษให้โดยถือว่ากล่าวตักเตือนแทน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้ก่อนก็ได้

3.1.10.2 พระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2507

พระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2507 ถูกตราขึ้นโดยจอมพล ถนอม กิตติขจร เพื่อจัดตั้งเนติบัณฑิตยสภาในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยเนติบัณฑิตยสภาเป็นองค์การอิสระ ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมการศึกษาวิชานิติศาสตร์ การประกอบอาชีพทางกฎหมาย การจัดหาทุนเพื่อการนั้น ตลอดจนส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิก³⁹

³⁹ เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2558, จาก https://th.wikipedia.org/wiki/เนติบัณฑิตยสภา_ในพระบรมราชูปถัมภ์

3.1.10.3 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว โดยกำหนดเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจ รวมถึงการขอใบอนุญาตและหนังสือรับรองเพื่อประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรไทย โดยกฎหมายดังกล่าวอนุญาตให้คนต่างด้าวสามารถเข้ามาประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรไทยได้ ยกเว้นแต่การประกอบธุรกิจที่อยู่ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ ที่ห้ามคนต่างด้าวประกอบกิจการ⁴⁰

ทั้งนี้สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มีอยู่สองข้อด้วยกัน โดยข้อแรกคือการกำหนดนิยามของ“คนต่างด้าว”ซึ่งต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ และข้อสองคือการกำหนดรายการประเภทธุรกิจที่ห้ามคนต่างด้าวประกอบการตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

1) นิยามของ “คนต่างด้าว”

“คนต่างด้าว” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ได้แก่

- (1) บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย
- (2) นิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย
- (3) นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย แต่มีบุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย หรือนิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทยถือหุ้น หรือลงทุนตั้งแต่ครั้งหนึ่งของหุ้นหรือทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น
- (4) ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน (แม้จะมีคนต่างด้าวลงทุนอยู่เล็กน้อยไม่ถึงครั้งหนึ่ง) แต่มีบุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ
- (5) นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย แต่มีบุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย หรือนิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย หรือนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย แต่มีสถานะเป็นคนต่างด้าว ตาม (3) หรือ (4) ถือหุ้น หรือลงทุนตั้งแต่ครั้งหนึ่งของหุ้นหรือทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น

⁴⁰ สรุปและวิเคราะห์พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2558, จาก <http://tdri.or.th/priority-research/foreignbusinessact/>

2) บัญชีท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

บัญชีท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เป็นการกำหนดรายการประเภทธุรกิจที่ห้ามคนต่างด้าวประกอบการ โดยแบ่งออกเป็น 3 บัญชีย่อยดังนี้⁴¹

(1) บัญชีหนึ่ง เป็นธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบกิจการด้วยเหตุผลพิเศษ เช่น การทำกิจการหนังสือพิมพ์ การทำกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ และ การทำนา ทำไร่ หรือทำสวน เป็นต้น

(2) บัญชีที่สอง เป็นธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศ เช่น การผลิต การจำหน่าย การซ่อมบำรุง อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ดินปืน วัตถุระเบิด หรือมีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี หัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น การค้าของเก่า หรือศิลปวัตถุ ซึ่งเป็นงานศิลปกรรม หัตถกรรมของไทย หรือมีผลกระทบต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การผลิตน้ำตาลจากอ้อย การทำนาเกลือ และ

(3) บัญชีที่สาม เป็นธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าว เช่น การเลี้ยงสัตว์ และการผลิตแป้งจากข้าวและพืชไร่ และการทำประมง เฉพาะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นต้น

โดยมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวยังได้กำหนดห้ามคนต่างด้าวประกอบธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชีหนึ่ง ขณะที่การประกอบธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชีที่สองที่สามนั้น คนต่างด้าวที่ต้องการประกอบธุรกิจต้องได้รับการอนุญาตเสียก่อน ทั้งนี้ การขออนุญาตประกอบธุรกิจในบัญชีที่สอง ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรี ส่วนการขออนุญาตประกอบธุรกิจที่กำหนดในบัญชีสาม ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

3.1.10.4 พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

ในปัจจุบัน อาชีพนักกฎหมายอื่น ๆ เช่น ที่ปรึกษาทางกฎหมาย ยังไม่หน่วยงานใดเข้ามาเป็นผู้ดูแล ซึ่งเรื่องดังกล่าวอาจเกิดเป็นปัญหาได้ในอนาคต เนื่องด้วยในปัจจุบันมีชาวต่างชาติจำนวนมากที่ประกอบวิชาชีพเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายให้แก่บริษัทที่ปรึกษาทางกฎหมายในราชอาณาจักรไทย โดยที่ไม่มีหน่วยงานใดควบคุมที่ปรึกษากฎหมายเหล่านี้ นอกจากนี้ก็ยังมีบทบาทใด ๆ หากที่ปรึกษาเหล่านี้สร้างความเสียหายแก่ประชาชนหรือประพฤติดิฉิมรรยาทของการเป็นนักกฎหมายในทางใด ๆ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วในกฎหมายของราชอาณาจักรไทยได้มีการกำหนดงานและอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวประกอบอาชีพไว้ในพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพ

⁴¹ สรุปและวิเคราะห์พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2558, จาก <http://tdri.or.th/priority-research/foreignbusinessact/>

และวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ ซึ่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวได้มีเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 ซึ่งในปัจจุบันเรื่องของการจำกัดวิชาชีพบางวิชาชีพก็ยังมีอยู่ในสังคมไทยและเป็นไปตามกฎหมาย ทั้งนี้พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ได้กำหนดเรื่องดังกล่าวดังนี้

ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติไว้ว่า งานใดที่คนต่างด้าวอาจทำได้ในท้องที่ใด เมื่อใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยคำนึงถึงความมั่นคงของชาติ โอกาสในการประกอบอาชีพของคนไทยและความต้องการแรงงานต่างด้าวที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันระหว่างคนต่างด้าวทั่วไปกับคนต่างด้าวตามมาตรา 13 และมาตรา 14 ก็ได้

อย่างไรก็ตามเนื่องด้วยขณะนี้ในปัจจุบันยังไม่ได้มีการออกกฎกระทรวงใด ๆ ตามมาตรา 7 จึงทำให้ต้องนำมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันมาใช้

ดังกล่าวมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติให้ออกกฎกระทรวงกำหนดงานที่คนต่างด้าวอาจทำได้ตามมาตรา 7 ให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และในระหว่างที่ยังไม่มีกฎกระทรวงตามมาตรา 7 ให้นายทะเบียนอนุญาตให้คนต่างด้าวทำงานใด ๆ ได้ เว้นแต่งานที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521

3.1.10.5 พระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522

จากบทบัญญัติดังกล่าวในมาตรา 57 ของพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 จึงทำให้เราต้องยกพระราชกฤษฎีกา กำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 ที่ออกมาโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 159 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 มาใช้ประกอบในเรื่องดังกล่าว

โดยเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกานี้ ก็เนื่องมาจากการที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 แทนประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 322 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 และในการนี้ จำเป็นต้องกำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำใหม่ ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และโดยที่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้บัญญัติว่าการกำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา จึงมีจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้ขึ้นซึ่งในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกา “กำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522” ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนถึงงานกฎหมายในข้อที่ (39) “งานให้บริการทางกฎหมายหรืออรรถคดี” ประกอบกับเอกสารร่างคานิยามอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าว

ทำของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงทำให้คำนิยามของ “งานให้บริการทางกฎหมายหรืออรรถคดี” ว่าเป็นงานอันได้แก่ งานให้คำปรึกษา แนะนำทางกฎหมาย และงานให้บริการทางกฎหมายอื่น ๆ แก่ ผู้ต้องการเช่น รับเป็นทนายว่าความในคดีอาญา และคดีแพ่ง ทำแทนลูกความในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกฎหมาย รับร่างสัญญา หรือทำเอกสารเกี่ยวกับกฎหมาย เป็นต้น

อย่างไรก็ตามพระราชกฤษฎีกา กำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 ก็ได้ให้ข้อยกเว้นสำหรับงานให้บริการทางกฎหมายหรืออรรถคดี ซึ่งก็คือ

1) งานปฏิบัติหน้าที่อนุญาโตตุลาการ

2) งานว่าต่างแก้ต่างในชั้นอนุญาโตตุลาการ ถ้ากฎหมายซึ่งใช้บังคับแก่ข้อพิพาท ที่พิจารณาโดยอนุญาโตตุลาการนั้นมีใช้กฎหมายไทย หรือเป็นกรณีที่ไม่ต้องขอบังคับคำชี้ขาดของ อนุญาโตตุลาการนั้นในราชอาณาจักรไทย

ดังนั้นจึงหมายความว่ากรให้บริการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางกฎหมายที่ไม่ใช่การปฏิบัติ หน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการหรืองานว่าต่างแก้ต่างในชั้นอนุญาโตตุลาการที่มีใช้กฎหมายไทย ชาวต่างชาติที่ไม่ใช่คนไทยจะไม่สามารถประกอบอาชีพนักกฎหมายได้ตามกฎหมายนี้

3.2 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักกฎหมายความของสหภาพยุโรป

การศึกษาเรื่องมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักกฎหมายในกลุ่มสหภาพ ยุโรป จะสามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ นักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้

3.2.1 ลักษณะทั่วไปของสหภาพยุโรป

สหภาพยุโรป (European Union: EU) เป็นการรวมกลุ่มทางสหภาพทางเศรษฐกิจและการ เมืองเช่นเดียวกับกับประชาคมอาเซียน ทั้งนี้สหภาพยุโรปประกอบด้วยรัฐสมาชิก 28 ประเทศ ด้วยกันซึ่งประเทศสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในทวีปยุโรป

สหภาพยุโรปถือกำเนิดขึ้นจากประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป (European Coal and Steel Community: ECSC) ในปี พ.ศ. 2494 และได้พัฒนาต่อมาเป็นประชาคมเศรษฐกิจ ยุโรป (European Economic Community: EEC) ในปี พ.ศ. 2501 และในภายหลังเมื่อประเทศสมาชิก ของประชาคมเศรษฐกิจดังกล่าวได้ลงนามในสนธิสัญญามาสทริชต์⁴² หรือชื่ออย่างเป็นทางการว่า สนธิสัญญาว่าด้วยสหภาพยุโรป ซึ่งสนธิสัญญาดังกล่าวส่งผลให้สหภาพยุโรปถูกจัดตั้งขึ้นและ นำไปสู่การก่อตั้งเงินสกุลเดียวของยุโรป คือ ยูโร เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 และในภายหลัง

⁴² สหภาพยุโรป. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2558, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/สหภาพยุโรป>

ก็ได้เกิดสนธิสัญญาลิสบอนขึ้นเพื่อแก้ไขหลักพื้นฐานของรัฐธรรมนูญของสหภาพยุโรปในปี พ.ศ. 2552

ในด้านการปกครอง สหภาพยุโรปดำเนินการผ่านระบบของคํารออิสระที่รัฐสมาชิกได้สร้างขึ้นมา ซึ่งมีอำนาจเหนือรัฐสมาชิกใดรัฐหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งนี้สถาบันที่สำคัญของสหภาพยุโรปได้แก่คณะกรรมการยุโรป คณะรัฐมนตรีสหภาพยุโรป สภายุโรป ศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรป และธนาคารกลางยุโรป

สหภาพยุโรปได้พัฒนาระบบตลาดเดียวโดยใช้กฎหมายที่เป็นมาตรฐานใช้บังคับกับรัฐสมาชิกทุกรัฐในพื้นที่เชิงเงิน (รวม 22 รัฐสหภาพยุโรป และ 4 รัฐนอกสหภาพยุโรป) โดยได้มีการยกเลิกการควบคุมหนังสือเดินทาง อีกทั้งนโยบายของสหภาพยุโรปยังมุ่งเน้นในเรื่องของการเคลื่อนย้ายบุคคล สินค้า บริการและทุนอย่างเสรี ทางด้านกฎหมายได้มีการตรากฎหมายในกิจการยุติธรรมและมหาดไทย รวมถึงนโยบายทางการค้า การเกษตรกรรม การประมงและการพัฒนาภูมิภาคร่วมกัน นอกจากนี้ยังได้มีการจัดตั้ง ยูโร โซน ซึ่งเป็นสหภาพการเงินในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งประกอบด้วยรัฐสมาชิก 17 ประเทศ

สำหรับทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือประชาคมเศรษฐกิจอื่น ๆ สหภาพยุโรปได้พัฒนาบทบาทความสัมพันธ์ผ่านนโยบายการต่างประเทศและความมั่นคงร่วมโดยได้มีการสถาปนาคณะผู้แทนทางการทูตถาวรทั่วโลก และมีผู้แทนของสหภาพยุโรปที่องค์กรสหประชาชาติ องค์กรการค้าโลก จี 8 และจี 20

ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นถึงนโยบายของสหภาพยุโรปที่มุ่งเน้นในเรื่องการเคลื่อนย้ายบุคคล สินค้า บริการและทุนอย่างเสรี ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้เกิดหลักการการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของแรงงาน ซึ่งเป็นหลักสำคัญข้อหนึ่งที่ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 45 ในสนธิสัญญาดังกล่าวถูกพัฒนาขึ้นจากกฎหมายลำดับที่สองและฎีกาจากคดีความต่าง ๆ ในศาลยุติธรรม ซึ่งได้กำหนดให้พลเมืองของสหภาพยุโรปมีสิทธิต่าง ๆ ดังนี้⁴³

- 1) สิทธิในการทำงานในประเทศอื่น ๆ ในสหภาพยุโรป สามารถทำได้โดยไม่ต้องใช้ใบอนุญาตทำงาน (Work Permit)
- 2) สามารถมีสิทธิอยู่อาศัยในประเทศที่เข้าไปทำงานได้
- 3) สิทธิในการพำนักอาศัยอยู่ในประเทศได้ไปทำงานถึงแม้ว่าการว่าจ้างนั้นจะสิ้นสุดลงไปแล้ว

⁴³ Free Movement - EU nationals. Retrieved May 11, 2015, from

4) สิทธิในการได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันเสมือนคนในชาติในประเทศสมาชิกของ สหภาพยุโรปทั้งแห่งของ สภาพความเป็นอยู่ในการทำงานหรือผลประโยชน์อื่นใดที่ควรได้รับ ทั้งในเรื่องการสังคมสงเคราะห์หรือภาษี

5) พลเมืองสหภาพยุโรปมีสวัสดิการสังคมชนิด ต่าง ๆ ที่จะโอนไปคุ้มครองผู้ที่ได้ออกไปทำงานในประเทศของสมาชิกสหภาพยุโรปตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

อย่างก็ตามสำหรับในบางสาขาวิชาชีพ ผู้ที่ต้องการออกไปทำงานในต่างประเทศ มีความจำเป็นที่จะต้องติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศนั้น ๆ ก่อนเพื่อขอการรับรองคุณสมบัติในวิชาชีพของตนก่อนที่จะสามารถไปทำงานในประเทศนั้น ๆ ได้

3.2.2 หลักการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของวิชาชีพ

ตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้นถึงการประกอบวิชาชีพหรือการทำงานบริการในบางสาขาวิชาชีพในสหภาพยุโรป หากวิชาชีพดังกล่าวเป็นวิชาชีพที่มีกฎหมายควบคุม พลเมืองของสหภาพยุโรปที่มีความประสงค์ที่จะเดินทางไปทำงานในประเทศอื่นในสหภาพยุโรปก็มีความจำเป็นที่จะต้องทำตามกฎระเบียบที่ได้วางไว้สำหรับเรื่องดังกล่าว เช่นการขอแลกเปลี่ยนคุณสมบัติหรือขอคำรับรองคุณสมบัติในวิชาชีพของตนต่อหน่วยงานที่มีอำนาจตัดสินในเรื่องดังกล่าวในประเทศผู้รับ โดยทั้งนี้กฎระเบียบทั้งหลายได้ถูกกำหนดตามกฎหมายสหภาพยุโรปในเรื่องการรับรองวิชาชีพ โดยกฎระเบียบดังกล่าวได้แก่กฎ 2005/36/EC ซึ่งว่าด้วยการรับรองคุณสมบัติของวิชาชีพ (The Recognition of Professional Qualifications) ซึ่งกฎดังกล่าวมีผลบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. 2550 และได้ถูกปรับปรุงแก้ไขเรื่อยมาหลายครั้ง

1) ระบบทั่วไปในการรับรองคุณสมบัติของวิชาชีพ⁴⁴

ระบบทั่วไปของการรับรองหลักฐานในการทำงานเพื่อนำใช้ในประเทศผู้รับนั้นได้ถูกบัญญัติไว้ใน บทที่ 1 ในหัวข้อที่ 3 ของกฎ 2005/36/EC โดยกฎหมายได้แบ่งกลุ่มของคุณสมบัติของวิชาชีพออกเป็น 5 ระดับด้วยกันตามมาตรา 11 เพื่อที่จะสามารถนำคุณสมบัติในแต่ละแบบมาเปรียบเทียบกันได้

โดยทั่วไปนั้นคุณสมบัติทางวิชาชีพจะได้รับการรับรองก็ต่อเมื่อระดับคุณสมบัติในวิชาชีพของผู้ออกไปทำงานอย่างน้อยเทียบเท่าหรือมากกว่ากับระดับที่ต่ำที่สุดของประเทศผู้รับ นอกจากนี้แล้ว การรับรองคุณสมบัติทางวิชาชีพดังกล่าวยังใช้สำหรับผู้ออกไปทำงานในต่างประเทศ แต่ภายในประเทศของเขา วิชาชีพดังกล่าวไม่มีกฎหมายควบคุมเป็นพิเศษ ทั้งนี้ผู้ออกไปทำงานต้องประกอบวิชาชีพดังกล่าวอย่างเต็มเวลาเป็นเวลา 2 ปี

⁴⁴ *The general system.* Retrieved May 11, 2015, from http://ec.europa.eu/growth/single-market/services/qualifications/directive-in-practice/general-system/index_en.htm

ภายใต้เงื่อนไขที่ถูกระบุไว้โดยเฉพาะตามมาตรา 14 ประเทศผู้รับอาจกำหนดให้มีการใช้มาตรการทดแทนเช่นการฝึกงานเพื่อปรับตัวเป็นเวลา 3 ปี หรือการทดสอบความถนัด โดยมาตรการดังกล่าวต้องขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในวิชาชีพของผู้นั้น อีกทั้งผู้ที่จะออกไปทำงานจะเป็นผู้ที่มีสิทธิในการตัดสินใจที่จะฝึกงานเพื่อปรับตัวเป็นเวลา 3 ปี หรือทำการทดสอบความถนัด อย่างไรก็ตาม นอกจากนี้สำหรับวิชาชีพที่มีความจำเป็นในการต้องมีความรู้เรื่องกฎหมายภายในประเทศ หน่วยงานที่ดูแลเรื่องดังกล่าวในแต่ละประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปสามารถกำหนดมาตรการสำหรับเรื่องดังกล่าวโดยใช้การฝึกงานหรือการทำการทดสอบความถนัด อย่างไรก็ตามก็ได้ แต่ทั้งนี้ประเทศในสหภาพยุโรปใดที่จะตั้งข้อกำหนดดังกล่าวมีความจำเป็นที่จะต้องหารือกับประเทศอื่น ๆ และกรรมการในสหภาพยุโรปก่อนเท่านั้น

2) วิชาชีพที่มีกฎหมายควบคุม⁴⁵

วิชาชีพที่มีกฎหมายควบคุมในการเคลื่อนย้ายแรงงานมักเป็นวิชาชีพที่ต้องมีปริญญาเฉพาะด้านหรือต้องผ่านการทดสอบพิเศษหรือในการที่จะประกอบวิชาชีพนั้นได้และมีความจำเป็นที่จะต้องลงทะเบียนกับทางการก่อนจึงจะสามารถประกอบวิชาชีพดังกล่าวได้

อย่างไรก็ตามวิชาชีพที่มีกฎหมายควบคุมนั้นแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป วิชาชีพที่มีกฎหมายควบคุมในบางประเทศอาจจะไม่ถูกกฎหมายควบคุมในบางประเทศก็สามารถเป็นไปได้ โดยเรื่องดังกล่าวอาจแบ่งได้เป็นสองกรณีดังนี้

1) กรณีที่วิชาชีพดังกล่าวไม่ถูกกฎหมายควบคุมในประเทศของผู้เดินทางแต่ถูกกฎหมายควบคุมในประเทศผู้รับ ทำให้ผู้ที่ออกไปทำงานในต่างประเทศมีความจำเป็นที่จะต้องพิสูจน์ว่าตนที่ประกอบวิชาชีพของตนเป็นเวลา 2 ปีภายในเวลา 10 ที่ผ่านมา จึงจะสามารถประกอบวิชาชีพของตนในต่างประเทศได้

2) กรณีที่วิชาชีพดังกล่าวถูกกฎหมายควบคุมในประเทศของตน แต่ไม่ได้มีการควบคุมในประเทศผู้รับ กรณีนี้ผู้ที่เดินทางไปทำงานสามารถทำงานดังกล่าวได้เลย โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขทั่วไปเสมือนคนในชาตินั้น

⁴⁵ *Regulated professions*. Retrieved May 11, 2015, from

2.1) การรับรองคุณสมบัติทางวิชาชีพ

การเข้าไปทำงานสำหรับวิชาชีพที่มีกฎหมายควบคุมในประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปขึ้นสามารถแบ่งออกเป็นสองแบบด้วยกันคือ⁴⁶

หนึ่ง การย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศผู้รับและประกอบวิชาชีพ ในกรณีนี้ผู้ที่เข้ามาประกอบวิชาชีพมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการรับรองคุณสมบัติทางวิชาชีพในประเทศนั้น ๆ ก่อนจึงสามารถทำงานได้ และ สอง การเดินทางเข้าประเทศผู้รับเพื่อให้บริการทางวิชาชีพโดยชั่วคราว ในกรณีนี้ผู้ที่เข้ามาให้บริการมีความจำเป็นในการทำคำแถลงการณ์เบื้องต้นเกี่ยวกับคุณสมบัติของตนเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น อย่างไรก็ตามหากวิชาชีพดังกล่าวเกี่ยวข้องกับสุขภาพหรือความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด ประเทศผู้รับนั้นอาจมีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้มาให้บริการวิชาชีพก่อนก็ได้

1) การย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศผู้รับและประกอบวิชาชีพ

ในกรณีที่ผู้ต้องการย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศผู้รับและประกอบวิชาชีพซึ่งมีกฎหมายควบคุมวิชาชีพดังกล่าวไว้ ผู้ที่ย้ายเข้ามาทำงานมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการรับรองคุณสมบัติอย่างสมบูรณ์ในวิชาชีพนั้นก่อนที่จะสามารถทำงานได้ และเมื่อทางการของประเทศผู้รับได้รับรองคุณสมบัติในวิชาชีพดังกล่าวแล้ว ผู้ย้ายเข้ามาจึงจะสามารถประกอบวิชาชีพนั้นได้ โดยจะได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันเสมือนคนในชาติที่ได้ผ่านการรับรองมาเช่นกัน

อย่างที่ได้อธิบายไว้ในข้างต้นหากภายในประเทศของผู้ที่ต้องการจะออกเดินทางไปทำงานไม่มีกฎหมายควบคุมสำหรับวิชาชีพนั้น ซึ่งทำให้ผู้ที่ต้องการจะไปทำงานไม่มีหนังสือรับรองปริญญาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนั้น หรือไม่มีหลักฐานใด ๆ ซึ่งแสดงถึงความเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพนั้น ๆ ผู้นั้นอาจเป็นพิศุจน์โดยใช้หลักฐานว่าเขาได้ประกอบวิชาชีพนั้นมาเป็นเวลาอย่างน้อย 2 ปีภายใน 10 ปีที่ผ่านมาแทนที่เอกสารทั่วไป

1.1) ขั้นตอนและกำหนดเวลา

เมื่อผู้ที่ต้องการจะออกไปทำงานในต่างประเทศได้ยื่นเอกสารขอรับการรับรองคุณสมบัติในวิชาชีพของตนต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบในประเทศผู้รับแล้ว หน่วยงานที่มีอำนาจมีเวลา 1 เดือนในการตอบรับคำขอดังกล่าวหรือจะมีคำสั่งใด ๆ เพื่อเรียกเอกสารเพิ่มเติมและเมื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบได้รับคำขอและเอกสารครบแล้ว หน่วยงานดังกล่าวต้องตัดสินใจผลดังนี้

⁴⁶ *Recognition of professional qualifications*. Retrieved May 11, 2015, from

(1) ภายในระยะเวลา 3 เดือนหากวิชาชีพดังกล่าวเป็นวิชาชีพแพทย์ นางพยาบาล ผู้ทำคลอด สัตว์แพทย์ ผ่าตัด ทันตแพทย์ เกษษกร หรือ สถาปนิก ซึ่ง 7 วิชาชีพเหล่านี้ได้รับการรับรอง คุณสมบัติโดยอัตโนมัติตามกฎหมาย

(2) ภายในเวลา 4 เดือนสำหรับอาชีพอื่น ๆ

อย่างไรก็ตามหากหน่วยงานที่ดูแลในเรื่องการรับรองคุณสมบัติดังกล่าว เห็นว่าคุณสมบัติทางการศึกษาหรือประสบการณ์ของผู้ยื่นคำขอไม่ได้มาตรฐานสำหรับการทำงานในประเทศผู้รับ หน่วยงานดังกล่าวอาจมีมาตรการพิเศษเพื่อพิสูจน์ว่าคุณสมบัติผ่านตามข้อกำหนด ซึ่งโดยหลักการ ผู้ยื่นคำสามารถเลือกระหว่างการทดสอบความถนัดในเรื่องดังกล่าว หรือ การฝึกงานและปรับตัวในวิชาชีพดังกล่าวเป็นเวลา 3 ปี หรือในกรณีที่หน่วยงานที่ดูแลเรื่องดังกล่าวปฏิเสธคำขอของผู้ยื่นคำขอ หน่วยงานนั้นต้องให้เหตุผลในการปฏิเสธดังกล่าว

2) การเดินทางเข้าประเทศผู้รับเพื่อให้บริการทางวิชาชีพโดยชั่วคราว

สำหรับการให้บริการทางวิชาชีพชั่วคราวในประเทศอื่นในสหภาพยุโรป ในขั้นต้นแรก ผู้มีความประสงค์ดังกล่าวต้องได้รับการยอมรับในการประกอบวิชาชีพดังกล่าวในประเทศของตน ก่อน อย่างไรก็ตามผู้ยื่นคำขอไม่จำเป็นต้องประกอบวิชาชีพนั้นในขณะที่ต้องการย้ายออกมาทำงานดังกล่าวในต่างประเทศ นอกจากนี้ผู้ที่มีความประสงค์ดังกล่าวไม่มีความจำเป็นที่จะต้องยื่นเพื่อขอการรับรองในคุณสมบัติของวิชาชีพของตนในต่างประเทศ อย่างไรก็ตามผู้ที่ประสงค์จะให้บริการวิชาชีพในต่างประเทศอาจจะต้องทำคำแถลงการณ์เบื้องต้นแก่หน่วยงานที่กำกับดูแลเรื่องดังกล่าวในประเทศผู้รับ

ทั้งนี้ทางประเทศผู้รับอาจกำหนดให้ผู้ให้บริการทางวิชาชีพนั้น ยื่นคำแถลงการณ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของตนใหม่ทุก ๆ ปี ถ้าผู้ให้บริการนั้นมีความประสงค์ที่จะทำงานต่อไปในประเทศผู้รับ

2.1) คำแถลงการณ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของวิชาชีพ

ผู้ที่ประสงค์ที่จะเข้าไปให้บริการในต่างประเทศจำเป็นต้องส่งคำแถลงการณ์ไปยังหน่วยงานที่กำกับดูแลเรื่องวิชาชีพในประเทศผู้รับโดยสาระสำคัญในเอกสารควรมีดังนี้

- 1) ชื่อ นามสกุล และที่อยู่ติดต่อ
- 2) สัญชาติ
- 3) วิชาชีพของผู้ยื่นคำแถลงการณ์ในประเทศของตน และวิชาชีพที่ต้องการจะให้บริการในประเทศผู้รับ
- 4) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกันความรับผิดชอบเกี่ยวกับวิชาชีพ
- 5) การอ้างอิงถึงคำแถลงการณ์อื่น ๆ ที่ได้ถูกยื่นมาก่อนหน้านี้ในประเทศผู้รับ

ซึ่งในกรณีที่มีการส่งคำแถลงการณ์เป็นครั้งแรก หรือในกรณีที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ใด ๆ ผู้ยื่นคำขอควรแนบเอกสารเหล่านี้เข้าไปด้วย

- 1) หลักฐานของการมีสัญชาติ
- 2) หลักฐานว่าผู้ยื่นแถลงการณ์ได้รับการรับรองในการประกอบวิชาชีพในประเทศตนซึ่งเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป และไม่ถูกทางการสั่งห้ามไม่ให้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวแต่อย่างใด
- 3) หลักฐานถึงการมีคุณสมบัติในการประกอบวิชาชีพนั้น ๆ ในกรณีที่วิชาชีพดังกล่าวไม่ถูกกฎหมายควบคุมในประเทศในประเทศของผู้ยื่นคำขอ ผู้ยื่นคำขอต้องพิสูจน์ว่าตนได้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวเป็นเวลา 2 ปีภายในเวลา 10 ที่ผ่านมา

4) ถ้าวิชาชีพดังกล่าวเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย ผู้ยื่นคำขอต้องแสดงให้ว่าตนไม่เคยถูกลงโทษในการกระทำความผิดร้ายแรงใด ๆ

อย่างไรก็ดีเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานนั้นอาจต่างกันไปในแต่ละประเทศ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่กำกับดูแลในเรื่องนี้ของประเทศผู้รับ

2.2) กำหนดเวลาในการส่งคำแถลงการณ์

ในกรณีทั่วไปนั้นการส่งคำแถลงการณ์สามารถทำในเวลาใด ๆ ก็ได้ก่อนที่ผู้ยื่นคำแถลงการณ์จะเริ่มให้บริการทางวิชาชีพของตนในประเทศผู้รับ

อย่างไรก็ตามหากวิชาชีพของผู้ยื่นคำขอนั้นมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความปลอดภัยของสาธารณะ ประเทศผู้รับการจะขอตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอล่วงหน้า ซึ่งหมายความว่าผู้ยื่นคำขอยังไม่สามารถจะให้บริการในวิชาชีพของตนจนกว่าจะได้รับการอนุญาตจากทางการ

ถ้ามีความจำเป็นที่ทางการของประเทศผู้รับจะต้องตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอแถลงการณ์ การตรวจสอบดังกล่าวจะใช้เวลา 2 เดือนก่อนที่ผู้ยื่นคำขอแถลงการณ์ จะถูกกำหนดให้เลือกระหว่างการทดสอบความถนัดในเรื่องดังกล่าว หรือ การฝึกงานและปรับตัวในวิชาชีพดังกล่าว ซึ่งผู้ยื่นคำขอแถลงการณ์ ต้องทำการเลือกใด ๆ ภายในกำหนดเวลา 1 เดือน

3.2.3 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักกฎหมายของสหภาพยุโรป

เนื่องจากวิชาชีพนักกฎหมายเป็นที่วิชาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายซึ่งมีความซับซ้อนและแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ทั้งในเรื่องของระบบกฎหมาย การศึกษากฎหมาย ขั้นตอนและข้อกำหนดสำหรับการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย ทั้งนี้จึงทำให้วิชาชีพดังกล่าวเป็นวิชาชีพที่มีความเป็นอนุรักษ์นิยมมากที่สุดอาชีพหนึ่ง ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาในต้นจึงทำให้ในตอนเริ่มแรกของการเคลื่อนย้ายวิชาชีพนักกฎหมายในสหภาพยุโรปไม่ได้รับการยอมรับและไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากหน่วยงานที่มีอำนาจดูแลวิชาชีพดังกล่าวต่างไม่เห็นด้วยกับ

การเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพดังกล่าว อย่างไรก็ตามแล้วแต่เมื่อเวลาผ่านไป ความคิดในเรื่องดังกล่าวก็ได้รับการยอมรับมากขึ้น⁴⁷

เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2520 ได้เกิดข้อกำหนด 77/249/EEC ซึ่งว่าด้วยการสนับสนุนให้เกิดการบริการทางวิชาชีพทนายความอย่างเสรี ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวได้อนุญาตให้ทนายความผู้มีคุณสมบัติในการประกอบวิชาชีพในประเทศของตนสามารถใช้คุณสมบัติดังกล่าวให้บริการทางวิชาชีพในประเทศอื่น ๆ ในสหภาพยุโรปได้อย่างชั่วคราว

และในต่อมาเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541 ก็ได้เกิดข้อกำหนด 98/5/EC ซึ่งว่าด้วยการสนับสนุนการประกอบวิชาชีพทนายความอย่างถาวรในประเทศสมาชิกอื่น ๆ ของสหภาพยุโรป โดยการใช้ชื่อของคุณสมบัติวิชาชีพ (Professional Title) ที่ได้รับในประเทศของตน โดยข้อกำหนดดังกล่าวจะถูกนำไปใช้กับทนายความที่ทำงานส่วนบุคคลหรือได้รับการว่าจ้างในประเทศผู้รับ ซึ่งทนายความผู้นั้นมีหน้าที่ที่จะต้องจดทะเบียนกับหน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแลในเรื่องดังกล่าวตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้น นอกจากนี้ทนายความผู้ที่ได้ย้ายถิ่นฐานมาในประเทศผู้รับมีเพียงสิทธิในการใช้ชื่อที่แสดงถึงคุณสมบัติในวิชาชีพทนายความที่ได้รับในประเทศของตนเท่านั้น อย่างไรก็ตามข้อกำหนดนี้ ทนายความผู้นั้นสามารถการประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายของประเทศผู้รับได้ และซึ่งเมื่อทนายความดังกล่าวได้ทำงานติดต่อกันเป็นเวลา 3 ปีภายในประเทศผู้รับจะถือว่าทนายความผู้นั้นมีความสามารถเพียงพอที่จะรับชื่อที่แสดงถึงคุณสมบัติของวิชาชีพทนายความ (Professional Title) ในประเทศผู้รับโดยไม่ต้องทำการทดสอบวัดความสามารถใด ๆ

เนื่องด้วยในปัจจุบันนี้ อัตราคนในวัยทำงานในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปลดลงและความต้องการในบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพต่าง ๆ กลับสูงขึ้น โดยการคาดคะเน ระหว่างในปัจจุบันและปี พ.ศ. 2563 จะมีความต้องการในบุคลากรดังกล่าวประมาณ 16 ล้านอัตรา ดังนั้นหากเรื่องดังกล่าวได้เป็นไปตามที่คาดคะเนไว้ ในทวีปยุโรปจะเกิดช่องว่างของแรงงานขึ้น ซึ่งช่องว่างดังกล่าวอาจถูกเติมเต็มได้ด้วยการเคลื่อนย้ายแรงงานภายในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเรื่องดังกล่าวจะเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานอย่างแท้จริงหากแรงงานเหล่านี้สามารถย้ายไปทำงานในที่ที่มีความต้องการแรงงานนั้นได้ อื่นนอกจากนี้ในการเคลื่อนย้ายแรงงานนั้น หากคุณสมบัติของผู้ที่เดินทางไปทำงานสามารถได้รับการยอมรับได้อย่างรวดเร็ว สะดวก และเชื่อถือได้จะส่งผลให้ความต่อเนื่องในการดำเนินธุรกิจภายในสหภาพยุโรปจะสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคง ด้วยเหตุทั้งหมดดังที่ได้กล่าวมา

⁴⁷ *Legal Services in the European Union*. Retrieved May 12, 2015, from

http://www.academia.edu/5973133/The_most_important_rules_introduced_in_the_Lawyers_Services_Directive_77_249_EEC_

จึงทำให้คณะกรรมการสหภาพยุโรปได้นำข้อกำหนด 2005/36/EC มาใช้เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวเป็นข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการรับรองคุณสมบัติทางวิชาชีพ

อย่างไรก็ตามเนื่องจากประเด็นสำคัญของการเคลื่อนย้ายวิชาชีพทนายความในสหภาพยุโรปคือการอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพทนายความได้ ไม่ใช่การยอมรับในคุณสมบัติในวิชาชีพ⁴⁸ ข้อกำหนด 2005/36/EC จึงไม่นำมาใช้สำหรับวิชาชีพทนายความที่ได้มีข้อกำหนดเฉพาะอยู่ก่อนหน้าแล้วทั้งในเรื่องการสนับสนุนการให้บริการทางวิชาชีพทนายความอย่างเสรีตามข้อกำหนด 77/249/EEC และการสนับสนุนการประกอบวิชาชีพทนายความอย่างถาวรในประเทศสมาชิกอื่น ๆ ของสหภาพยุโรปโดยการใช้ชื่อของคุณสมบัติวิชาชีพ (Professional Title) ที่ได้รับในประเทศของตนตามข้อกำหนด 98/5/EC ยกเว้นแต่ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพทนายผู้นั้นมีความประสงค์จะชื่อที่แสดงถึงคุณสมบัติของวิชาชีพทนายความ (Professional Title) ในประเทศผู้รับ กรณีดังกล่าวจึงจะใช้หลักของการรับรองคุณสมบัติในวิชาชีพตามข้อกำหนด 2005/36/EC⁴⁹

⁴⁸ *System for the recognition of professional qualifications*. Retrieved July 7, 2015, from http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/single_market_services/c11065_en.htm

⁴⁹ *DIRECTIVE 2005/36/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL*. Retrieved July 7, 2015, from <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32005L0036>

บทที่ 4

ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วม ด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายของประเทศในกลุ่ม ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ภายในปี 2558 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) อันเป็นเสาหลักด้านหนึ่งของประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) จะได้ถูกเปิดออกอย่างสมบูรณ์เพื่อให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกิดความเจริญความมั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ อีกทั้งเกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน รวมถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยในการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint) ซึ่งเป็นแผนการด้านเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้เป็นประชาคมเศรษฐกิจที่มีความสำคัญโดยมียุทธศาสตร์ในการดำเนินการคือการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (Single Market and Single Production Base) การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูง (Competitive Economic Region) การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมกัน (Equitable Economic Development) และการเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (Integration into the Global Economy)

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงสำคัญที่จะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อพลเมืองประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายหลังการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างสมบูรณ์คือการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของแรงงานวิชาชีพซึ่งสัมพันธ์กับการเปิดเสรีด้านการค้าบริการในรูปแบบการให้บริการโดยบุคคลธรรมดา (Presence of Natural Person) ภายใต้กรอบข้อตกลงการเปิดเสรีการค้าบริการ (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) โดยกรอบข้อตกลงนี้ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาการจัดทำตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติวิชาชีพ (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) ซึ่งทุกประเทศที่เข้าร่วมทำข้อตกลงดังกล่าวจะต้องปฏิบัติตามกรอบข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้

ในปัจจุบันประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ดำเนินการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) และลงนามโดยรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนแล้วด้วยกันทั้งหมด 7 วิชาชีพและ 1 กลุ่มวิชาชีพโดยข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) คือข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาจุดยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติของผู้ทำงานด้านบริการที่จะสามารถเคลื่อนย้ายไปประกอบวิชาชีพของตนได้ใน 10 ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยข้อตกลงดังกล่าวจะทำให้การรับรองคุณสมบัติวิชาชีพโดยหน่วยงานที่มีอำนาจในประเทศ ๆ หนึ่ง จะได้รับการยอมรับโดยอีกหน่วยงานที่มีอำนาจในประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่น ๆ หากนักวิชาชีพคนนั้นมีคุณสมบัติตรงตามหลักเกณฑ์ที่ได้ถูกกำหนดไว้ภายใต้ข้อตกลง ทั้งนี้ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพมิใช่การเปิดเสรีแรงงานทั่วไป แต่เป็นการอำนวยความสะดวกให้วิชาชีพในสาขาที่มีข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติวิชาชีพสามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างสะดวกโดยยังต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ที่เข้าไปทำงาน

ดังที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างสมบูรณ์จะส่งผลอย่างมากต่อพลเมืองในประเทศไทยและในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้านการเคลื่อนย้ายวิชาชีพ นอกจากนี้นอกเหนือจากวิชาชีพที่ได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ทั้งหมด 7 วิชาชีพและ 1 กลุ่มวิชาชีพ อาจเกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานของวิชาชีพอื่น ๆ ด้วยจากการเปิดเสรีในภาคบริการ หนึ่งในวิชาชีพที่อาจเข้ามาพร้อมกับการลงทุนระหว่างประเทศก็คือวิชาชีพนักกฎหมาย อย่างไรก็ตามวิชาชีพนักกฎหมายยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีและและยังไม่ได้มีจัดทำข้อตกลงข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ในสาขาดังกล่าว ดังนั้นการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและควรได้รับการศึกษา

4.1 ปัญหาเรื่องวิชาชีพนักกฎหมายยังไม่ได้รับการสนับสนุนในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมในด้านคุณสมบัติวิชาชีพ (MRAs)

ในปัจจุบันประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) มีแผนในการจัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) เพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้ว 7 วิชาชีพและ 1 กลุ่มสาขาวิชาชีพ โดยหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกวิชาชีพ ที่จะสนับสนุนในการเคลื่อนย้ายแรงงานและจัดข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ย่อมเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคือ 1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน 2) การเป็นภูมิภาคที่มี

ขีดความสามารถในการแข่งขันสูง 3) การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน และ 4) การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

ดังนั้นเมื่อเราพิจารณาข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ 4 วิชาชีพแรกของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งก็คือ วิชาชีพวิศวกร วิชาชีพสถาปนิก วิชาชีพนักสำรวจ และ วิชาชีพพยาบาล กับวัตถุประสงค์หลักของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จะทำให้เราสามารถหาลักษณะที่ทำให้วิชาชีพดังกล่าวเป็นวิชาชีพที่ได้รับการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพดังนี้

- 1) เป็นวิชาชีพที่จำเป็นต่อการวางโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ
- 2) เป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของอาเซียน
- 3) เป็นวิชาชีพที่มีความจำเป็นในการสร้างมาตรฐานของวิชาชีพ
- 4) เป็นวิชาชีพที่ขาดแคลนในบางภูมิภาคของอาเซียน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และในอนาคตหลังจากที่ได้เกิดการรวมตัวของประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์แล้ว ด้วยการจัดการที่ดีขององค์กรที่เกี่ยวข้องภายใต้ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ส่งผลให้แรงงานวิชาชีพเหล่านี้สามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานในที่ที่มีความต้องการของแรงงานได้ซึ่งจะทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเติบโตได้อย่างมั่นคงต่อไป

อย่างไรก็ดีวิชาชีพที่มีความสำคัญแต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ก็คือวิชาชีพนักกฎหมาย ทั้งนี้มูลเหตุในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคือการที่วิชาชีพนักกฎหมายเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกทั้งเรายังสามารถอธิบายได้จากการเปรียบเทียบวิชาชีพนักกฎหมายกับลักษณะของวิชาชีพที่ได้รับการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพได้ดังนี้

- 1) เป็นวิชาชีพที่จำเป็นต่อการวางโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ

การวางโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ในการสร้างและพัฒนาประเทศสามารถแบ่งสองชนิดด้วยกันคือโครงสร้างทางกายภาพและโครงสร้างในเชิงรูปธรรมหรือโครงสร้างทางกฎหมาย โดยโครงสร้างทางกายภาพนั้นได้แก่ ถนน สะพาน ระบบขนส่ง ระบบประปา ระบบน้ำทิ้ง ระบบไฟฟ้า และ ระบบสื่อสาร และในทุก ๆ โครงสร้างที่ได้กล่าวมานี้ล้วนมีกฎหมายและระเบียบอันเป็นโครงสร้างทางกฎหมายในการควบคุมเพื่อกำหนดนโยบายขององค์กร ผู้ดูแลและวิธีการบริหาร ดังนั้นแล้วนักกฎหมายผู้มีความเชี่ยวชาญในการวางโครงสร้างในเชิงรูปธรรมจึงมีความสำคัญ

ที่จะช่วยเหลือในการกำหนดกฎระเบียบในการวางพื้นฐานโครงสร้างในการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้โครงสร้างดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานอันสำคัญของการมีตลาดและฐานการผลิตเดียวกันอีกด้วย

2) เป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของอาเซียน

การเคลื่อนย้ายของวิชาชีพนักกฎหมายอย่างเสรีภายในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้นักลงทุนจากต่างชาติทั้งในและนอกอาเซียนให้เข้ามาทำธุรกิจภายในอาเซียนมากขึ้นเนื่องจากนักลงทุนจากต่างชาติเหล่านี้เกิดความเชื่อมั่นในการค้าที่เสรี ซึ่งเรื่องดังกล่าวนี้ให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงมากขึ้น อีกทั้งนักกฎหมายเหล่านี้จะเป็นส่วนสำคัญในการติดต่อของธุรกิจทั้งภายในและระหว่างประเทศ ซึ่งย่อมจะมาพร้อมการลงทุน นอกจากนี้แล้วการเคลื่อนย้ายของแรงงานวิชาชีพนักกฎหมายไปยังที่ยังขาดแคลน ย่อมทำให้ที่ที่นั้นเกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมาก

3) เป็นวิชาชีพที่มีความจำเป็นในการสร้างมาตรฐานของวิชาชีพ

นักกฎหมายเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญในการสร้างกฎหมายเพื่อกำกับดูแลโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งยังเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของอาเซียน ดังนั้นการสร้างมาตรฐานของวิชาชีพนักกฎหมายจึงจะเป็นเรื่องที่สำคัญเพื่อความลดความเหลื่อมล้ำของความเจริญทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศสมาชิกและ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาให้วิชาชีพนักกฎหมายของอาเซียนสามารถพัฒนาตัวเองเพื่อเป็นฟันเฟืองที่สำคัญในการพัฒนาภูมิภาคนี้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจอีกด้วย

4) เป็นวิชาชีพที่ขาดแคลนในบางภูมิภาคของอาเซียน

เนื่องความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษาที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศของสมาชิกของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้วิชาชีพนักกฎหมายเป็นวิชาชีพที่ขาดแคลนในบางภูมิภาคของอาเซียน ดังนั้นการเคลื่อนย้ายของวิชาชีพนักกฎหมายในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะช่วยลดช่องว่างดังกล่าว พร้อมทั้งจะทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกิดการบูรณาการภายในภูมิภาคนี้ และพร้อมต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับภูมิภาคอื่น ๆ

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาในข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าวิชาชีพนักกฎหมายเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะตรงต่อหลักการในการจัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติวิชาชีพ (MRAs) โดยการมีอยู่ของข้อตกลงดังกล่าวจะเป็นการสนับสนุนให้แรงงานวิชาชีพนักกฎหมายสามารถเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนได้ อย่างสะดวกมากขึ้น อีกทั้งเป็นการพัฒนาให้วิชาชีพนักกฎหมายมีความเป็นมาตรฐานและยังเป็นการลดช่องว่างของความแตกต่างกันในความเจริญทางด้านกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียน นอกจากนี้การที่มีนักกฎหมายที่เป็นคนชนชาติหรือใช้

ภาษาเดียวกันในต่างประเทศ จะเป็นช่วยเหลือคนในชาติของตนเองหากมีความจำเป็นต้องการความช่วยเหลือหรือคำปรึกษาทางด้านกฎหมาย

ทั้งนี้เพื่อเป็นการผลักดันและสร้างแนวทางให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคต เราจึงควรจัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมาย โดยข้อตกลงดังกล่าวจะประกอบไปด้วยการกำหนดคุณสมบัติร่วมกันของวิชาชีพนักกฎหมายที่จะสามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนได้ และยังรวมถึง หลักเกณฑ์ กลไกในการดำเนินการ หน่วยงานที่ดูแลที่เกี่ยวข้องกับรับรองคุณสมบัติของวิชาชีพดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก็คือ การที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักกฎหมายภายในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน มีความแตกต่างกัน

4.2 ปัญหาในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ดังที่ได้กล่าวไว้ว่าปัญหาของการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคือการที่กฎหมายภายในของแต่ละประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านของระบบกฎหมาย ประเภทของวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ลักษณะงานที่ทำของนักกฎหมาย คุณสมบัติของนักกฎหมาย และที่สำคัญที่สุดคือข้อจำกัดในการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักกฎหมายใน 10 ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้พบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพนักกฎหมายนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมาก อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วประเทศส่วนใหญ่ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะแบ่งประเภทของนักกฎหมายออกเป็นสองประเภทด้วยกันคือ ทนายความและที่ปรึกษาทางกฎหมาย ซึ่งโดยส่วนมากทนายความจะเป็นนักกฎหมายที่สามารถดำเนินการในชั้นศาลได้ ซึ่งนักกฎหมายประเภทนี้กฎหมายภายในของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนส่วนใหญ่จะไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติสามารถประกอบวิชาชีพดังกล่าวได้โดยประเทศเหล่านั้นจะกำหนดคุณสมบัติของการประกอบวิชาชีพทนายความดังกล่าวว่าต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติของประเทศนั้นเท่านั้น จึงจะสามารถประกอบวิชาชีพเป็นทนายความได้

สำหรับนักกฎหมายประเภทที่สอง คือที่ปรึกษาทางกฎหมาย สำหรับที่ปรึกษาทางกฎหมาย แนวทางในการวางกฎเกณฑ์เงื่อนไขในการประกอบวิชาชีพดังกล่าวนี้มีความแตกต่างกัน

ไปในแต่ละประเทศ ในบางประเทศวิชาชีพที่ปรึกษาทางกฎหมายก็ยังได้รับการจำกัดสำหรับคนในชาติเท่านั้น โดยการออกกฎหมายอย่างชัดเจนในการห้ามคนต่างชาติในการประกอบวิชาชีพใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายซึ่งประเทศที่มีลักษณะดังกล่าวคือ ราชอาณาจักรไทย และ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามในทางกลับกัน ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนส่วนใหญ่กลับยินยอมให้ชาวต่างชาติสามารถประกอบวิชาชีพที่ปรึกษาทางกฎหมายได้ โดยมีข้อจำกัดต่าง ๆ เช่นการจำกัดขอบเขตของการประกอบวิชาชีพให้อยู่ในส่วนของกฎหมายที่เป็นกฎหมายต่างชาติ หรือกฎหมายระหว่างประเทศเท่านั้น เป็นต้น

ทั้งนี้แนวทางปฏิบัติของแต่ละประเทศในการยินยอมให้ชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายได้นั้นมีความแตกต่างกันไปดังนี้

1) ประเทศที่ไม่ยินยอมให้ชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพเป็นทนายความได้แก่

ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

1.1) ราชอาณาจักรไทย

ราชอาณาจักรไทยไม่ยินยอมให้ชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย โดยเรื่องดังกล่าวได้ถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ประกอบกับพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 ซึ่งในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับงานกฎหมายในข้อที่ (39) “งานให้บริการทางกฎหมายหรืออรรถคดี” ประกอบกับเอกสารร่างคำนิยามอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงทำให้คำนิยามของ “งานให้บริการทางกฎหมายหรืออรรถคดี” คืองานอันได้แก่ งานให้คำปรึกษา แนะนำทางกฎหมาย และงานให้บริการทางกฎหมายอื่น ๆ แก่ผู้ต้องการเช่น รับเป็นทนายว่าความในคดีอาญา และคดีแพ่ง ทำแทนลูกความในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกฎหมาย รับร่างสัญญา หรือทำเอกสารเกี่ยวกับกฎหมาย เป็นต้น

1.2) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ไม่ยินยอมให้ชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย โดยวิชาชีพทนายความและวิชาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทั้งหมดถูกจำกัดเฉพาะแก่ผู้มีสัญชาติฟิลิปปินส์ นอกจากนี้แล้วทางการฟิลิปปินส์ยังไม่อนุญาตให้บริษัทที่ปรึกษาทางกฎหมายให้บริการปรึกษาทางกฎหมายใด ๆ แม้ว่ากฎหมายดังกล่าวจะเป็นกฎหมายต่างชาติหรือกฎหมายระหว่างประเทศก็ตาม

1.3) ราชอาณาจักรกัมพูชา

ราชอาณาจักรกัมพูชาไม่ยินยอมให้ชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพทนายความโดยการกำหนดคุณสมบัติของการประกอบวิชาชีพทนายความในราชอาณาจักรกัมพูชาว่าต้องมีสัญชาติกัมพูชาตามมาตรา 31 (Article 33) ของกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา (Law on the Bar) อย่างไรก็ตาม ทนายความจากต่างชาติสามารถปฏิบัติงานทางด้านกฎหมายตามมาตรา 5 (Article 5) ของกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา (Law on the Bar) กล่าวคือนักกฎหมายต่างชาติที่ได้รับการจดทะเบียนและได้รับการอนุญาตในการประกอบวิชาชีพทนายความจากเนติบัณฑิตยสภาในประเทศแหล่งที่มา นั้นสามารถมีสิทธิประกอบวิชาชีพกฎหมายได้โดยไม่ต้องทำงานร่วมกับทนายความสัญชาติกัมพูชา และไม่สามารถเป็นผู้เป็นตัวแทนให้กับลูกความได้ อย่างไรก็ตามมาตรา 6 (Article 6) ของกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา (Law on the Bar) ได้กำหนดให้นักกฎหมายต่างชาติสามารถประกอบวิชาชีพกฎหมายของตนในอาณาเขตของราชอาณาจักรกัมพูชาได้ด้วยการได้รับอนุญาตจากเนติบัณฑิตยสภา (BA) ซึ่งการอนุญาตจะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของคุณสมบัติของนักกฎหมายต่างชาติ และสิทธิที่นักกฎหมายชาวต่างชาติจะได้รับนั้นจะเท่ากับสิทธิที่ประเทศถิ่นฐานของทนายความต่างชาติผู้นั้นได้ให้สิทธิแก่ทนายความชาวกัมพูชา

1.4) สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

สาธารณรัฐอินโดนีเซียไม่ยินยอมให้ชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพทนายความโดยภายใต้รัฐบัญญัติว่าด้วยทนายความปีพ.ศ. 2003 (Law No. 18/2003 on Advocates) ได้กำหนดไว้ว่าผู้ที่ต้องการประกอบวิชาชีพทนายความในสาธารณรัฐอินโดนีเซียต้องเป็นสมาชิกของเนติบัณฑิตอินโดนีเซีย (PERADI) และมีคุณสมบัติ คือต้องมีสัญชาติอินโดนีเซียและมีถิ่นที่อยู่ในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตามคำสั่งปีพ.ศ. 2548 (Decision No M. 11-HT04.02) ของกระทรวงกฎหมายและสิทธิมนุษยชนได้อนุญาตให้ทนายความต่างชาติสามารถประกอบวิชาชีพทนายความในสำนักงานกฎหมายได้โดยมีหลักเกณฑ์คือ

- 1) ทนายความต่างชาติต้องทำงานในสำนักงานกฎหมายอินโดนีเซียด้วยสัดส่วน 1:4 ของทนายความสัญชาติอินโดนีเซีย
- 2) ทนายความต่างชาติจำเป็นต้องทำงานโดยปราศจากค่าตอบแทนเป็นเวลา 10 ชั่วโมงต่อเดือนในด้านการศึกษากฎหมาย การวิจัยกฎหมาย หรือ ทำงานด้านกฎหมายของรัฐบาล
- 3) ทนายความต่างชาติต้องส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องแก่กระทรวงกฎหมายและสิทธิมนุษยชนเพื่อขออนุญาตทำงานในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยเอกสารดังกล่าวได้แก่ ประวัติส่วนตัวโดยสังเขป หลักฐานการศึกษา หลักฐานในการประกอบวิชาชีพ หลักฐานว่าเป็นสมาชิกของ

เนติบัณฑิตสภาในประเทศของตน เอกสารการเข้าเมือง หมายเลขผู้เสียภาษีของสำนักงานกฎหมาย
ผู้ว่าจ้างและตัวแทนความ

1.5) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไม่ยินยอมให้ชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพ
ทนายความและด้วยกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทนายความ (Law No. 10/NA “Law on Lawyers”) ซึ่งได้
ระบุว่าทนายความต่างชาติไม่มีสิทธิตามกฎหมายในการให้คำปรึกษากฎหมายของลาวและ
ดำเนินคดีในศาลของลาว อย่างไรก็ตามสำนักงานกฎหมายต่างชาติซึ่งได้ว่าจ้างทนายความลาว
สามารถให้คำปรึกษากฎหมายของลาวและดำเนินคดีในศาลของลาวได้โดยผ่านทนายความลาว

1.6) สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ไม่ยินยอมให้ชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพทนายความ
ตามบทบัญญัติในคู่มือศาลปี พ.ศ. 2542 (Courts Manual 1999) ที่ได้ระบุถึงคุณสมบัติของผู้ต้องการ
ประกอบวิชาชีพทนายความว่าต้องพลเมืองของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์เท่านั้น และบุคคล
ดังกล่าวยังต้องมีหลักฐานเพื่อแสดงให้เห็นถึงของคุณสมบัติในการใช้ภาษาพม่าได้อย่างดีอีกด้วย
อย่างไรก็ตามในปัจจุบันสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์มีนักลงทุนมากมายเข้าไปลงทุน อีกทั้ง
ยังมีสำนักงานกฎหมายของต่างประเทศหลายสำนักงานที่เริ่มเข้าไปเปิดให้บริการอีกด้วย

1.7) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามไม่ยินยอมให้ชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพทนายความ
โดยการตั้งคุณสมบัติของบุคคลที่ประสงค์จะขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทนายความจาก
กระทรวงยุติธรรมว่าจะต้องมีสัญชาติเวียดนามเท่านั้น อย่างไรก็ตามสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
อนุญาตให้ชาวต่างชาติมีสิทธิขอใบอนุญาตในการให้คำปรึกษากฎหมายต่างประเทศในประเทศได้
โดยเงื่อนไข คุณสมบัติ และมาตรฐานในการกำกับดูแลชาวต่างชาติมีดังนี้

1) บุคคลดังกล่าวได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพกฎหมายในต่างประเทศและ
ใบอนุญาตนั้นยังมีผลบังคับอยู่ ทั้งนี้บุคคลนั้นยังต้องเคารพต่อรัฐธรรมนูญ และกฎหมายเวียดนาม
 อีกทั้งยังต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากองค์การให้บริการทางกฎหมายต่างชาติ (Foreign
Law Practicing Organization) หรือได้รับการว่าจ้างโดยสำนักงานกฎหมายต่างชาติที่มีสาขาใน
สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

นอกจากนี้ชาวต่างชาติที่ได้รับอนุญาตแล้วจะมีสิทธิให้คำปรึกษาได้เฉพาะกฎหมาย
ต่างประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ เว้นแต่กรณีที่ชาวต่างชาติผู้นั้นจบการศึกษากฎหมายจาก
สถาบันการศึกษาในเวียดนาม และมีคุณสมบัติอื่น ๆ ครบถ้วนสำหรับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ
กฎหมายเวียดนาม แต่ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ชาวต่างชาติผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายจะไม่สามารถ

ว่าความในศาลหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีใด ๆ ในศาลของเวียดนามได้ จะต้องให้ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายสัญชาติเวียดนามเป็นผู้ดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล

2) ประเทศที่ยินยอมให้ชาวต่างชาติสามารถประกอบวิชาชีพเป็นทนายความ ได้แก่ เนการาบรูไนดารุสซาลาม สหพันธรัฐมาเลเซีย และสาธารณรัฐสิงคโปร์

เนื่องด้วยประเทศทั้งสามประเทศนี้ใช้ระบบกฎหมายเดียวกันซึ่งก็คือระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law) ดังนั้นแนวทางในการปฏิบัติต่อชาวต่างชาติในเรื่องของการยินยอมให้ชาวต่างชาติสามารถประกอบวิชาชีพเป็นทนายในประเทศของตนจึงมีความใกล้เคียงคล้ายคลึงกัน

2.1) เนการาบรูไนดารุสซาลาม

เนการาบรูไนดารุสซาลามยินยอมให้ชาวต่างชาติสามารถประกอบวิชาชีพเป็นทนายความ โดยการกำหนดคุณสมบัติของการเป็นทนายความให้ผู้อยู่อาศัยถาวร (PR) ในบรูไนดารุสซาลามภายใต้กฎหมายคนเข้าเมือง สามารถเป็นทนายความได้หากมีคุณสมบัติอื่น ๆ ครบถ้วน อีกทั้งพระราชบัญญัติว่าด้วยวิชาชีพนักกฎหมาย พ.ศ. 2549 (LEGAL PROFESSION ACT REVISED EDITION 2006) ยังได้บัญญัติถึงคุณสมบัติของการเป็นทนายว่าความ (Advocate) หรือทนาย (Solicitor) ในบรูไนดารุสซาลามว่าต้องมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1. เป็นสมาชิกเนติบัณฑิตอังกฤษ ไออร์แลนด์เหนือ หรือเป็นสมาชิกของคณะทนายความของสกอตแลนด์
2. เป็นทนาย (Solicitor) ในอังกฤษ ไออร์แลนด์เหนือ หรือ ทนายความของสกอตแลนด์
3. ปฏิบัติงานในปัจจุบันเป็นทนายว่าความ (Advocate) และทนาย (Solicitor) ในสาธารณรัฐสิงคโปร์หรือในส่วนหนึ่งของสหพันธรัฐมาเลเซีย
4. เป็นทนายความ (Barrister) ทนาย (Solicitor) หรือเป็นทนายทั้งสองประเภทในศาลสูงสุดรัฐใด ๆ ในเครือรัฐออสเตรเลีย

ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเนการาบรูไนดารุสซาลามเปิดรับให้ชาวต่างชาติเข้ามาประกอบวิชาชีพทนายความในประเทศของตน ซึ่งเรื่องดังกล่าวอาจจากเกิดการที่ว่าเนการาบรูไนดารุสซาลามมีพลเมืองอยู่น้อย จึงต้องการแรงงานวิชาชีพที่เชี่ยวชาญเข้ามาในประเทศของตน

2.2) สหพันธรัฐมาเลเซีย

สหพันธรัฐมาเลเซียยินยอมให้ชาวต่างชาติสามารถประกอบวิชาชีพเป็นทนายความได้ โดยได้กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่ประสงค์จะเป็นทนายความว่าสามารถเป็นบุคคลสัญชาติอื่นที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรสหพันธรัฐมาเลเซีย นอกจากนี้แล้วในด้านคุณสมบัติของการศึกษาหากบุคคล

ดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนอย่างใดอย่างหนึ่งตามนี้จะถือว่าเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วน (Qualified Person)

1) มีปริญญาตรีในสาขากฎหมายมหาวิทยาลัยมาลายา (The University of Malaya) ที่ตั้งอยู่ในมาเลเซียหรือสาธารณรัฐสิงคโปร์) หรือมหาวิทยาลัยสิงคโปร์ (The University of Singapore) หรือมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ (The National University of Singapore)

2) หรือเป็นทนายความซึ่งเป็นสมาชิกเนติบัณฑิตของประเทศอังกฤษ (Barrister-at-law)

3) หรือมีคุณสมบัติอื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในราชกิจจานุเบกษา ตามที่จะได้มีการประกาศโดยคณะกรรมการกำหนดคุณสมบัติ (The Qualifying Board) ซึ่งคณะกรรมการกำหนดคุณสมบัติได้มีการประกาศให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับชั้นปริญญาตรีในสาขานิติศาสตร์จากสถาบันการศึกษาในอังกฤษ เวลส์ ไอร์แลนด์เหนือ เครือรัฐออสเตรเลียที่ได้รับการรับรองจำนวนทั้งสิ้น 14 สถาบัน และสถาบันการศึกษาในนิวซีแลนด์ที่ได้รับการรับรองจำนวนทั้งสิ้น 5 สถาบัน ให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนเช่นกัน

ดังที่ได้กล่าวมาเหตุผลที่สหพันธรัฐมาเลเซียยอมรับให้บุคคลที่สำเร็จการศึกษาจากสาธารณรัฐสิงคโปร์ อังกฤษ เวลส์ ไอร์แลนด์ หรือเครือรัฐออสเตรเลีย ตามมหาวิทยาลัยที่มีการรับรอง หรือเป็นทนายความซึ่งเป็นสมาชิกเนติบัณฑิตอังกฤษ ให้เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนในการเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายและทนายความที่ว่าความในศาลในสหพันธรัฐมาเลเซียได้นั้น อาจเนื่องมาจากเพราะถือว่าเป็นประเทศในเครือจักรภพอังกฤษด้วยกัน เพราะสหพันธรัฐมาเลเซียเคยตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษมาก่อน ดังนั้น จึงเปิดโอกาสให้บุคคลจากประเทศในเครือจักรภพอังกฤษด้วยกันมีสิทธิขอประกอบวิชาชีพกฎหมายในสหพันธรัฐมาเลเซียได้ด้วย เพราะมีรากฐานประวัติศาสตร์ความเป็นมาร่วมกัน และมีระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตามบุคคลที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในประเทศอื่นในเครือจักรภพอังกฤษ ได้แก่ อังกฤษ เวลส์ ไอร์แลนด์เหนือ เครือรัฐออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ จะต้องผ่านการทดสอบความรู้ (The Malaysian Certificate in Legal Practice: CLP) ที่จัดขึ้นโดยคณะกรรมการกำหนดคุณสมบัติ โดยการทดสอบดังกล่าวจะจัดขึ้นปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพผู้นั้นมีความรู้ทางกฎหมายมาเลเซียที่เพียงพอต่อการประกอบวิชาชีพ

2.3) สาธารณรัฐสิงคโปร์

สาธารณรัฐสิงคโปร์ยินยอมให้ชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพเป็นทนายความได้ตามรัฐบัญญัติบัญญัติว่าด้วยวิชาชีพกฎหมาย (แก้ไข) พ.ศ.2551 (LEGAL PROFESSION ACT REVISED EDITION 2008) ประกอบกับบทบัญญัติว่าด้วยคุณสมบัติของนักวิชาชีพกฎหมาย (บุคคลที่เหมาะสม) (Legal Profession (Qualified Persons) Rules) โดยเปิดให้บุคคลที่มาพำนักอย่างถาวร

(Permanent Resident: PR) โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติใด ๆ สามารถทำสมัครสอบเนติบัณฑิตของสิงคโปร์ (Singapore Bar) เพื่อที่จะเป็นทนายความได้หากมีคุณสมบัติครบถ้วน โดยในการสมัครสอบเนติบัณฑิตของสิงคโปร์เพื่อเป็นทนายความนั้น ทางการสิงคโปร์ได้ให้ความสำคัญในเรื่องคุณสมบัติการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยได้ลงรายละเอียดไว้ในบทบัญญัติว่าด้วยคุณสมบัติของนักวิชาชีพกฎหมาย (บุคคลที่เหมาะสม) ซึ่งบทบัญญัตินี้ได้กำหนดถึงประเทศและมหาลัยที่ทางการสิงคโปร์รับรองในการสอบเนติบัณฑิตไว้อย่างละเอียดโดยผู้ที่ศึกษาในสาธารณรัฐสิงคโปร์ ต้องศึกษาในชั้นระดับปริญญาตรีในโครงการ 4 ปีในสาขานิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยที่ทางการกำหนดเท่านั้น นอกจากนี้ต้องจบออกมาด้วยคะแนนระดับเกียรตินิยมอันดับหนึ่งหรือสองขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัย และหากผู้สมัครได้ทำการศึกษาในต่างประเทศ ทางการก็ได้กำหนดมหาวิทยาลัยและระดับคะแนนไว้อย่างละเอียด

นอกจากนี้แล้วสำหรับบุคคลซึ่งไม่มีคุณสมบัติในการสอบเนติบัณฑิตสิงคโปร์หรือนักกฎหมายชาวต่างชาติก็สามารถเลือกที่จะทำงานในสายกฎหมายในสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้เช่นเดียวกัน โดยทั้งนี้ทางสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้จำแนกประเภทสำหรับงานดังกล่าวไว้อย่างละเอียดอันได้แก่

- 1) ทำงานด้านกฎหมายในฐานะเป็นทนายความต่างชาติ (Foreign Lawyer)
- 2) ทำงานเป็นนักกฎหมายประจำบริษัท
- 3) เป็นนักกฎหมายต่างชาติที่มีคุณสมบัติครบถ้วนและสอบผ่านการทดสอบความรู้

ของผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย (Foreign Practitioner Examinations: FPE) โดยสถาบันการศึกษากฎหมายสิงคโปร์ (The Singapore Institute of Legal Education: SILE) สามารถยื่นคำขอต่อสมาคมทนายความเพื่อเป็นนักกฎหมายต่างชาติที่สามารถทำงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสิงคโปร์ได้ในส่วนได้กฎหมายอนุญาต

ดังที่ได้กล่าวมาจะเห็นว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพนักกฎหมายในประเทศสมาชิกอาเซียนนั้นมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามแล้วแต่ในความแตกต่างกันนั้นก็มีความเหมือนกันของบางกลุ่มประเทศเช่น กลุ่มของประเทศที่ยินยอมให้ชาวต่างชาติประกอบวิชาชีพเป็นทนายความได้อันได้แก่ เนการาบรูไนดารุสซาลาม, สหพันธรัฐมาเลเซียและสาธารณรัฐสิงคโปร์ โดยจะสังเกตได้กลุ่มประเทศดังกล่าวมีระบบกฎหมายที่ใกล้เคียงกัน จึงอาจทำให้การยอมรับในความเป็นนักกฎหมายต่างชาติเป็นไปได้ง่ายกว่า

4.3 ข้อดีและข้อเสียของการจัดทำข้อตกลงร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายของ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นไปเพื่อการสนับสนุนให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพนักกฎหมายในอนาคต ซึ่งเรื่องดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบต่อประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยตรง อย่างไรก็ตามผลลัพธ์ของการเปลี่ยนแปลงอาจมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังต่อไปนี้

4.3.1 ข้อดีของการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1) ในอนาคตอันใกล้นี้ราชอาณาจักรไทยและอีก 9 ประเทศสมาชิกจะเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างสมบูรณ์ โดยการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้นจะทำให้การติดต่อค้าขายหรือการทำธุรกิจในอนาคตจะเกี่ยวข้องกับต่างประเทศมากขึ้น เนื่องด้วยการเปิดเสรีของการค้า การลงทุน และการบริการ ดังนี้ในการที่เราจะไปลงทุนในประเทศอื่น ๆ เช่นการไปเปิดบริษัทในต่างประเทศ เรามีความจำเป็นที่จะต้องรู้กฎหมายภายในของประเทศนั้น ๆ หากสมมติว่าเราจะไปจัดตั้งบริษัทในต่างประเทศ เราก็ควรจะต้องทราบถึงกฎหมายหุ้นส่วนบริษัทของประเทศนั้น ๆ อีกทั้งในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เรายังต้องมีความรู้ในเรื่องของการจดทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทอีกด้วย นอกจากนี้แล้วในการที่จะจ้างลูกจ้างในต่างประเทศนั้น เราควรต้องมีความรู้พื้นฐานในด้านกฎหมายแรงงานพร้อมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างซึ่งก็คือกฎหมายแรงงานสัมพันธ์นั่นเอง ต่อมาหากในการจัดตั้งบริษัทในต่างประเทศ เรามีความจำเป็นที่จะต้องเช่าที่ดินหรืออาคารพาณิชย์เพื่อประกอบธุรกิจ ดังนี้จึงมีความจำเป็นที่เราจะต้องรู้เรื่องของกฎหมายที่ว่าด้วยการเช่าทรัพย์สิน นอกจากนี้แล้วเมื่อครบหนึ่งปีของการจัดตั้งบริษัท เรายังมีหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษีอย่างไรในประเทศนั้น ๆ ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่เราต้องรู้กฎหมายภาษี และหากเรามีความจำเป็นที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการจ้างทำของ เช่นการจ้างให้คนงานมาทำผ้า หรือมาคิดเครื่องปรับอากาศของบริษัท เป็นต้น เรายังมีความจำเป็นที่จะต้องรู้เรื่องของกฎหมายจ้างทำของ ในท้ายสุดนี้หากเรามีความจำเป็นที่จะต้องทำสัญญาซื้อขายเพื่อทำการซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ ในสำนักงาน ดังนี้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำสัญญาซื้อขายจึงเป็นสิ่งที่เราควรทราบเช่นกัน

ดังที่ได้กล่าวมา จะเห็นว่ามีความหมายมากมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน โดยกฎหมายที่ได้กล่าวมานั้นล้วนเป็นกฎหมายภายในซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่นักกฎหมายต้องเรียนรู้ทั้งในกรณีที่นักลงทุนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ และในขณะเดียวกันกฎหมายเหล่านี้ก็เป็นสิ่งที่นักลงทุนต่างชาติต้องทำการเรียนรู้เมื่อเข้ามาประกอบ

ธุรกิจในราชอาณาจักรไทยเช่นกัน อย่างไรก็ตามการจัดการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะทำให้มีนักกฎหมายที่มีสัญชาติเดียวกันกับนักลงทุนที่สามารถเดินทางไปทำงานพร้อมกับการลงทุนได้หรืออาจจะประจำอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งนักกฎหมายเหล่านี้จะมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายภายในของประเทศนั้น ๆ เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถสื่อสารกันได้อย่างดีกับนักลงทุนเนื่องจากใช้ภาษาเดียวกัน ซึ่งเรื่องดังกล่าวจะก่อให้เกิดความสะดวก ความมั่นใจ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนย้ายทุนซึ่งตรงกับหนึ่งในวัตถุประสงค์ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2) การจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะเป็นเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายการบริการที่จะเกิดขึ้นเมื่อได้มีการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการเคลื่อนย้ายของบริการดังกล่าวจะเป็นไปตามกรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียน (AFAS) โดยแผนงานของการไหลเวียนของบริการคือการยกเลิกข้อจำกัดในการให้บริการข้ามประเทศทุกประเภทในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ยกเว้นประเภทบริการที่อ่อนไหวต่อความปลอดภัย และความมั่นคงของประเทศ ทั้งพร้อมเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกสามารถเข้ามาถือหุ้นหรือลงทุนได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการ อย่างไรก็ตามการเปิดเสรีของการบริการทางกฎหมายได้ถูกกำหนดไว้ข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการ ชุดที่ 8 ซึ่งในขณะนี้ยังไม่มีผลบังคับ

3) การจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะเป็นการสร้างมาตรฐานของวิชาชีพนักกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการลดช่องว่างของความรู้ด้านกฎหมายระหว่างประเทศสมาชิก นอกจากนี้สำหรับผู้บริโภค ก็จะได้รับผลประโยชน์ของการเคลื่อนย้ายวิชาชีพนักกฎหมาย ซึ่งก็คือการได้รับบริการที่ได้มาตรฐานสำหรับการบริการทางด้านกฎหมาย อีกทั้งยังมีตัวเลือกของนักกฎหมายที่มีความสามารถที่จะเคลื่อนย้ายไปทำงานในที่ต่าง ๆ สำหรับด้านผู้ให้บริการ การเคลื่อนย้ายของวิชาชีพนักกฎหมายจะทำให้ผู้ให้บริการต้องพัฒนาตัวเองอยู่เสมอเพื่อให้เข้ากับมาตรฐานของนานาชาติ อีกทั้งเมื่อมีการไหลเวียนของแรงงานวิชาชีพนักกฎหมายก็จะทำให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีของการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย

4) การจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอันจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของวิชาชีพนักกฎหมายเข้าสู่พื้นที่ซึ่งด้อยพัฒนาและกฎหมายยังเข้าไปไม่ถึง ยกตัวอย่างเช่นในปัจจุบันสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์เพิ่งเริ่มทำการเปิดประเทศ ซึ่งมีนักลงทุนมากมายหลั่งไหลเข้าไปลงทุน อย่างไรก็ตามด้วยการที่มีการลงทุนเข้าไปมากจึงทำให้นักกฎหมายที่มีอยู่นั้นไม่พอเพียง หรือนักกฎหมายที่มีอยู่อาจจะไม่มีความสามารถ

เพียงพอในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ ดังกล่าวการเคลื่อนย้ายวิชาชีพทนายความจึงจะไปเสริมในเรื่องดังกล่าวได้ นอกจากนี้แล้วในบางพื้นที่ของภูมิภาคอาเซียนที่ยังไม่มีความเจริญทางด้านกฎหมาย และคนในพื้นที่นั้นอาจต้องการความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายในส่วนที่นักวิชาชีพเหล่านี้สามารถก้าวล้ำได้เช่น กฎหมายสิทธิมนุษยชน หรือกฎหมายสิ่งแวดล้อม ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องของการช่วยเหลือผู้คนที่อยู่ในพื้นที่ที่กฎหมายยังเข้าไปไม่ถึง เพื่อให้คนเหล่านี้ได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย

5) การจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก่อให้เกิดความกลมเกลียว ประนีประนอมกันมากขึ้นของประเทศสมาชิก นอกจากนี้แล้วยังเป็นการสร้างแนวโน้มของการพัฒนากฎหมายเพื่อให้สอดคล้องไปในทางเดียวกัน จนอาจนำไปสู่การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่แน่นแฟ้น ยิ่งขึ้นอย่างเช่นการก่อตั้ง สหภาพอาเซียนในอนาคต

4.3.2 ข้อเสียของการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1) ข้อเสียของการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือในกรณีที่ได้มีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าวเรียบร้อยแล้วแต่ก็ไม่มีผลลัพธ์หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลย เนื่องจากประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังคงกีดกีดการเคลื่อนย้ายวิชาชีพนักกฎหมายอยู่ ซึ่งการที่ประเทศต่าง ๆ นั้นไม่ยอมผ่อนปรนหรือเปลี่ยนแปลงข้อจำกัดทางกฎหมายที่มีอยู่เดิมเพื่อให้วิชาชีพนักกฎหมายสามารถเคลื่อนย้ายได้ ซึ่งจะทำให้ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายดังกล่าวไม่สามารถใช้งานได้อย่างเต็มความสามารถ

2) ในกรณีที่ได้มีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และได้มีการเคลื่อนย้ายของแรงงานวิชาชีพนักกฎหมายแล้ว แต่การเคลื่อนย้ายดังกล่าวกระจุกตัวอยู่ในประเทศที่เจริญเท่านั้น ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวจะทำให้การจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของอาเซียนในการพัฒนาประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค อีกทั้งยังไม่ได้เป็นการลดช่องว่างของความเจริญทางเศรษฐกิจ และความรู้อันระหว่างประเทศต่าง ๆ ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3) ข้อเสียของการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยข้อเสียดังกล่าวนี้เป็นข้อเสียที่คนกลัวมากที่สุด ซึ่งก็คือ เรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพจะทำให้เกิดการแย่งจากชาวต่างชาติ ด้วยความเชื่อดังกล่าวนี้จึงเป็นเหตุผลของการที่นานาประเทศสร้างข้อจำกัดของการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย โดยการให้คนใน

ชาติเท่านั้นที่สามารถประกอบวิชาชีพดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตามเรื่องดังกล่าวนี้สามารถมองได้หลายมุม หากเรามองในมุมมองของผู้ถูกระทำ เราก็จะมองเห็นว่านักกฎหมายต่างชาติมีความสามารถมากกว่าคนไทยและจะเข้ามาแย่งงานของนักกฎหมายไทยได้ แต่หากมองในมุมกลับกันจะเห็นได้ว่าข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการเคลื่อนย้ายวิชาชีพนักกฎหมายนั้นจะช่วยให้ให้นักกฎหมายได้มีโอกาสในการพัฒนาตัวมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างสังคมที่มีการแข่งขันซึ่งจะทำให้ประเทศของเราซึ่งมีความพร้อมมากกว่าประเทศอื่น ๆ อีกมาก ได้มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด โดยการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นนั้นจะเป็นเหมือนยาแรงที่ทำให้ประเทศจะได้พัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต

ดังนั้นจากการศึกษาถึงปัญหาและข้อดีข้อเสียในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้เราทราบได้ว่าข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญ และมีความจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนั้นเราจึงควรผลักดันให้เกิดการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนขึ้นในอนาคต

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

ในบทสรุปและข้อเสนอแนะนี้ ผู้เขียนได้สรุปปัญหาในหาในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตลอดจนข้อเสนอแนะหลักการในการจัดทำร่างข้อตกลงร่วมกันด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาในบทที่ผ่านมาพบว่า ในปัจจุบันได้เกิดกระแสการตื่นตัวอย่างมากเกี่ยวกับการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายวิชาชีพหรือแรงงานฝีมือภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งใน 10 ประเทศ อันได้แก่ ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ราชอาณาจักรกัมพูชา เนการาบรูไนดารุสซาลาม สหพันธรัฐมาเลเซีย และสาธารณรัฐสิงคโปร์ ทั้งนี้หลักการเคลื่อนย้ายวิชาชีพดังกล่าวเกี่ยวเนื่องมาจากการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2558 โดยมีเป้าหมายเพื่อการรวมตัวทางเศรษฐกิจ อันจะทำให้ภูมิภาคนี้มีความเจริญมั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้ โดยมุ่งให้เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของ สินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคม และทำให้ประเทศสมาชิกของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีตลาดและฐานการผลิตเดียว (Single Market and Single Production Base)

ทั้งนี้หนึ่งในเป้าหมายของการรวมเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(AEC) ก็คือการไหลเวียนอย่างเสรีของแรงงานภายใต้กรอบข้อตกลงการเปิดเสรีการบริการ (ASEAN Framework Agreement On Services: AFAS) ซึ่งข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) จะเป็นกลไกสำคัญในการเคลื่อนย้ายแรงงาน แต่ยังคงจำกัดอยู่เฉพาะแรงงานฝีมือหรือกลุ่มวิชาชีพเท่านั้น ทั้งนี้ข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) คือข้อตกลงที่เกี่ยวกับข้องการแสวงหาจุดยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติของผู้ทำงานด้านบริการ โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นนักวิชาชีพโดยผู้ที่มี

คุณสมบัติครบถ้วนตามข้อตกลงยอมรับร่วมจะสามารถเลือกทำงานที่ใดก็ได้ใน 10 ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งในปัจจุบันประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพแล้วใน 7 สาขาวิชาชีพและ 1 กลุ่มสาขาวิชาชีพ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของประชาชนส่วนหนึ่งของประเทศ และเป็นเรื่องที่ต้องการการเตรียมการและการวางแผน อย่างไรก็ตามวิชาชีพนักกฎหมายยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีและและยังไม่ได้มีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ในสาขาดังกล่าว ทั้งที่วิชาชีพนักกฎหมายเป็นวิชาชีพที่สำคัญและที่มีความจำเป็นต่อการเปิดเสรีทางการค้าการลงทุน ดังนั้นการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและควรได้รับการศึกษา

ตามที่ได้เปรียบเทียบวิชาชีพนักกฎหมายกับลักษณะของวิชาชีพอื่น ๆ ที่ได้รับการจัดทำข้อตกลงยอมรับรวมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ ทำให้เราทราบว่าวิชาชีพนักกฎหมายที่มีลักษณะที่ตรงต่อหลักการในการจัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติวิชาชีพ (MRAs) โดยการมีอยู่ของข้อตกลงดังกล่าวจะเป็นการสนับสนุนให้แรงงานวิชาชีพนักกฎหมายสามารถเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนได้อย่างสะดวกมากขึ้น อีกทั้งเป็นการพัฒนาให้วิชาชีพนักกฎหมายมีความเป็นมาตรฐานและยังเป็นการลดช่องว่างของความแตกต่างกันในด้านความเจริญทางกฎหมายของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นอกจากนี้การที่มีนักกฎหมายที่เป็นคนชนชาติเดียวกันหรือใช้ภาษาเดียวกันในต่างประเทศ ยังจะเป็นช่วยเหลือคนในชาติของตนหากมีความต้องการความช่วยเหลือหรือคำปรึกษาทางด้านกฎหมาย

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาค้นคว้าในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนพบว่าปัญหาของการจัดทำข้อตกลงยอมรับรวมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคือการที่กฎหมายภายในของแต่ละประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านของระบบกฎหมาย ประเภทของวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ลักษณะงานที่ทำของนักกฎหมาย คุณสมบัติของนักกฎหมาย และที่สำคัญที่สุดคือข้อจำกัดในการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย

นอกจากนี้เมื่อได้เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียในการจัดทำข้อตกลงยอมรับรวมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้เราสามารถได้ข้อสรุปการการจัดจัดทำข้อตกลงยอมรับรวมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายเป็นเรื่องที่มีผลดีมากกว่า

ผลเสีย ทั้งนี้หลักการในการจัดทำร่างข้อตกลงร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ถูกใส่ไว้ในข้อเสนอแนะ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อตกลงข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการเปรียบเทียบกับข้อตกลงข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพของวิชาชีพสาขา ๆ อื่น และการศึกษามาตรการของการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพ และนักกฎหมายของสหภาพยุโรป และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพใน 10 ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้ผู้เขียนพบแนวทางในการจัดทำร่างข้อตกลงร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนดังนี้

5.2.1 หลักการในการจัดทำร่างข้อตกลงร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Legal Services)

1) สาระสำคัญของข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมาย

ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายเป็นไปเพื่อการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายวิชาชีพนักกฎหมายเพื่อการให้บริการภายใต้กรอบข้อตกลงการเปิดเสรีบริการ (ASEAN Framework Agreement On Services: AFAS) ระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีหลักการคือการเปิดโอกาสให้นักกฎหมายซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนเป็นนักกฎหมายอาเซียน ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการขออนุญาตประกอบวิชาชีพนักกฎหมายในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่นได้ กล่าวคือนักกฎหมายที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นนักกฎหมายอาเซียนจะเป็นผู้มีสิทธิยื่นขออนุญาตขึ้นทะเบียนเป็นนักกฎหมายต่างด้าวจดทะเบียนในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ตนต้องการเข้าไปทำงาน ซึ่งการมีสถานะเป็นนักกฎหมายต่างด้าวจดทะเบียนจะเป็นเงื่อนไขสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้ผู้ขึ้นทะเบียนสามารถเข้าไปประกอบวิชาชีพนักกฎหมายในประเทศนั้น ๆ ได้ ครอบคลุมที่มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น

ทั้งนี้กรอบของข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าวเป็นการเทียบเคียงมาจากข้อตกลงยอมรับร่วมของสาขาวิชาชีพวิศวกร สถาปนิกและบัญชี ซึ่งมีส่วนคล้ายกันในเรื่องของระบบที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพแห่งอาเซียนขึ้นมาเพื่อเป็นองค์กรส่วนกลางซึ่งทำหน้าที่รับจดทะเบียนนักวิชาชีพที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดและประสงค์จะเดินทางไปทำงานในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ให้ได้รับจดทะเบียนเป็นนักวิชาชีพอาเซียน ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวก

ความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของตนในประเทศอาเซียนอื่น ๆ ได้ในฐานะ นักวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน

วัตถุประสงค์ของข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายใน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ

1. อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักกฎหมายภายในประเทศสมาชิกประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน

2. ขกระดับการให้บริการทางกฎหมายภายในกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3. แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในด้านมาตรฐานและ คุณสมบัติสำหรับวิชาชีพนักกฎหมาย และเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาและการฝึกฝนของนักกฎหมาย

2) นิยามและขอบเขต

ในข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายของประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน นอกจากคุณสมบัติของนักวิชาชีพที่ยอมรับร่วมกันแล้ว ในข้อตกลงดังกล่าวยังมีส่วนสำคัญ อื่น ๆ อีกก็คือ นิยามและขอบเขตของการใช้ข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว ซึ่งส่วนสำคัญของการ นิยามและกำหนดขอบเขตได้แก่

1. การให้คำนิยามของ “นักกฎหมาย” ภายใต้อัตลักษณ์นี้ อันหมายถึงบุคคลธรรมดาที่มี สัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนและได้รับการประเมินโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้าน วิชาชีพ (PRA) ของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เข้าร่วม ว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติ ทางด้านเทคนิค จริยธรรม และกฎหมาย ที่จะประกอบวิชาชีพทนายความได้อย่างอิสระ และได้ขึ้น ทะเบียนและออกใบอนุญาตสำหรับการประกอบวิชาชีพดังกล่าวจากหน่วยงานผู้มีอำนาจ ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอาจมีชื่อเรียกและมีเงื่อนไขที่แตกต่างกันไปสำหรับ คำนิยามนี้

เหตุผลของการนิยามคำว่า “นักกฎหมาย” ในข้อตกลงนี้ให้หมายความถึงแต่เฉพาะ วิชาชีพทนายความก็เนื่องมาจากวิชาชีพทนายความเป็นวิชาชีพหลักในการให้บริการ ทางด้าน กฎหมายอีกทั้งยังเป็นวิชาชีพที่มีหน่วยงานของรัฐกำกับดูแลอยู่แล้วในทุกประเทศสมาชิกประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานของวิชาชีพทนายสามารถถูกตรวจสอบถึง หลักฐานในด้านคุณสมบัติและในด้านทางทะเบียนได้โดยง่าย

2. การให้คำนิยาม “หน่วยงานที่กำกับดูแลวิชาชีพนักกฎหมาย” หมายถึง หน่วยงานที่ ได้รับอำนาจจากรัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิกให้มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพ ทนายความซึ่งหน่วยงานที่กำกับดูแลวิชาชีพนักกฎหมาย ก็คือหน่วยงานที่กำกับดูแลวิชาชีพ

ทนายความในแต่ละประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สำหรับราชอาณาจักรไทยก็คือ สภานายความ

3. การกำหนดขอบเขตของการบริการด้านกฎหมายให้เป็นกิจกรรมที่อยู่ภายใต้การ จำแนกประเภทผลิตภัณฑ์กลาง (Central Product Classification: CPC) รหัส 82120 ขององค์การ สหประชาชาติ

การนิยามคำว่า “การบริการด้านกฎหมาย” ภายในข้อตกลงดังกล่าวเป็นการกำหนดถึง ขอบเขตงานบริการทางกฎหมายภายใต้ข้อตกลงยอมรับร่วมซึ่งเป็นกิจกรรมในผลิตภัณฑ์กลาง (CPC) รหัส 82120 ขององค์การสหประชาชาติ ทั้งนี้งานบริการกฎหมายตามผลิตภัณฑ์กลาง (CPC) รหัส 82120 คือ การให้บริการคำปรึกษาทางกฎหมายอื่น ๆ ที่ไม่ใช่กฎหมายอาญา (Legal advisory and representation services concerning other fields of law) ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นการกำหนดให้นัก กฎหมายต่างด้าวจดทะเบียนสามารถให้บริการทางกฎหมายได้ในส่วนที่เป็นกฎหมายต่างชาติ หรือ กฎหมายระหว่างประเทศ หรือกฎหมายที่ได้กำหนดไว้เป็นพิเศษเท่านั้นซึ่งเรื่องดังกล่าวสอดคล้อง กับกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ในที่จะให้นักกฎหมายต่างชาติในประเทศสิงคโปร์สามารถ ทำงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสิงคโปร์ได้แต่จะไม่ก้าวล้ำไปในส่วนกฎหมายอาญาตาม พระราชบัญญัติวิชาชีพนักกฎหมาย แก้ไข พ.ศ. 2540 (LEGAL PROFESSION ACT REVISED EDITION 1997 (CHAPTER 161))

3) หน่วยงานที่ดูแล

หลักการของข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายก็คือการที่ นักกฎหมายที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดจะสามารถจดทะเบียนเป็นนักกฎหมายอาเซียนได้ ซึ่งจะ ช่วยอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพนักกฎหมายในประเทศสมาชิก ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่น ๆ โดยนักกฎหมายที่ต้องการจดทะเบียนดังกล่าวต้องผ่านการ ประเมินจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee) ในแต่ละประเทศ ซึ่งในส่วนของ ราชอาณาจักรไทยจะดำเนินการโดยสภานายความ สำหรับการดำเนินงานในเรื่องนี้ของประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของสภานายความอาเซียน (ASEAN Council) ซึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee) ของประเทศสมาชิก ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

4) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับคือการที่นักกฎหมายในประเทศสมาชิกอาเซียนมีสิทธิที่จะขอ อนุญาตองค์กรที่กำกับดูแลวิชาชีพนักกฎหมายในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อที่จะขอประกอบวิชาชีพนักกฎหมายในประเทศนั้น ๆ โดยนักกฎหมายอาเซียนซึ่งได้รับอนุญาต

จะสามารถขึ้นทะเบียนเป็นนักกฎหมายต่างคำวจดทะเบียน ซึ่งจะประกอบวิชาชีพนักกฎหมายได้ ภายใต้งื่อนไปว่าต้องที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น

5) คุณสมบัติในการเป็นนักกฎหมายอาเซียน

นักกฎหมายต่างชาติจะสามารถขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตเพื่อประกอบ วิชาชีพนักกฎหมายในประเทศผู้รับ โดยต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของประเทศผู้รับ และต้องมี คุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาทางกฎหมายที่ได้รับการยอมรับ โดยองค์กรด้านการ รับรองวิชาชีพนักกฎหมาย ไม่ว่าจะในประเทศแหล่งกำเนิดหรือประเทศผู้รับ หรือที่ได้รับการ ประเมินและยอมรับว่าเทียบเท่ากับระดับการศึกษาดังกล่าว

2. มีการขึ้นทะเบียนหรือมีใบอนุญาตที่ยังมีผลในปัจจุบันเพื่อประกอบวิชาชีพ นักกฎหมายในประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งออกให้โดยผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (PRA) ของ ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่สอดคล้องกับนโยบายของตนด้านการขึ้นทะเบียน/ การอนุญาต/การรับรองในการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย

3. มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติในวิชาชีพนักกฎหมายไม่ต่ำกว่า 5 ปี หลังจบ การศึกษา ทั้งนี้ต้องทำงานอย่างต่อเนื่องโดยตลอด 3 ปีในขณะที่ถือใบอนุญาต

4. ปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศ แหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

5. ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (PRA) ของประเทศ แหล่งกำเนิดและไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพ และ จรรยาบรรณ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศในการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย

6. ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ผ่านการเห็นชอบร่วมกันของสภานักกฎหมายอาเซียน เพื่อที่จะมีสิทธิขอสมัครต่อสภานักกฎหมายอาเซียนเพื่อได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นนักกฎหมาย อาเซียนภายใต้ทะเบียนวิชาชีพนักกฎหมายอาเซียน

ดังนั้นหากนักกฎหมายผู้ที่มีคุณสมบัติในข้างต้นและได้ปฏิบัติสอดคล้องตามแนวทาง ด้านหลักเกณฑ์และระเบียบวิธีปฏิบัติ เมื่อได้รับและชำระค่าธรรมเนียมแล้ว จะได้รับการบรรจุ ภายใต้อาเซียนนักกฎหมายอาเซียน ทั้งนี้ นักกฎหมายอาเซียนจะประกอบวิชาชีพทางด้านกฎหมาย ได้เฉพาะในขอบเขตที่ได้รับอนุญาตภายใต้ข้อตกลงนี้เท่านั้น

6) กลไกการดำเนินงาน

หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพนักกฎหมาย (PRA) หมายถึงหน่วยงานที่ได้รับอำนาจจากรัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิก ให้มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพนักกฎหมาย สำหรับราชอาณาจักรไทย คือ สภานายความ ซึ่งมีความรับผิดชอบ ดังนี้

1. พิจารณาคำขอและอนุญาตให้นักกฎหมายอาเซียนประกอบวิชาชีพในฐานะเป็นนักกฎหมายต่างด้าวจดทะเบียนโดยจะประกอบวิชาชีพอย่างอิสระหรือร่วมกับนักกฎหมายท้องถิ่นในประเทศผู้รับจำนวนมากกว่าหนึ่งหรือมากกว่าโดยขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในของประเทศผู้รับกำหนด
2. ติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของนักกฎหมายต่างด้าวจดทะเบียนเพื่อให้ปฏิบัติสอดคล้องกับข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว
3. รายงานต่อองค์กรท้องถิ่นและระหว่างประเทศในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความคืบหน้าในการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วม
4. รักษามาตรฐานและจรรยาบรรณของการประกอบวิชาชีพในด้านกฎหมาย
5. แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างทันทีต่อเลขาธิการสภานักกฎหมายอาเซียน เมื่อนักกฎหมายต่างด้าวจดทะเบียนได้ละเมิดข้อตกลงยอมรับร่วมหรือเมื่อนักกฎหมายอาเซียนไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้ที่จะประกอบวิชาชีพนักกฎหมายในประเทศแหล่งกำเนิด หรือไม่ปฏิบัติตามสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ หรือได้กระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพ และ จรรยาบรรณ ไม่ว่าจะในประเทศแหล่งกำเนิดหรือประเทศผู้รับที่ซึ่งการกระทำผิดนั้นได้นำไปสู่การถอดถอนจากทะเบียนหรือระงับการประกอบวิชาชีพ
6. เตรียมการด้านกฎและระเบียบเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าวได้
7. แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกฎหมาย ข้อปฏิบัติ และความคืบหน้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพนักกฎหมายในภูมิภาค โดยมีความมุ่งหวังในการปรับให้สอดคล้องกันและเป็นไปในแนวทางเดียวกับมาตรฐานในระดับภูมิภาค และ/หรือระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ในกลไกการดำเนินงานยังมีคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ (MC) ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

1. ทำให้มั่นใจว่าผู้ประกอบการวิชาชีพทุกคนที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในฐานะนักกฎหมายอาเซียน โดยเลขาธิการสภานักกฎหมายอาเซียนจะปฏิบัติตามสอดคล้องกับเงื่อนไขที่ระบุในข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว และผู้ประกอบการเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้แสดงให้เห็นว่าได้ดำเนินการสอดคล้องตามระเบียบวิธีปฏิบัติและหลักเกณฑ์

2. ทำให้มั่นใจว่าผู้ประกอบการวิชาชีพที่สมัครขอขึ้นทะเบียนในฐานะนักกฎหมายอาเซียนจะต้องแสดงหลักฐานว่าได้ปฏิบัติตามสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

3. ทำให้มั่นใจว่าผู้ประกอบการวิชาชีพที่ได้รับการขึ้นทะเบียนโดยเลขาธิการสภานักกฎหมายอาเซียน ยังเป็นนักกฎหมายอาเซียนยังคงสมัครขอต่ออายุการขึ้นทะเบียนอยู่เป็นระยะ และในการนี้ ได้แสดงหลักฐานให้เห็นว่าได้ปฏิบัติตามสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

4. ออกใบรับรองนักกฎหมายอาเซียนที่ได้รับการขึ้นทะเบียน

5. แจ้งสภานักกฎหมายอาเซียนและคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ (MC) ของประเทศแหล่งกำเนิดกรณีมีผู้ที่ไม่ใช่ นักกฎหมายอาเซียนประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับ

หลักการที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเป็นพื้นฐานของการจัดทำร่างข้อตกลงร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายวิชาชีพนักกฎหมายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคต อย่างไรก็ตามนอกจากข้อตกลงร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพนักกฎหมายที่มีประสิทธิภาพแล้ว ความร่วมมือของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก็เป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้เรื่องดังกล่าวเกิดขึ้นได้

กรม
บรรณานุกรม
ศ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (2554). *เอกสารเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Fact book)* (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: ศูนย์บริการข้อมูลประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.

กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2556). *บันทึกการเดินทางอาเซียน ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2556. ฉบับปรับปรุงแก้ไข*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

การเสวนาเรื่อง MRA การบริการท่องเที่ยวของอาเซียนกับการเตรียมความพร้อมของประเทศไทย.

สืบค้น 22 มิถุนายน 2558, จาก

http://secretary.mots.go.th/person/download/MRA/Meeting/k_lada.pdf

กิตติ ประเสริฐสุข. (2556). *50 คำกฎหมายอาเซียน*. กรุงเทพฯ: สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ความเป็นมา วัตถุประสงค์ และกรอบความร่วมมือ เพื่อก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community). สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

<http://www.sahavicha.com/?name=knowledge&file=readknowledge&id=3753>

ชมัยภรณ์ ถนออนศรีเดชชัย. (2546). *บทบาทของอาเซียนในยุคหลังสงครามเย็น: วิเคราะห์กรณีการปรับกลไกความร่วมมืออาเซียน: ศึกษากรณีการก่อตั้ง ARE และ AFTA* (ดุฎฐินิพนธ์ปริญญาคุฎฐิบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐภัทร รัตนชีวกุล. (2557). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพจากการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ศึกษากรณีตามข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติวิชาชีพอาเซียน (MRAs)* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ตลาดท่องเที่ยวในประชาคมอาเซียน: ไทยได้อะไรจากอาชีพบริการ MRA32 ตำแหน่งงาน.

สืบค้น 22 มิถุนายน 2558, จาก

<http://secretary.mots.go.th/person/download/MRA/Meeting/MOTS.pdf>

ธีระ นุชเปี่ยม. (2557). *เรียนรู้สู่ออาเซียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2558, จาก

https://th.wikipedia.org/wiki/เนติบัณฑิตยสภา_ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทบาททนายความในกระบวนการยุติธรรม. สืบค้น 30 มิถุนายน 2558, จาก

<http://www.mfu.ac.th/school/law/admin/uploadCMS/upload/rgThu11130.pdf>

บันทึกอาเซียน. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2013/5/2060_5260.pdf

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน. สืบค้น 9 มิถุนายน 2558, จาก

<http://www.aseancommunityroadshow.com/asean-community/stability.html>

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน. สืบค้น 9 มิถุนายน 2558, จาก

<http://asean.bangkok.go.th/index.php/2014-02-15-13-59-41/2014-02-15-14-00-47/13-2014-03-20-05-40-52>

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน. สืบค้น 9 มิถุนายน 2558, จาก

http://moac2aec.moac.go.th/ewt_news.php?nid=47

ประวัติความเป็นมาการก่อตั้ง “สภานายความ.” สืบค้น 11 พฤษภาคม 2558, จาก

<https://onedrive.live.com/view.aspx?resid=ED35F5D5C32BBFB2!220&app=WordPdf&authkey=!AG7oIe4ngOu7WJo>

พระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522.

พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551.

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528.

พระราชบัญญัตินิติบุคคล พ.ศ. 2507.

พัฒนาการของประชาคมอาเซียน: ย่างเข้าสู่อาเซียน. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

<http://www.supremecourt.or.th/file/asean/ASEANCommunity2.pdf>

พัฒนาการของอาเซียน. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/491557>

พิภพ อุดร. (2556). 50 คำกฎหมายอาเซียน. กรุงเทพฯ: สถาบันทรัพยากรมนุษย์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แพรวภัทร ยอดแก้ว. (2555). เอกสารประกอบการสอนวิชาอาเซียนศึกษา (ASEAN Studies)

(โปรแกรมสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครปฐม). สืบค้น 23 มิถุนายน 2558, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/506074>

ภมรรัตน์ เณลิสมสุข. (2556). การพัฒนามาตรฐานการประกอบวิชาชีพทนายความและที่ปรึกษา

กฎหมายของประเทศไทยในฐานะสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (วิทยานิพนธ์

ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาพรวมนโยบายและกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียน. สืบค้น 30 มิถุนายน 2558, จาก

http://www.thaifita.com/trade/study/lawsme57_chap2.pdf

มาตรฐานร่วมสำหรับวิชาชีพที่ทำงานได้ในประเทศ AEC. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2558, จาก

https://wiki.stjohn.ac.th/groups/aec/wiki/0c7e7/_AEC_.html

รายงานการศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ระบบงาน และแนวปฏิบัติของกระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบงานยุติธรรมของประเทศในอาเซียน. สืบค้น 30

มิถุนายน 2558, จาก [http://asean.moj.go.th/mini110/wp-](http://asean.moj.go.th/mini110/wp-content/uploads/2013/04/law.pdf)

[content/uploads/2013/04/law.pdf](http://asean.moj.go.th/mini110/wp-content/uploads/2013/04/law.pdf)

รู้ไทย รู้อาเซียน. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

<http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1363555206.news>

รูปแบบรัฐบาลและระบบกฎหมายในประเทศสมาชิกอาเซียน. สืบค้น 30 มิถุนายน 2558, จาก

<http://kpi2.kpi.ac.th/wiki/index.php/รูปแบบรัฐบาลและระบบกฎหมายในประเทศสมาชิกอาเซียน>

ว.อำพรณ. (2556). การศึกษากลไกการขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: แสงดาว.

วันนี้ในอดีต: การก่อตั้งองค์การ SEATO. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

<http://sport.truelife.com/detail/94594/highlight/วันนี้ในอดีต-การก่อตั้งองค์การ-SEATO>

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2556). โครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (*Preparation for Flow of Labor in the ASEAN Community*) (รายงานการศึกษาระดับสมบูรณ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สภาวิศวกร. (2556). คู่มือวิศวกรวิชาชีพอาเซียน. กรุงเทพฯ: บริษัท จุดทอง จำกัด

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2558, จาก

<http://th.wikipedia.org/wiki/สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้>

สรุปและวิเคราะห์พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542. สืบค้น 7 กรกฎาคม

2558, จาก <http://tdri.or.th/priority-research/foreignbusinessact/>

สหภาพยุโรป. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2558, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/สหภาพยุโรป>

หลักการและสาระสำคัญของ AFAS. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2558, จาก

<http://asean2.zerodns2.com/index.php/blog/2013/08/new2>

ภาษาต่างประเทศ

About the Cambodian Legal System. Retrieved June 30, 2015, from <http://www.chbab.net/chbab-net-in-english/about-the-cambodian-legal-system-en>

Admission requirements. Retrieved May 11, 2015, from <https://www.mlaw.gov.sg/content/minlaw/en/practising-as-a-lawyer/admission/req.html>

Admission to practice law. Retrieved May 11, 2015, from http://en.wikipedia.org/wiki/Admission_to_practice_law#Singapore

Alternatives for working in the legal field in Singapore. Retrieved May 11, 2015, from <https://www.mlaw.gov.sg/content/minlaw/en/practising-as-a-lawyer/admission/alt.html>

Am I a qualified person? Retrieved May 11, 2015, from <https://www.mlaw.gov.sg/content/minlaw/en/practising-as-a-lawyer/admission/req/qp.html>

APEC economy: Philippines; Jurisdiction: Philippines. Retrieved June 30, 2015, from <http://www.legalservices.apec.org/inventory/philippines.html>

Arbitration in Asia - 2nd Edition. Retrieved June 30, 2015, from <https://books.google.co.th/books>

Barrister. Retrieved May 11, 2015, from <http://en.wikipedia.org/wiki/Barrister>

CAUSE LAWYERS IN INDONESIA: A HOUSE DIVIDED. Retrieved June 30, 2015, from http://hosted.law.wisc.edu/wordpress/wilj/files/2015/01/Lindsey-Crouch_final.pdf

CHAPTER 5 – THE LEGAL PROFESSION. Retrieved June 30, 2015, from http://www.aseanlawassociation.org/papers/Brunei_chp5.pdf

DFDL LAO PDR HELPS PROMOTE LAW PROFESSION THROUGH A PUBLICATION.

Retrieved June 30, 2015, from <http://www.dfdl.com/resources/news/995-dfdl-lao-pdr-helps-promote-law-profession-through-a-publication>

Directive 2005/36/EC (EU).

DIRECTIVE 2005/36/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL.

Retrieved July 7, 2015, from <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32005L0036>

Directives 77/249/EEC (EU).

Directives 98/5/EC (EU).

Foreign Practitioner Examinations. Retrieved May 11, 2015, from

<http://www.sile.edu.sg/foreign-practitioner-examinations>

Free Movement - EU nationals. Retrieved May 11, 2015, from

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=457&langId=en>

How do I become a lawyer in Singapore? Retrieved May 11, 2015, from

<http://singaporelegaladvice.com/how-do-i-become-a-lawyer-in-singapore/>

How to practise in Indonesia. Retrieved June 30, 2015, from

<http://communities.lawsociety.org.uk/international/regions/south-asia-and-asean/indonesia/how-to-practise-in-indonesia/5045536.fullarticle>

Information Sheet - Lao PDR. Retrieved June 30, 2015, from

http://www.nichibenren.or.jp/library/ja/bar_association/word/data/Laos.pdf

Insight: Moving forward with AEC. Retrieved June 8, 2015, from

http://www.scb.co.th/eic/doc/en/insight/SCB%20Insight%20Feb%202011%20Eng_AEC.pdf

LAWS OF BRUNEI. Retrieved June 30, 2015, from

http://www.trusts.it/admincp/UploadedPDF/201111151714080.sBRU_LegalProfessionAct.pdf

Legal education in the Philippines. Retrieved June 30, 2015, from

https://en.wikipedia.org/wiki/Legal_education_in_the_Philippines

Legal Profession (Qualified Persons) Rules (Singapore).

LEGAL PROFESSION ACT (Singapore).

Legal profession in Indonesia. Retrieved June 30, 2015, from

<http://www.advocatenvooradvocaten.nl/countries/indonesia/>

Legal Services in the European Union. Retrieved May 12, 2015, from

http://www.academia.edu/5973133/The_most_important_rules_introduced_in_the_Lawyers_Services_Directive_77_249_EEC_

OTHER BODIES AND INSTITUTIONS THAT ARE RELATED TO THE JUDICIARY. Retrieved

June 30, 2015, from http://www.aseanlawassociation.org/papers/Malaysia_chp4.pdf

Recognition of professional qualifications. Retrieved May 11, 2015, from

http://europa.eu/youreurope/citizens/work/professional-qualifications/recognition-of-professional-qualifications/index_en.htm

Regulated professions. Retrieved May 11, 2015, from

http://europa.eu/youreurope/citizens/work/professional-qualifications/regulated-professions/index_en.htm

Right to Counsel: The Independence of Lawyers in Myanmar. Retrieved June 30, 2015, from

<http://www.burmalibrary.org/docs16/ICJ-MYANMAR-Right-to-Counsel-en-red.pdf>

Singapore Legal System. Retrieved May 11, 2015, from

<http://www.lawonline.com.sg/Legal%20System.html>

Supreme Court of the Philippines. Retrieved June 30, 2015, from

https://en.wikipedia.org/wiki/Supreme_Court_of_the_Philippines

System for the recognition of professional qualifications. Retrieved July 7, 2015, from

http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/single_market_services/c11065_en.htm

The Cambodian Judicial System. Retrieved June 30, 2015, from

<http://www3.online.com.kh/users/kid/pdf/The%20Cambodian%20Judicial%20Process.pdf>

The general system. Retrieved May 11, 2015, from [http://ec.europa.eu/growth/single-](http://ec.europa.eu/growth/single-market/services/qualifications/directive-in-practice/general-system/index_en.htm)

[market/services/qualifications/directive-in-practice/general-system/index_en.htm](http://ec.europa.eu/growth/single-market/services/qualifications/directive-in-practice/general-system/index_en.htm)

The Judicial System and Court Proceedings in Myanmar. Retrieved June 30, 2015, from

<http://www.moj.go.jp/content/000101543.pdf>

The Legal System of the Republic of the Union of Myanmar in a Nutshell. Retrieved June 30,

2015, from <http://www.nyulawglobal.org/globalex/Myanmar.htm>

Working as in-house counsel in Singapore: FAQ. Retrieved May 11, 2015, from

http://www.scca.org.sg/index.php?option=com_content&view=article&id=167&Itemid=520

ด
พ
ค

ภาคผนวก

ระเบียบวิชาชีพนักกฎหมายปี พ.ศ. 2554 (การทดสอบนักกฎหมายต่างชาติ) ของสภาวิชาชีพ
(Legal Profession (Foreign Practitioner Examinations) Rules 2011)

Application to sit for Examinations

4.—(1) A person who applies to be registered by the Attorney-General to practise Singapore law under section 130I of the Act cannot, for the purposes of satisfying any requirement for such registration, or of ascertaining whether any such requirement is satisfied, rely on any determination of the person's eligibility to sit for the Examinations by the Director, the Examinations Review Board or the Institute.

(2) An application to sit for a particular session of the Examinations shall —

(a) be made to the Director —

(i) in such form and manner as the Director may require;

(ii) within such period as the Director may specify; and

(iii) regardless of whether the applicant has been exempted by the Minister under rule 16(1) from all or any, or from the whole or any part of any, of the requirements under paragraph (3)(b) to (g); and

(b) be accompanied by —

(i) a non-refundable application fee of the amount specified in the Schedule;

and

(ii) such documents as the Director may require.

(3) Subject to rule 16, but without prejudice to paragraph (6), a person shall not be eligible, and the Director shall not approve the person's application, to sit for a particular session of the Examinations unless, at the time the application is made under paragraph (2), the person —

(a) is a foreign lawyer;

(b) has attained the age of 21 years;

(c) is not the subject of any disciplinary proceedings as a solicitor or foreign lawyer in Singapore or elsewhere and has not been previously disciplined for any disciplinary offence;

(d) is not a party to any criminal or civil proceedings that may lead to disciplinary proceedings being taken against him as a solicitor or foreign lawyer in Singapore or elsewhere;

(e) is not, as a result of any criminal or civil proceedings against him in Singapore or elsewhere, prohibited from practising law in Singapore or elsewhere or subject to any special conditions in the practice of law;

(f) has, after becoming a foreign lawyer, been engaged in relevant legal practice or work, in Singapore or elsewhere, in one or more of the permitted areas of legal practice in any foreign law, for at least 3 years in the 5 years immediately preceding the date on which the application is made;

(g) is practising in Singapore as a foreign lawyer in a Joint Law Venture, Qualifying Foreign Law Practice, licensed foreign law practice or Singapore law practice, or has received a job offer to practise in Singapore as a foreign lawyer in a Joint Law Venture, Qualifying Foreign Law Practice, licensed foreign law practice or Singapore law practice (being a job offer which may, but need not, be contingent on him passing the Examinations); and

(h) is not disentitled from sitting for that session of the Examinations under rule 13(1)(a).

(4) For the purposes of paragraph (3), the Director may require a foreign lawyer —

(a) to provide, in addition to any documents referred to in paragraph (2)(b)(ii), such other evidence as the Director considers necessary;

(b) to depose to any facts relevant to the application by a statutory declaration; and

(c) to attend an interview.

(5) For the purposes of determining whether a foreign lawyer has been engaged in relevant legal practice or work for at least 3 years, as set out under paragraph (3)(f), any period spent in attending any course of instruction, course of study or postgraduate education (not being a period spent to satisfy any applicable requirements relating to continuing professional development), and any period spent in serving any articles, period of pupillage, practice training period or other period of supervised training in relation to the practice of law (by whatever name called), shall be disregarded.

(6) Without prejudice to paragraph (3), a foreign lawyer who has failed the Examinations twice within a period of 5 years shall not be eligible, and the Director shall not approve the person's application, to sit for another session of the Examinations until a period of 3 years has elapsed from the year in which he last failed the Examinations.

(7) In this rule, “relevant legal practice or work” means —

(a) active practice as —

(i) a legal practitioner, by whatever name called, in any jurisdiction other than Singapore; or

(ii) a foreign lawyer in Singapore; or

(b) work of a legal nature which is performed as a legal counsel in any corporation or other entity the equity securities of which are listed on the official list of a securities exchange in Singapore or elsewhere.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล
ประวัติการศึกษา

พัทธกฤต เขียมเสวต
พ.ศ. 2550 นิติศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

PPU